

CESTA KREŠŤANA

Z MESTA ZKAZY NA VRCH SION

Anglický napísal:

JOHN BUNYAN

Z pôvodiny do slovenského preložil:

KAZ. JOZEF ROHÁČEK

1922.

V BRATISLAVE, V REDAKCII ČASOPISU „KLASY“

ČITATEĽOVI.

Milý čitateľ! Predkladám Ti v Tvojej krásnej slovenskej reči jednu z najkrajších a najcennejších kníh sveta. Že je to kniha taká, to dokazuje aj okolnosť, že nieto na svete knihy okrem Svätej Biblie, knihy to kníh, ktorá by bola preložená do toľko rečí, jako Cesta Kresťana. Svätá Biblia je doteraz preložená skoro do 500 rečí, a po nej nasleduje Cesta Kresťana vo vyše 80 rečiach. Cesta Kresťana je písaná v žalári, v ktorom bol jej pôvodca dlhé roky zatvorený pre evanjelium Kristovo, a do slovenčiny je preložená v ťažkých časoch a za podobných okolností. Kniha bola prvý raz vydaná r. 1678 a odvtedy z nej plynie nepretržitý prúd Božieho požehnania pre milióny jej čitateľov. Čítaj ju aj Ty pozorne a znovu a znovu, a ja Ti prajem z nej toľko požehnania, ako som sám mal, keď som ju prekladal s veľikou láskou a horiacim srdcom v túžbe urobiť tak vzácnu knihu prístupnou i svôjmu rodu.

A tak ty, milá a vzácna kniha, idz a vykonaj i v mojom rode svoju úlohu a hlásaj: „Chváľ každý duch Hospodina!“

Prekladateľ.

PREDSLOV K DRUHÉMU VYDANIU.

Prvé vydanie tejto knihy v slovenskom preklade bolo hotové ešte koncom r. 1919, ktorého celý náklad, pre nečakaný politický prevrat, zostal v Pešti, v Maďarsku, u kníhväzača. Zostal tam až do vlády Horthyho. V prvých dvoch rokoch tejto vlády sa kniha nemohla vyviezť, a tak tam vinou i kníhväzača aj iných zahynul celý náklad, 4000 výtiskov. S veľikou ťažkosťou a riadením Božím podarilo sa zachrániť jeden-jediný výtlačok, čím zachránila sa práca od zániku, bárs je pri tom škoda veľiká. Po obdržaní toho výtlačku hneď aj v mene Božom knihu znova oddávam tlači, a pánu J. M., ktorý ju zachránil, vyslovujem svoju vďaku. Mena nevypisujem, lebo ani neviem určite, či by mu to bolo príjemné.

Prekladateľ.

AKO TREBA ROZUMIEŤ KNIHE.

Všetko, čo je tu napísané, sú obrazy zo života kresťana od chvíle, keď sa Slovom Božím (Knihou, Sv. Bibliou) prebudí zo svojich hriechov a zatúži po záchrane svojej duše, až po jeho víťazné dopytovanie do Nového Jeruzalema. Najprv uteká z hriešneho sveta, ale skoro prichádzajú na neho rôzne a veľké pokušenia; no, súc verný, preborí sa cez všetky ťažkosti a nakoniec dosiahne svoj cieľ, smrťou (rieka) prechádza do slávy svojho Pána, kde už niet ani smrti ani ničoho porušeného, kým tí, ktorí milujú hriešny svet, pokrytci a samospravedliví, keď sa aj niekedy vzchopia, predsa len opúšťajú cestu života, odchádzajú späť a tak sa vrhajú do večného zatratenia.

Bunyan to všetko podáva ako sen; ale je to v obrazoch podaná skutočnosť.

KAPITOLA I.

Putujúc púšťou tohoto sveta prišiel som na isté miesto, kde bola jaskyňa¹ a tam som si ľahnul spať. A jako som spal, sníval sa mi zvláštny sen. A v svojom sne som videl muža, oblečeného v handrách (Iz. 64,6.), ktorý stál na istom mieste, súc tvárou odvrátený od svôjho domu; v ruke mal akúsi knihu a na chrbáte veľiké bremeno (Žalm 38,5.). A hľadiac videl som, že otvoril knihu a čítal v nej. A jako tak čítal, pustil sa do plaču a triasol sa jako osyka. A nemôžuc sa d'alej zdržať, dal sa bedákať a vykriknul žalostne: „Čo mám činiť?“ (Sk. 2, 37; 16, 30. Rim. 7, 24.).

V takomto duševnom stave šiel domov a premáhal sa pred svojou ženou a pred svojimi deťmi - tak dlho, jako sa dalo, - aby nezpozorovaly jeho trápenia. Že však jeho nepokoj bol čím d'alej, tým väčší, nedalo mu dlho mlčať, preto konečne sveril sa svojej žene a svojim deťom a takto im počal vraveť „Ó, moja drahá žena, i vy, moje milé deti, musím vám povedať, že je už po mne, po vašom vernom priateľovi, lebo jakési bremeno ma hrozne tlačí, a čo viac, cele určite som sa dozvedel, že toto naše mesto bude spálené ohňom s neba, pri čom my všetci, i ja i ty, moją milá ženo, i vy, moje drahé deti, biedne zahynieme, okrem ak by sme nejako unikli a tak sa zachránili. Doteraz však nevidím k tomu žiadnej možnosti.“

Tie slová veľmi zarazily a znepokojily jeho príbuzných, avšak nie preto, že by boli verili tomu, čo im hovoril, ale preto, že sa domnievali, že dostáva akési chorobné nápady a že blúzni. A tak domnievajúc sa, že spánok upokojí jeho myseľ, a pretože sa práve blížila noc, vpravili ho do posteli tak rýchle, ako len mohli. Ale noc mu bola tak trápna, jako deň. A preto na miesto toho, aby bol spal, ztrávil celú noc bez odpočinku, vzdychajúc a plačúc (Žalm 6,7;38,10.). A keď sa rozodnilo, pýtali sa ho, jako sa má? A on im povedal: „Mám sa horšie a horšie.“ Aj im zase začal hovoriť ako predošlého dňa, ale oni sa počali zatvrdzovať a tiež sa domievali, že svojím hrubým chovaním sa a svojou zamračenosťou musia zapuďiť jeho trudné myšlienky, a tak sa mu raz smiali, raz mu zase šomrali a zase niekedy si ho vôbec nevšíkali. A preto sa počal uťahovať do svojej komôrky, kde sa za nich modlil (Mat 6,6.) a ľutoval ich a kde tiež sám nad sebou kvíľil. A tiež rád chodil samotný po poli, kde čítal alebo sa modlieval. A takto ztrávil niekoľko dní.

A jedného dňa som videl, ako tak chodil po poli, že čítal v svojej knihe, - jako to vôbec obyčaj - a bol veľmi utrápený a zdesený a čítajúc vypuknul v plač, ako bol už predtým urobil, a volal: „Čo mám činiť, aby som bol spasený?!“ (Sk. 16,31.).

¹ Väzenie bedfordské, v ktorom bol zatvorený pre evanjelium Kristovo.

A taktiež som videl, že pozeral na túto i na onú cestu, jako keby sa bol chcel pustiť do behu. No, predsa len stál, lebo - jako som pozoroval - nevedel, ktorou cestou sa pustiť. A vtedy som videl, že jakýsi muž, menom *Evanjelista*, blíži sa k nemu a pýta sa ho: „Prečo tak žalostne voláš?“

A človek odpovedal: „Pane, vyrozumievam z knihy tu v mojej ruke, že som odsúdený na smrť (5. Mojž. 27,26; Gal. 3,10.), a potom že bude súd (Žid. 9,27.). A cítim, že nie som ani ochotný zomrieť ani súci postaviť sa pred súd“ (Job 16,21; Ezech. 22,14; Mal. 3,2.).

Vtedy riekol *Evanjelista*: „Prečo nie si ochotný zomrieť, keď sprevádza tento život tak mnohé zlo?“ A človek odpovedal: „Preto, pretože sa obávam, že bremeno, ktoré je na mojom chrbáte, ma hlbšie stlačí, jako je hrob, a že sa prepadnem do pekla (Iz. 30,33.). A, pane, ak nie som súci ísť do väzenia, vtedy ani nie som súci ísť pred súd a odtiaľ ta, kde mám niesť rozsudok. Nuž, tieto myšlienky ma desia, a preto kričím.“

Na to mu povedal *Evanjelista*: „Jestli je to s tebou tak, prečo potom meškáš a stojíš?“ A on odpovedal: „Preto, pretože neviem, kam ísť.“ Vtedy mu dal pergamentovú listinu, na ktorej bolo napísané: „Uteč budúcemu hnevu!“ (Mat. 3,7; Jer. 51,6; 2. Kor. 6,17; Luk. 3,7.). Keď prečítal človek slová, pozeral bázlive a tázave na *Evanjelistu* a povedal: „Kam mám utiecť?“ Vtedy povedal *Evanjelista*, ukážuc prstom za veľmi široké pole: „Či vidíš tamtú *Tesnú Bránu*?“² A človek povedal: „Nevidím.“ A vtedy mu zase povedal tamten: „Či vidíš tam to žiariace svetlo?“ A on povedal: „Zdá sa mi, že vidím.“ A nato mu povedal *Evanjelista*: „Toho svetla nepusti s oka a bež priamou cestou ku nemu a tak uvidíš bránu. A keď budeš na ňu klepať, povedia ti, čo máš robiť.“

A tak som videl v svojom sne, že sa človek dal do behu. No, ešte nebol odbehol iba nejaký kúsok cesty, len zpozorovala to jeho žena a deti a začaly za ním kričať a volať, aby sa vrátil (Luk.14,26. 1; Kor. 4,9,10.). Ale človek si prstami zapchal uši a bežal ďalej, volajúc: „Život! Život! Večný život!“ Ani sa neozrel, ale utekal priamo rovinou (1. Mojž. 19,17; Luk. 9,62.).

I susedia vybiehali vidieť, ako beží. A jako tak bežal, niektorí sa mu vysmievali, niektorí mu hrozili a niektorí za ním kričali, aby sa vrátil. A dvaja z nich sa rozhodli, že ho, keď ináč nebude chcieť, násilím späť dovedú. Jeden sa menoval *Vzpurňý* a druhý *Povolňý*. Teraz už bol človek ubehol od nich hodný kus. Ale pretože boli rozhodnutí prenasledovať ho, čo aj urobili, tak ho za krátky čas i dohonili. Vtedy im povedal človek: „Milí susedia, načo ste prišli?“ A oni riekli: „Na to sme prišli, aby sme ťa prehovorili, aby si sa s nami vrátil.“ Ale on povedal: „To nemôže byť nijakým činom. Vy bývate - tak im povedal - v

Meste Zkazy, kde som sa i ja narodil. A zomrúc tu prv alebo neskôr, zapadnete hlbšie, ako je hrob, na miesto, ktoré horí ohňom a sírou. Upokojte sa, milí susedia, dajte si povedať a podťe so mnou.“

„Čože?“ namietol *Vzpurňý*. „Opustiť svojich priateľov, svoje pohodlie a svoje rozkoše?!“ „Áno“, vravel *Krest'an* - lebo to bolo jeho meno – „ponevác všetko, čo by ste opustili,

nenie hodno ani to len porovnať s niečim málo z toho, čoho sa ja nadejem a čomu sa ja mám tešiť. A chcete-li so mnou ísť, presvedčíte sa, že dobre sa budete mať jako ja, lebo tam, kam ja idem, je všetkého hojnosť (Luk. 15,17.). Podťe a zkúste moje slová!“

Vzpurňý: „A čo že sú to jaké veci, ktoré to hľadáš, a k vôli ktorým opúšťaš celý svet, len aby si ich obsiahol?“

Krest'an: „Hľadáam dedictvo neporušené a neporušiteľné, nepoškrvené a nepoškrviteľné a neuvädnuteľné, ktoré je odložené v nebesiach (1. Petr. 1,4.; Žid. 11,16.) a je tam bezpečné, aby v určený čas dané bolo tým, ktorí ho snažne hľadajú (Žid. 13,14.). Ak chceš, prečítaj si to sám tu v mojej knihe.“

Vzpurňý: „Pah!“ riekol *Vzpurňý*, spraviac opovrživý posunok. „Ta s tvojou knihou! Či chceš ísť zpät' s nami alebo nie?“

Krest'an: „Nie, nie ja“, povedal *Krest'an*, „ponevác som položil ruku na pluh.“ (Luk. 9,62.).

Vzpurňý: „Tak podť, sused *Povolňý*, vráťme sa a podťme domov bez neho. Sú ľudia s pomätenými hlavami, ktorí, keď si niečo vezmú do hlavy, múdrejší sú v svojich očiach ako sedem takých, ktorí vedia, čo prečo robia.“

Povolňý: „Nevrav tak!“ riekol *Povolňý*. „Ak je to pravda, čo hovorí dobrý *Krest'an*, vtedy je to, za čím on ide, lepšie ako čo my máme. Moje srdce je náchylné ísť s mojím susedom.“

Vzpurňý: „Čo, ešte i viac takých bláznov? Poslúchni mňa a podť so mnou zpät'! Kto vie, kam ťa taký pomätenec zavedie! Podť zpät', podť zpät' a buď múdry!“

Krest'an: „Nie, ale ty len podť so mnou, sused *Povolňý*. Tam skutočne dostať veci, o jakých som hovoril, a ešte o mnoho slávnejšie. Neveríš-li, tu čítaj v tejto knihe a vedz, že pravdivosť toho všetkého, čo je tam povedané, potvrdená je krvou toho, ktorý je jej pôvodcom“ (Žid. 9,17.; 10,22.; II. Petra 1,19.).

Povolňý: „Nuž tedy, sused *Vzpurňý*“, riekol *Povolňý*, „prichádzam k rozhodnutiu, že predsa len tuším pôjdem s týmto dobrým človekom a budem sdielať jeho osud. Lež, milý druhu,“- vetil *Krest'anovi* – „či znáš cestu na to žiadostivé miesto?“

Krest'an: „Dostal som úpravu od človeka, ktorý sa volá *Evanjelista*, aby som sa ponáhl'al k istej malej bráne, ktorá je pred nami, a tam vraj dostaneme o ceste ďalšieho potrebného poučenia.“

Povoľný: „Pod'me tedy, dobrý sused, a nemeškajme!“ A tak šli spolu a *Vzpúrny* povedal:

„A ja sa vrátim domov a nechcem byť druhom takých zavedených a fantastických ľudí.“

KAPITOLA II.

A videl som v svojom sne, že keď odišiel *Vzpúrny* späť, *Krest'an* a *Povoľný* pokračovali v rozhovore idúc rovinou a takto spolu hovorili:

Krest'an: „Tak, sused *Povoľný*, jako sa máš? Som rád, že si sa dal nahovoriť ist' so mnou. A keby *Vzpurny* bol pocítil, tak ako som ja pocítil moc a strach vecí, ktoré sa ovšem teraz ešte nevidia, viem, že ani priam on by nám nebol tak ľahkomyslne obrátil chrbát.“

Povoľný: „A nože tedy, sused *Krest'an*, keď sme tu len sami dvaja, povedz mi obširnejšie o tom, aké sú to veci, za ktorými ideme, a jako ich obsiahneme?“

Krest'an: „Sú to božské veci, ktoré lepšie môžem mysl'ou pochopiť ako jazykom vypovedať. No, predsa, ponevác si ich žiadaš poznať, prečítam ti o nich v svojej knihe.“

Povoľný: „A či myslíš, že slová tvojej knihy sú skutočne pravda?“

Krest'an: „Áno, cele iste, lebo kniha má pôvod od toho, ktorý nemôže klamať.“ (Tit. 1,2; Žid. 6,18; 4. Mojž. 23,19; Ján 3,33; 17,17.).

Povoľný: „Dobre tedy, a jaké sú to veci?“

Krest'an: „Je to nekonečné kráľovstvo, a dostaneme večný život, aby sme mohli na veky bývať v tom kráľovstve“ (Ján 10,28.).

Povoľný: „Dobre a čo ešte?“

Krest'an: „Dostaneme tam koruny a slávu a rúcho, v ktorom sa budeme skviet' ako slnce na nebeskej oblohe“ (II. Tim. 4,8; Zjav. 3,5; Mat. 13,43; I. Petra 5,4; 1,4.).

Povoľný: „Ach, to je veľmi krásne; a čo ešte?“

Krest'an: „Tam nebude viac plaču ani boľasti, lebo majiteľ toho miesta sotre každú slzu s našich očí“ (Iz. 35,10; Zjav. 7,16-17; 21,5.).

Povoľný: „A jakú tam budeme mať spoločnosť?“

Krest'an: „Tam budeme so serafí a cherubí, s tvormi, ktoré ti svojím bleskom oslepia oči, keď sa na ne pozreš.“

A tam sa tiež sídeš s tisícami a s desaťtisícami tých, ktorí nás ta predišli (Zjav. 5,11.). A nenie ani jedného medzi nimi, ktorí by nám niečo zlého urobil,

ale všetci sú plní lásky a svätí. Všetci chodia pred obličajom Božím a stoja v Jeho prítomnosti a sú príjemní až na veky. Zkrátka, uvidíme tam starcov s ich zlatými korunami (Zjav. 4,4), uvidíme tam svätých panencov s ich zlatými harfami (Zjav. 14,1-5); uvidíme tam mužov a ženy, ktorých svet rozsekal na kusy, upálil, dal roztrhať a požrať divej zveri, dal potopiť vo vodách - preto, že milovali Pána toho miesta (Zjav. 11,35-37). No, teraz sa tam všetci dobre majú a odiami sú nesmrteľnosťou ako rúchom“ (2. Kor. 5,2, 4; Zjav. 3,5).

Povoľný: „Veľmi krásne; človek je unesený, keď to len počuje. Lež či je to aj možné dosiahnuť, a jakým spôsobom sa toho staneme účastní?“

Kreštan: „To povedal Pán, vládca tej krajiny, a dal to zapísať tu do tejto knihy. A summa toho je: jestli to skutočne budeme chcieť mať, všetko nám to dá ochotne a zadarmo.“ (Ján 6,37; 7,37; Zjav. 21,6; 22,17; Jak. 1,6; Iz. 55,1-2.).

Povoľný: „Pekne, môj dobrý kamarát; som rád, že počujem také veci. A tak len poď, zrýchlime svoj krok!“

Kreštan: „Ja nemôžem ísť tak rýchle, ako by som chcel, lebo ma hatí bremeno, ktoré je na mojom chrbáte.“

A potom som videl v svojom sne, že práve keď dokončili rozhovor, priblížili sa k jakémusi veľmi špinavému *bahnu*, ktoré sa rozprestieralo naprostred roviny, a oni nedajúc pozor razom obaja upadli do močiara. Meno toho bahna bolo *Zúfalstvo*. Tak sa tam nejaký čas váľali a žalostne sa domazali. A *Kreštan*, pretože bolo na jeho chrbáte bremeno, počal vôbec upádať do bahna.

Povoľný: Tedy povedal *Povoľný*: Há, sused *Kreštan*, kde že si to teraz?“

Kreštan: „Ja skutočne sám neviem“, odpovedal *Kreštan*.

Povoľný: Na tom sa *Povoľný* počal horšiť a nahnevaný povedal svojmu kamarátovi: „Či je toto blaho, o ktorom si mi to teraz celý čas a celou cestou rozprával? Keď sa nám hneď na počiatku tak zle vedie, čo potom môžeme všetko očakávať, kým prídeme na koniec svojej cesty?! Len nech sa mi podarí uniknúť so životom, môžeš si pre mať sám tú peknú zem.“ A s tým sebou zúfale raz-dva trhnul a vyviaznul z bahna na stranu, ktorá bola najbližšie k jeho domovu. A tak odišiel, a *Kreštan* ho nikdy viac nevidel.

A tak *Kreštan*, súc takto opustený, samotný sa váľal v bahne *Zúfalstva*. No, predsa len vynaložil všetku svoju silu na to, aby sa dostal von na tú stranu bahna, ktorá bola najďalej od jeho domova a najbližšie k onej *Tesnej Bráne*. Ale jakokoľvek sa človek namáhal, nemohol sa von dostať, lebo mu prekážalo bremeno, ktoré bolo na jeho chrbáte. No, videl som v svojom sne, že prišiel k nemu jakýsi muž, ktorého meno bolo *Pomoc*, a pýtal sa ho: „Čo tu robíš?“

Kreštan: „Pane“, povedal *Kreštan*, „istý muž menom *Evanjelista*, mi kázal ísť touto cestou, ktorý ma tiež upravil ku tamentej bráne, aby som uniknul budúcnemu hnevu, a idúc ta upadnul som sem.“

Pomoc: „Ale prečo si nedal pozor na kroky?“

Kresťan: „Strach ma tak prenasledoval, že som utekal najkratšou cestou a tak som upadnul do bahna.“

Pomoc: „Tedy“, povedal *Pomoc*, „podaj mi ruku!“ A tak mu podal ruku, a on ho vytiahol a postavil na pevnú pôdu a povedal mu, aby šiel svojou cestou.

A vtedy som pristúpil k tomu, ktorý ho to vychvátil, a povedal som: „Pane, prečo nenapravia toho miesta, aby úbohí pútnici mohli bezpečnejšie tade ísť, keď už raz tade vedie cesta z *Mesta Zkazy* ku tamtej bráne?“ A on mi na to riekol: „Toto špinavé bahno je miesto, ktoré sa nedá napraviť. Je to stoka, kam stále steká špina a kal, ktorý sprevádza usvedčenie o hriechu, a preto sa aj menuje bahnom *Zúfalstva*. Lebo keď sa hriešnik prebudí a vidí svoje zahynutie, povstávajú v jeho duši mnohé obavy a pohybnosti a ochabujúca neistota, a to všetko sem steká, a to je príčina, prečo je pôda taká zlá. Nemá v tom záľuby Kráľ, aby miesto zostalo také zlé. A už i jeho robotníci návodom dozorcov Jeho Veličenstva vyše tisíc šesťsto³ rokov boli zamestnaní s týmto kúskom zeme, ak by sa to len vraj dalo nejako napraviť (Iz. 58,12). Áno, dľa môjho vedomia“, riekol, „bolo tu už pohltené najmenej 20.000 vozov nákladu, ale čo hovorím, na miliony najlepšieho poučenia, ktoré bolo za všetkých čias a zo všetkých krajov Kráľových panství sem dopravené, len ak by sa to nejakým činom dalo napraviť. A ľudia, ktorí sa do toho rozumejú, hovoria, že to bol čo len možné najlepší materiál napraviť miesto. Ale ono je len vždy bahnom *Zúfalstva* a bude ním, i keď urobia všetko, čo môžu.“

Je síce pravda, že návodom a z rozkazu Vydavateľa zákona sú zrovna stredom bahna položené dobré a pevné stupaje. Ale v taký čas, keď vymieta bahno veľa svojho kalu, čo stáva sa vtedy, keď sa má zmeniť počasie, stupaje ťažko vidieť, alebo jestli aj sú viditeľné, ľudia dostávajú závrať a stúpajú vedľa a potom sa mažia v blate akoby naschvál, napriek tomu, že sú tam stupaje. No, pôda je dobrá, jakonáhle sa raz prejde bránou.“

A potom som videl v svojom sne, že medzi tým časom *Povoľný* zase prišiel domov. A tak ho prišli navštíviť jeho susedia, a jedni ho chválili, že múdre urobil, že sa vrátil a iní ho nazývali bláznom, že sa bol odvážil ísť s Kresťanom tak nebezpečnou cestou. A zase iní sa mu vysmievali hovoriac, že je zbabelec, a hovorili: „Keby som sa raz bol dal do toho, nebol by som býval taký podlý, aby som sa bol vrátil pre trochu malicherných obtiaží.“ A tak sedel medzi nimi *Povoľný* a plazil sa. No, konečne sa zase osmelil, a naposledy všetci prešli k

³ Bunyan toto napísal pred rokom 1661 a preto píše, že je už vyše 1600 rokov odvtedy, ako Bôh skrze svojho Svätého Ducha dal najprv sv. apoštolom napísať Sv. Písmo, ktorým poučujú každú dušu, aby sa vyhla tomu Bahnu zúfalsta, a napísali aj po nich mnohí iní mnohého dobrého poučenia pre pútnikov do večného života. Od smrti Bunyanovej uplynulo alších 300 rokov, a zase sa napísalo mnoho dobrého. Ale to všetko mnohým nepomohlo, a bude tak bývať, u mnohých, až do príchodu Pánovho.

inému predmetu a počali vysmievať úbohého Kresťana za jeho chrbátom. Toľko, čo sa týka *Povoľného*.

KAPITOLA III.

A teraz *Kresťan* kráčajúc osamelý zazrel kohosi v diali a videl, že patričný ide k nemu krížom cez pole. Sišli sa zrovna tam, kde sa ich cesty križovali. Pánovi, s ktorým sa tu sišiel, bolo meno: *Svetský Mudrák*, ktorý býval v meste, zvanom *Opatrnosť Tela*. Je to veľiké a ľudnaté mesto, v samom susedstve mesta, z ktorého pošiel *Kresťan*. Človek už bol o *Kresťanovi* čosi počul. Lebo *Kresťanov* odchod z *Mesta Zkazy* bol narobil mnoho ruchu, a veľa sa o ňom hovorilo, a to nielen v meste, v ktorom býval, ale to počínalo byť aj na niektorých iných miestach všeobecným predmetom rozprávky. Nuž tedy, pán *Svetský Mudrák* majúc o *Kresťanovi* jakúsi známosť a vidiac jeho namáhavý chod a pozorujúc jeho vzdychy a zármutok a tomu podobné, hneď vedel, koho má pred sebou, a takto sa dal s ním do reči:

Svetský Mudrák: „Kde že, kde, môj kamarát? Kde ideš tak obtiažený?“

Kresťan: „Veru obtiažený a zdá sa mi, že obtiaženejší než vôbec kedy ktoré stvorenie bolo. A ponevác sa ma pýtate, kam idem, nuž poviem vám, pane. Idem tam k tej *Tesnej Bráne*, ktorá je tamto predo mnou. Lebo tam vraj – tak mi bolo povedané, - tam ma upravia na cestu, na ktorej budem zbavený svôjho ťažkého bremena.“

Svetský Mudrák: „A či máš ženu a deti?“

Kresťan: „Áno, ale som tak obtiažený bremenom, že sa im nemôžem radowať ako predtým, ba zdá sa mi, ako by som ich nemal.“

Svetský Mudrák: „A či ma poslúchneš, ak ti dám dobrú radu?“

Kresťan: „Ak je dobrá, poslúchnem, lebo práve dobrú radu veľmi potrebujem.“

Svetský Mudrák: „Tak by som ti radil, aby si sa čo najrýchlejšie zbavil svojho bremena, lebo drieb nebudeš mať v mysli pokoja, ani sa prv nebudeš môzť tešiť dobrodeniam požehnania Božieho, ktorými ťa obdaril.“

Kresťan: „Práve to je to, čo hľadám, zbaviť sa svôjho ťažkého bremena, ale sám sa ho nemôžem zprostiť ani niet nikoho v našom kraji, kto by ho mohol sňať s mojich pliec. A preto idem touto cestou, jako som vám povedal, aby som bol zprostený svojho bremena.“

Svetský Mudrák: „Kto ti kázal ísť touto cestou, aby si bol zbavený svojho bremena?“

Kresťan: „Muž, ktorý sa mi zdál byť ktosi veľmi veľiký a ctihodný a ktorý sa menoval, ako sa pamätám, *Evanjelista*.“

Svetský Mudrák: Počujúc *Svetský Mudrák* tieto slová škarede zakľial a povedal: „To je zlá rada! Niet nebezpečnejšej a namáhavejšej cesty na svete ako je tá, ktorou ťa upravil, a presvedčíš sa o tom, budeš-li sa držať jeho rady. A jako pozorujem, už si aj niečo z toho zkusil, lebo vidím na tebe blato *Bahna Zúfalstva*. A to bahno je iba začiatok strastí, ktoré sledujú tých, ktorí idú touto cestou. Počuj mňa, som starší ako ty. Čo ťa potká na ceste, ktorou ideš, je únava, bolesť, hlad, nebezpečenstvá, nahota, meč, levi, draci, tma a jedným slovom - smrť, a kto vie, čo ešte! A to všetko je pravda, dokázaná mnohými svedectvami. A prečo by sa mal človek tak ľahkomyslné uvrhnúť do takého nebezpečenstva poslúchnuc cudzinca?“

Krest'an: „Dobre, pane; ale bremeno na mojom chrbáte mi je o mnoho strašnejšie ako všetko to, čo ste spomenuli, áno, zdá sa mi, že by som nič nedbal, nech by ma čokoľvek potkalo na ceste, len keby som mohol dôjsť osvobodenia od svojho bremena.“

Svetský Mudrák: „Ako si prišiel najprv k svojmu bremenu?“

Krest'an: „Čítaním tejto knihy.“

Svetský Mudrák: „To som si myslel. Povodilo sa ti ako iným slabým ľuďom, ktorí pletú sa do vecí, ktoré sú pre nich privysoké, náhle upadli do šialenosti, ako je tvoja, ktorá nielen že robí mužov nemožnými, jako to aj u teba pozorujem, ale ich aj ženie k zúfalým a odvážnym dobrodružstvám, len aby čosi dosiahli, ale sami nevedia, čo.“

Krest'an: „Ja viem, čo chcem: je to úľava od môjho bremena.“

Svetský Mudrák: „Ale prečo chceš hľadať úľavu toutou cestou vidiac, že sú na nej tak mnohé nebezpečenstvá? Zvlášte - len keby si mal trpezlivosť ma vypočuť! - keď ťa môžem poučiť, ako dosiaheš, po čom túžiš, bez nebezpečenstiev, do ktorých sa na tejto ceste uvrhneš. Áno, prostriedok je po ruke. A okrem toho, dokladám, že namiesto rečených nebezpečenstiev najdeš mnoho bezpečnosti, priateľstva a spokojnosti.“

Krest'an: „Prosím vás, pane, zjavte mi to tajomstvo!“

Svetský Mudrák: „Dobre tedy. Vidíš tamtú dedinu (a dedina sa volá *Statočnosť*), tam býva istý pán, ktorý sa volá *Zákonnosť*. Je to veľmi súdny pán a slovutný, ktorý vie pomôcť ľuďom od bremien, ako je tvoje a sňať ho s ich pliec. A dľa môjho vedomia už takto mnoho dobrého vykonal. Hej, a okrem toho vie i vyliečiť ľudí, ktorí následkom svojho bremena do istej miery sa pomiatli na rozum. Teda ku tomu pôjdeš, ako som povedal, a okamžite sa ti pomôže. Jeho dom nenie cele na míľu odtiaľto, a jestli by sám nebol doma, má syna, driečného šuhaja, ktorý sa volá cudzím menom *Civilizovanosť* a slovensky: *Vzdelanosť*. Ten to môže - jako smiem povedať - zrovna tak vykonať, ako sám starý pán. Tam, hovorím ti, najdeš úľavu od svojho bremena. A nemáš-li úmyslu navrátiť sa do

svôjho drierneho domova, čo by som ti však ovšem neprial, môžeš poslať pre svoju ženu a pre svoje deti, aby prišli za tebou do tejto dediny, kde teraz stoja prázdne domy, z ktorých niektorý môžeš dostať za miernu cenu. Živnosť je tam tiež lacná a dobrá, a to, čo ťa bude robiť tým šťastnejším, je, že tam budeš mať počestných susedov, ktorí ťa budú mať v úcte a vo vážnosti.“

Tu *Krest'an* trochu zastál a rozmýšľal, ale hneď takto súdil: „Ak je to pravda, čo tento pán povedal, bude najmúdrejšie, keď prijmem jeho radu.“ A s tým takto ďalej hovoril:

Krest'an: „Pane, ktorou cestou sa dostanem k domu toho počestného človeka?“

Svetský Mudrák: „Či vidíš tamten vrch?“

Krest'an: „Áno, celkom dobre.“

Svetský Mudrák: „Ku tomu vrchu musíš ísť, a prvý dom, ku ktorému prídeš, je jeho.“

A tak opustil *Krest'an* svoju cestu a šiel hľadať pomoc v dome pána *Zákonnosti*. A hľa, keď prišiel až k samému vrchu, zdá sa mu tak vysoký a tiež strana, ktorá bola najbližšie ku ceste, visela tak hrozivo nad cestou, že sa *Krest'an* bál ísť ďalej, aby sa mu vrch nejako nesvalil na hlavu. A preto zastál nevediac, čo má robiť. A k tomu i jeho bremeno sa mu videlo byť ťažším ako vtedy, keď išiel svojou cestou. A z vrchu tiež vyšľahovaly ohnivé blesky (2. Mojž. 19,16; Žid. 12,18-21.), ktorých sa *Krest'an* bál, aby ho nespálily. A tak sa tu potil a triasol a teraz začal ľutovať, že prijal radu pána *Svetského Mudráka*. A v tom videl *Evanjelistu*, že ide proti nemu. A keď ho uvidel, začal rumeneť od hanby. A *Evanjelista* prichádzal bližšie a bližšie a príduc k nemu uprel na neho prísny a strašný pohľad a takto ho začal vyslúchať:

Evanjelista: „Čo tu robíš, *Krest'an*?“ No *Krest'an* nevedel, čo na to odpovedať, a preto stál pred ním za chvíľu jako nemý. A vtedy zase povedal *Evanjelista:* „Či nie si ty ten človek, ktorého som to bol našiel plakať vonku pred múrami *Mesta Zkazy*?“

Krest'an: „Áno, milý pane, ja som to.“

Evanjelista: „Či som ti nekázal ísť cestou k tej *Tesnej Bráne*?“

Krest'an: „Áno, milý pane“, povedal *Krest'an*.

Evanjelista: „Ako je to potom, že si tak rýchle odbočil? Lebo už neideš tou cestou.“

Krest'an: „Stretnul som sa s istým pánom hneď, ako som prešiel cez *Bahno Zúfalstva*, ktorý ma prehovoril, aby som v dedine tu predo mnou vyhľadal istého človeka, ktorý vraj môže sňať moje bremeno.“

Evanjelista: „Kto a jaký to bol človek?“

Krest'an: „Vyzeral ako pán a mnoho mi všeličo hovoril až ma konečne dostal, že som poslúchnul a tak som sem prišiel. Ale keď som uvidel tento vrch a videl som, ako visí nad cestou, okamžite som zastál, aby sa mi reku nesvalil na hlavu.“

Evanjelista: „A čo ti povedal ten pán?“

Krest'an „Pýtal sa ma, kam idem? A tak som mu povedal.“

Evanjelista: „A. čo na to povedal?“

Krest'an: „Pýtal sa ma, či mám rodinu? A povedal som mu. Ale reku som tak obťažovaný bremenom, ktoré je na mojom chrbáte, že sa im nemôžem tešiť ako predtým.“

Evanjelista: „A čo ti ďalej povedal?“

Krest'an: „Kázal mi, aby som sa rýchle zbavil svojho bremena. A povedal som mu, že práve to je to, čo hľadám a že preto idem ku tamtej bráne, aby som dostal ďalšie poučenie, jako sa dostať na miesto osvobodenia. A tu mi povedal, že on mi ukáže lepšiu cestu a kratšiu, ktorá nenie spojená s toľkými ťažkosťami, jako je cesta, na ktorú ste ma vy, pane, upravili, ktorá cesta vraj – tak mi povedal - dovedie ťa k domu istého pána, ktorý vie sňať takéto bremená. A tak som mu uveril a uhnul som sa s tej cesty na túto, ak by mi reku náhodou mohlo byť skoro uľahčené od môjho bremena. Ale keď som sem prišiel a videl som veci v skutočnosti, zastál som bojac sa nebezpečenstva. Ale teraz neviem, čo robiť.“

Evanjelista: „Stoj teda chvíľu, aby som ti oznámil, čo hovorí Bôh.“ A tak stál a triasol sa. Vtedy mu povedal Evanjelista: „*Hľad'te, aby ste neodbyli hovoriaceho! Lebo ak tamtí neušli odbyjúc toho, ktorý na zemi hovoril slová božského zjavenia, tým menej my, odvracajúci sa od toho, ktorý hovorí z neba*“ (Žid. 12,25.). A ku tomu dodal: „*Spravedlivý bude žiť z viery*“ a: „*Jestli by sa zpät' utiahol, nemá v ňom záľúbenia moja duša*“ (Žid. 10,38; Rim 1,17.). A uvedené slová hned' takto vysvetlil a na *Krest'ana* obrátil: „Ty si ten človek, ktorý bežíš do takej záhuby. Ty si počal opovrhovať radou Najvyššieho a uťahovať svoju nohu s cesty pokoja a to skoro s odvážením sa do večného zatratenia.“

Keď to počul *Krest'an*, padnul k jeho nohám ako mrtvý zvolajúc: „*Beda mne, lebo teraz istotne zahyniem!*“ (Iz. 6,5.).

No, vidiac to *Evanjelista*, uchopil ho za pravú ruku a povedal: „*Každý hriech a každé rúhanie bude odpustené ľuďom*“ (Mat. 12,31; 1. Ján 5,16); *nebud' neveriaci, ale veriaci*“ (Ján 20,27). Vtedy znovu obžil trochu *Krest'an* a vstal a triasol sa pred *Evanjelistom* ako prv.

A tu pokračoval *Evanjelista* a vravel: „Daj lepší pozor na to, čo ti poviem. Teraz ti ukážem, kto to bol, ktorý ťa sviedol, a taktiež kto bol ten, ku komu ťa poslal. Človek, ktorý sa s tebou sišiel, je istý *Svetský Mudrák* a právom sa tak menuje, z čiastky preto, pretože mu chutí iba učenie tohoto sveta, a preto aj vždy

chodí do kostola do mesta *Statočnosti* a z čiastky preto, že to učenie má najradšie, lebo ho chráni pred krížom⁴ a pretože má takú telesnú povahu, preto hľadá prevrátiť moje cesty, trebárs sú priame a dobré. Tri veci sú v rade toho človeka, ktoré sa ti musia oškliviť:

1. že ťa sviedol s cesty, ktorú som ti ukázal,
2. že ti chcel urobiť kríž nenávideným,
3. že obrátil tvoje nohy na cestu smrti.

Čo do prvého, oškliviť sa ti musí to, že ťa sviedol s cesty a menovite i to, že si sám na to pristal, pretože to je toľko jako zavrhnúť radu Božiu pre radu *Svetského Mudráka*. Pán hovorí: „*Snažte sa vojsť tesnou bránou*“, bránou to, ku ktorej som ťa poslal; „*lebo tesná brána je a úzka cesta, ktorá vedie do života, a málo je tých, ktorí ju nachádzajú*“ (Mat. 7,13-14; Luk. 13,24.). Od tejto malej *Tesnej Brány* a s cesty, ktorá ku nej vedie, ťa sviedol ten bezbožník, a málo chýbalo, že by ťa bol doviedol do zahynutia. A preto nenávid' jeho odvrátenie ťa s cesty a maj sám seba v oškliivosti, že si ho poslúchol.

Čo do druhého, oškliviť sa ti musí jeho snaha urobiť ti kríž nenávideným, lebo krížu Kristovmu musíš dať prednosť pred pokladmi Egypta (Žid. 11,25-26.). A okrem toho ti povedal Pán slávy, že *ktokoľvek by chcel zachrániť svoju dušu, stratí ju* (Marek 8,35) a: *Ide-li niekto ku mne a nemá-li v nenávisti svojho otca i svojej materi i svojej ženy i svojich detí i svojich bratov a sestier, ba ešte len aj svojej vlastnej duše, nemôže byť mojim učeníkom* (Luk. 14,26.). A preto hovorím, že chce-li ti ktosi nahovoriť, že je to tvoja smrť, bez čoho - jako hovorí Pravda - nemôžeš dosiahnuť večného života, je to učenie zlé, ktoré sa ti musí oškliviť.

A po tretie nenávidieť musíš to, že upravil tvoje nohy na cestu, ktorá vedie k smrti. A preto aj musíš povážiť, ku komu ťa poslal, ako i to, jak bezvládna je to osoba osvobodit' ťa od tvôjho bremena.

Ten, ku komu si bol poslaný hľadať úľavu, volá sa *Zákonnosť* a je synom terajšej otrokyne, ktorá je v otroctve i so svojimi deťmi (Gal. 4,22-25.), a je to tajuplným spôsobom tento vrch Sinai, ktorého si sa bál, že sa ti svalí na hlavu. A tak tedy, ak je ona i so svojimi deťmi v otroctve, jako potom môžeš od nich očakávať, že ťa osvobodí? A tak tedy *Zákonnosť* neni v stave osvobodit' ťa od tvôjho bremena. Ešte jakživ neosvobodil žiadneho človeka, ba ani jakživ neosvobodí. Nemôžeš byť ospravedlnený skutkami zákona, lebo skutkami zákona nemôže byť nikto na svete zprostený svojeho bremena. A preto pán *Svetský Mudrák* je cudzinec a nepriateľ, a pán *Zákonnosť* je klamár. A čo do jeho syna, *Civilizovanosti*, či po našom: *Vzdelanosti*, je to napriek jeho usmievavým pohľadom a jeho galantnosti predsa len iba pokrytec a nemôže ti pomôzť. Ver mi,

⁴ Pred utrpením pre meno Pána Ježiša.

že ten sprostý chlap s celým svojím krikom nič iného neobmýšľal, ako olstieť ťa o tvoje spasenie svedúc ťa s cesty, na ktorú som ťa upravil.“

To rieknuc *Evanjelista* hlasite volal do neba o potvrdenie toho, čo povedal. A v tom hneď vyšly z vrchu, pod ktorým stál úbohý *Kresťan*, slová a oheň, čo bolo také strašné, že mu vlasy na hlave dúpkom vstávali. A slová takto zneli: „*Všetci, ktorí sú zo skutkov zákona, sú pod zlorečenstvom, lebo je napísané: „Zlorečený je každý, kto nezotráva vo všetkom, čo je napísané v knihe zákona, aby to činil.“*“ (Gal. 3,10; 5. Mojž. 27,26.).

A teraz už nič nečakal *Kresťan* ako smrť a počal žalostne nariekať a bedákať a zlorečil ešte len aj tej chvíli, v ktorej sa sišiel s pánom *Svetským Mudrákom* a sám seba volal tisícnásobným bláznom, že poslúchol jeho radu. A zároveň sa aj veľmi hanbil, keď pomyslel na to, že dôvody toho panáka, plynúce jedine z tela, mali na neho taký účinok, že ho primäly k opustil pravú cestu. A konečne obrátil sa zase na *Evanjelistu* s nasledujúcimi slovami:

Kresťan: „Pane, čo myslíte? Či je ešte nádej? Či sa smiem vrátiť a ísť hore k *Tesnej Bráne*? Či nebudem preto odmietnutý, zavrhnutý, a či ma nepošlú preč s hanbou? Ľutujem, že som poslúchnul radu toho človeka. A či môže byť odpustený môj hriech?“

Evanjelista: Vtedy mu povedal *Evanjelista*: „Tvôj hriech je veľký, lebo ním spáchal si dvoje zlo: opustil si dobrú cestu, aby si šliapal zakázané chodníky. Avšak predsa ťa len príme človek pri bráne, lebo žičí ľuďom. Len daj pozor – doložil, - aby si zase neodbočil a tak nezahnul na ceste, keď by sa čo len trochu zanietil jeho hnev“ (Žalm 2,12.).

Vtedy sa schystal *Kresťan*, aby sa vrátil späť. A *Evanjelista* bozkajúc ho najprv, usmial sa mu a poručil ho Bohu. Tak išiel ponáhľajúc sa a na ceste ani neoslovil nikoho, ani keď sa ho niekto niečo pýtal, neodpovedal. Šiel ako človek, ktorý po celý ten čas stúpil po zakázanej pôde, a nemohol sa niakým činom cítiť bezpečný, až zase ocítil sa na ceste, ktorú bol opustil, aby nasledoval radu pána *Svetského Mudráka*. A tak behom času dostal sa *Kresťan* ku bráne. A nad bránou bolo napísané: „*Klepajte a otvorí sa vám!*“ (Mat. 7,7). A klepal tedy viac než raz alebo dva a vrazil:

„Či smiem vstúpiť? Či otvoríš
mne biednemu, pane? Lebo
hriech som spáchal. Odpusť! Vložíš
v ústa chválu. - Uprav v nebo!“

Konečne vyšla k bráne vážna osoba, zvaná *Dobroprajný*, ktorý sa zdnuká pýtal, kto je, odkiaľ ide a čo chce?

Krest'an: „Som úbohý, obťažný hriešnik. Idem z *Mesta Zkazy*, ale idem na vrch *Sion*, aby som uniknul budúceho hnevu. A pretože mi bolo povedané, že touto bránou ta vedie cesta, nuž rád by som vedel, pane, či ste ochotný vpustiť ma dnu?“

Dobroprajný: „Som ochotný zo srdca“, riekol otvoril bránu.

A keď vchádzal *Krest'an*, človek ho rýchle postrčil. A keď sa *Krest'an* pýtal, čo to znamená, povedal mu: „Ned'aleko tejto brány je postavený pevný hrad, ktorého veliteľom je *Belzebubi*, odkiaľ on i tí, ktorí sú s ním, strieľajú šípy do tých, ktorí prichádzajú k tejto bráne, aby – možné-li - zomreli prv, než by mohli vstúpiť do brány.“

Vtedy povedal *Krest'an*: „Radujem sa i trasiem sa.“ A keď potom vošiel, pýtal sa ho človek od brány, kto mu sem ukázal?

Krest'an: „*Evanjelista* mi kázal ísť sem a klepať - ako som aj urobil - a riekol, že vy, pane, mi poviete, čo mám robiť.“

Dobroprajný: „*Otvorené dvere sú pred tebou, a nikto ich nemôže zavret'*“ (Zjav. 3,8).

Krest'an: „Teraz počínam žať dobrodenia svojej odvahy.“

Dobroprajný: „Ale ako je to, že sám ideš?“

Krest'an: „Lebo žiaden z mojich susedov nevidel svojho nebezpečenstva, jako som ja svoje videl.“

Dobroprajný: „Či niekto z nich vedel o tom, že sem ideš?“

Krest'an: „Áno, moja žena a moje deti ma hneď videli a volaly za mnou, aby som sa vrátil. Aj niektorí z mojich susedov stáli kričiac a volajúc, abych sa vrátil. Ale ja som si prstami zapchal uši a šiel som svojou cestou.“

Dobroprajný: „Ale či nikto z nich nepošiel za tebou prehovoriť ťa, aby si sa vrátil?“

Krest'an: „Áno, obidvaja, *Vzpúrny* a *Povoľný*; ale keď videli, že ma neprehovoria, *Vzpuřný* sa vrátil nadávajúc mi; ale *Povoľný* išiel so mnou kúsok cesty.“

Dobroprajný: „Nuž a prečo neprišiel až sem?“

Krest'an: „Šli sme skutočne spolu, až sme prišli k bahnu *Zúfalstva*, do ktorého sme aj náhle a z nezdania upadli. Tu stratil môj sused *Povoľný* odvalu a nechcel sa odvážiť ďalej. Preto dostanúc sa zase von na stranu, ktorá bola najbližšie k jeho domovu, riekol mi, že si môžem mať sám i za neho tú krásnu zem. A tak sme sa rozišli; on šiel za *Vzpuřným* a ja ku tejto bráne.“

Dobroprajný: Vtedy vetil *Dobroprajný*: „Hej, úbohý človek, či mu je nebeská sláva tak málo hodna, že ju necení ani toľko, aby sa odvážil a podstúpil pre ňu niekoľko ťažkostí?“

Kreštan: „Áno, pravda je, čo som povedal o *Povolnom* a keby som mal aj o sebe povedať celú pravdu, bude sa vidieť, že nie som odchodnejší od neho. Lebo je síce pravda, že on šiel späť do svôjho domova, ale i ja som sa odvrátil a šiel som cestou smrti, svedený súc ta telesnými dôvodmi jakéhosi pána *Svetského Mudráka*.“

Dobroprajný: „Čo nepovieš! Teda i ten sa s tebou sišiel a chcel, aby si hľadal úľavu u pána *Zákonnosti*. Obidvaja sú velikí klamári. Ale či si ozaj prijal jeho radu?“

Kreštan: „Veru prijal, nakoľko som smel. Išiel som vyhľadať pána *Zákonnosť*, až keď som prišiel pod vrch, ktorý stojí pri jeho dome a zdálo sa, že sa mi svalí na hlavu, to ma primalo zastáť.“

Dobroprajný: „Ten vrch už bol mnohým smrťou, aj bude ešte mnohým. Dobre, že si uniknul, lebo ináče by ťa bol rozdrvil.“

Kreštan: „Veru skutočne neviem, čo by sa tam bolo so mnou stalo, keby sa šťastnou náhodou zase nebol so mnou sišiel *Evanjelista* vtedy, keď som stál v najväčších úzkostiach, raz nevediac, čo si počať. Bolo to Božie milosrdenstvo, že zase prišiel za mnou, lebo ináče by som nikdy nebol sem prišiel. No, teraz som už tu, taký, jaký som, ale pravda skôr hoden zomrieť tam pod tým vrchom ako takto stáť a hovoriť so svojím pánom. No, jaká to milosť pre mňa, že napriek tomu dovolené mi je sem vstúpiť!“

Dobroprajný: „Nenamietame ničoho proti nikomu, hoci aj ten a onen popáchali všetko to, čo popáchali prv, než sem prišli. Nikto nebude vyvrhnutý, kto príde. Preto, milý *Kreštan*, pod' so mnou kúsok cesty a poučím ťa o ceste, ktorou musíš ísť. Hľad' tu pred sebou - či vidíš túto úzku cestu? To je tá cesta, ktorou musíš ísť. Nasypaná je a vyšliapaná patriarchami, prorokmi, samým Kristom a jeho apoštolmi a je rovná jako šnôra. Tou cestou musíš ísť“ (Ján. 14,6; Iz. 30,21; 5. Mojž. 5,32.).

Kreštan: „Ale či tam niet odbočiek alebo okľúk, pre ktoré by neznámy mohol ztratiť svoju cestu?“

Dobroprajný: „Áno, od cesty odráža sa mnoho ciest, ale tie sú všetky krivé a široké; no, pravú cestu od prevrátenej rozoznáš tak, že jedine pravá cesta je priama a úzka“ (Mat. 7,13.).

Potom som videl v svojom sne, že *Kreštan* sa i jeho pýtal, či by mu nemohol pomôzť od jeho bremena, ktoré bolo na jeho chrbáte? Lebo doteraz ešte sa ho nebol mohol zprostiť ani ho sám bez pomoci niakým činom nemohol složiť.

A človek mu povedal: „Čo do tvôjho bremena, len ho spokojne nes, až prídeš na miesto vysvobodenia; lebo tam samo od seba spadne s tvojeho chrbáta.“

Vtedy sa schopil *Kreštan*, podpásal svoje bedrá a chystal sa na svoju cestu. *Dobroprajný* mu ešte povedal, že v nejakej vzdialenosti od brány príde k domu

Vykladača na toho dvere má vraj zaklepať, a ten že mu ukáže veľiké veci. Potom sa odobral *Kresťan* od svôjho priateľa, ktorý mu prial šťastnú cestu.

KAPITOLA IV.

A tak išiel, až prišiel k domu *Vykladača*. Tam klepal znovu a znovu, až konečne vyšiel ktosi ku bráne a pýtal sa, kto je?

Kresťan: „Pane, som pocestný, a istý známy dobrotivého pána tohoto domu mi kázal zastaviť sa tu na svôj prospech a tak tedy by som rád hovoriť s domácim pánom.“ Vtedy zavolať pána domu, ktorý prišiel o chvíľu za *Kresťanom* a pýtal sa ho, čo by rád?

Kresťan: „Pane, som človek, ktorý idem z *Mesta Zkazy* na vrch *Sion*, a človek, ktorý stojí pri bráne na počiatku tejto cesty, mi povedal, že ak sa tu zastavím, že mi ukážete veľiké veci, ktoré mi vraj budú prospešné na mojej ceste.“

Vtedy mu riekol *Vykladač*: „Vojdi dnu! Ukážem ti veci, ktoré ti budú veľmi prospešné.“ Potom rozkázal svojemu sluhovi, aby zažal sviečku, a *Kresťanovi* povedal, aby ho nasledoval, a tak ho doviedol do zvláštneho príbytku (chyže) a svojemu sluhovi kázal otvoriť akési dvere. Keď ich otvoril, *Kresťan* videl obraz istej veľmi vážnej osoby, obraz, ktorý visel na stene. Vyzeral takto: oči mal obrátené do neba a v ruke mal najlepšiu knihu na svete, zákon pravdy bol napísaný na jeho rtoch a svet mal za chrbátom. Stál, ako by s ľuďmi hovoril a nad jeho hlavou visela zlatá koruna.

Vtedy povedal *Kresťan*: „Čo to má znamenať?“

Vykladač: „Človek, ktorého predstavuje obraz, je jeden z tisícich, ktorý plodí deti (1. Kor. 4,15.), rodí ich v boľastiach (Gal. 4,19.) a sám ich chová, keď sa narodí na svet (1. Tes. 2,7.). A jako vidíš, že má zrak obrátený do neba a má najlepšiu knihu v ruke a zákon pravdy napísaný na svojich rtoch, to ti hovorí, že jeho úkolom je poznať a odhaliť hriešnikom temné veci, práve jako ho aj vidíš stáť, ako by hovoril s ľuďmi. A jako vidíš, že svet je zahodený za jeho chrbát a že nad jeho hlavou visí koruna, to ti ukazuje, že za nič si nepokladajúc vecí tohoto sveta a opovrhujúc nimi (Fil. 3,13.) pre lásku, ktorú má k službe svôjho Pána, je si istý, že v budúcom svete bude mať za odmenu slávu.“ K tomu ešte doložil *Vykladač*: „Obraz som ti ukázal popredne preto, pretože človek, ktorého je to obraz, je jediný muž, ktorého Pán miesta, kam ideš, oprávnil byť tebe za vodcu vo všetkých ťažkostiach, ktoré ťa asi potkajú na ceste. Preto daj dobrý pozor na to, čo som ti ukázal, a dobre si pamätaj, čo si videl, aby si sa nesišiel na ceste s nejakými ľuďmi, ktorí by ti predstierali, že ťa dobre povedú, a ktorých cesta predsa len vedie dolu k smrti.“

Potom ho pojal za ruku a zaviedol ho do veľmi velikej dvorany, ktorá bola plná prachu, pretože nebola nikdy zametaná. Keď sa *Kresťan* chvíľu po nej poobzeral, zavolať *Vykladač* sluhu, aby zametal. Keď sluha začal zametať, prach sa tak začal kundoliť, že sa tam *Kresťan* skoro zadusil. Vtedy povedal *Vykladač* dievčine, ktorá tam stála, aby doniesla vody a pokropila chyžu. Keď to urobila, chyža sa vymietla a vyčistila až milá vec.

Vtedy riekol *Kresťan*: „Čo to znamená?“

Vykladač odpovedal: „Táto dvorana je srdce človeka, ktorý ešte nikdy nebol posvätený sladkou milosťou evanjelia. Prach je jeho prirodzený hriech a jeho vnútorná zkaženosť, ktorá poškvrní celého človeka. Ten, kto najprv počal zametať, je *zákon*. Ale tá, ktorá doniesla vodu a pokropila chyžu je *evanjelium*. A ako si videl, že jakonáhle tamten začal zametať, hneď sa prach tak kundolil, že mu nebolo možné vymiešťať chyžu, ale že si sa prachom skoro zadusil, to ti ukazuje, že zákon, namiesto aby svojím pôsobením očistil srdce od hriechu, ho iba oživuje, dodáva mu sily a rozmnožuje ho v duši práve tým, že ho odkrýva a zakazuje, pretože zákon nedáva sily udusiť hriech“ (Rim. 5,20; 7, 5, 6, 9; 1. Kor. 15,56.).

A zase, ako si videl *dievčinu* kropiť chyžu vodou, na čo sa potom chyža dala vyčistiť až milá vec, to ti ukazuje, že keď sa evanjelium so svojím sladkým a vzácnym vplyvom dostane do srdca, vtedy, hovorím, zrovna ako si videl dievčinu, že svojím kropením uložila prach, zrovna tak viera premáha a dusí hriech, robí srdce čistým a nasledovne aj súcim za príbytok Kráľa slávy“ (Ján 15,3; Ef. 5,26; Sk. 15,9; Rim. 16,25-26; Ján 14,21-23.).

Ďalej som videl v svojom sne, že ho *Vykladač* pojal za ruku a zaviedol do chyžky, kde sedelo dvojce malých detí, každé na svojom stolku. Meno staršieho bolo *Náruživý*⁵, mladšieho *Trpezlivý*⁶. *Náruživý* sa videl veľmi nespokojný, *Trpezlivý* však veľmi pokojný a tichý. Vtedy sa pýtal *Kresťan*, prečo je *Náruživý* taký nespokojný? *Vykladač* mu odpovedal: „Ich vychovávateľ chce, aby na svoje najlepšie veci dočkal do začiatku budúceho roku, ale on chce mať všetko hneď teraz. No, *Trpezlivý* je ochotný čakať.“

Potom som videl, že ktosi prišiel k *Náruživému* a doniesol mu vrece pokladov a vysypal ich k jeho nohám, ktoré to poklady bral *Náruživý* do rúk, kochal sa v nich a vysmieval sa *Trpezlivému*. No, netrvalo to iba chvíľu, a milý *Náruživý* premárnil všetko, tak že mu nič nezostalo, iba handry.

Vtedy vetil *Kresťan* *Vykladačovi*: „Vylož mi to jasnejšie!“

A tak mu povedal *Vykladač*: „Títo dvaja chlapci sú figury čiže obrazy. *Náruživý* je obrazom ľudí tohoto sveta; *Trpezlivý* je obrazom ľudí sveta

⁵ Vlastne: Náruživosť.

⁶ Vlastne: Trpezlivosť Vlastne: Náruživosť.

budúceho. Lebo jako tu vidíš, *Náruživý* chce mať všetko teraz, tohoto roku, to jest na tomto svete; takí sú ľudia tohoto sveta: všetko svoje dobré musia mať teraz; nevedia čakať do budúceho roku (t. j. do budúceho sveta), na podiel svojho dobrého. Porekadlo: „Lepší vrabec v hrsti ako zajac v chrasti“ im platí viac ako všetky božské svedoctvá o dobrom budúceho sveta. Avšak ako si videl, že rýchle všetko premárnil a nezachoval si na teraz ničoho, iba handry, tak to bude so všetkými takými ľuďmi na konci tohoto sveta.“

Vtedy povedal *Krest'an*: „Teraz vidím, že *Trpezlivý* je ozaj múdry a rozumný a to pre všeličo, a najprv preto, že čaká na to *najlepšie* a potom aj preto, že chce mať svoju slávu, keď iní už nebudú mať iba handry.“

Vykladač: „Áno, a k tomu ešte môžeš dodať i to, že sláva budúceho sveta nikdy nepominie (1. Petra 5,4.), kým poklady tohoto sveta rýchle zmiznú (1. Kor. 7,31.). *Náruživý* teda nemal toľko príčiny smiať sa *Trpezlivému* preto, že mal prv svoje dobré. Skôr sa bude môzť smiať *Trpezlivý* *Náruživému*, lebo si svoje najlepšie zachoval naposledy. *Prvšie* musí dať miesto *poslednému*, preto *posledné* má svoju budúcnosť, ale *posledné* už nedá ničomu svôjho miesta, lebo po ňom niet už ničoho, čo by mohlo nasledovať. A preto ten, kto *najpr* dostal svôj diel, musí mať čas, potroviť ho; ale ten, kto má *naposledy* svôj diel, musí ho mať trvale. Preto bolo povedané boháčovi: ‚Ty si vzal svoje dobré vo svojom živote a Lazar podobne zlé; a tak teraz sa on tu teší, a ty sa mučíš‘.“

Krest'an: „Dľa toho pozorujem, že nenie najlepšie žiadať si *terajšie* veci, ale radšie čakať na *budúce*.“

Vykladač: „Pravdu si riekol; lebo veci, ktoré sa vidia, sú dočasné, ale tie, ktoré sa nevidia, sú večné (2. Kor. 4,18.). No, hoci je tomu tak, predsa len väčšina ľudí ináče húta. Terajšie časné veci a naša telesná chuť sú si veľmi blízki susedia; a zase budúce veci a naše telesné smýšľanie sú si navzájom veľkí cudzinci, a preto sa časné veci a telesná chuť tak rýchle spriatelja a si tak dobre rozumejú, a zase preto je medzi budúcimi vecmi a telesným smýšľaním tak veľiká priepasť.“

Potom som videl v svojom sne, že *Vykladač* pojal *Krest'ana* za ruku a zaviedol ho na miesto, kde vedľa steny horel oheň. A ktosi stál pri ohni neprestajne lial do neho množstvo vody, aby ho vyhasil. Avšak oheň horel vyššie a horúcejšie.

Vtedy sa pýtal *Krest'an*: „Čo to znamená?“

Vykladač odvetil: „Oheň je dielo milosti, konané v srdci. Ten, kto leje na oheň vodu chcúc ho vyhasiť je diabol. Ale že vidíš oheň napriek tomu horeť vyššie a horúcejšie, vedz teda aj príčinu toho. A tak ho okolo zaviedol za stenu, kde videl človeka s nádobou oleja v ruke, z ktorého aj on neprestajne, avšak tajne, lial do ohňa.“

Tu sa pýtal *Krest'an*, čo to znamená?

Vykladač mu odpovedal: „To je Kristus, ktorý neprestajne olejom svojej milosti udržuje už raz započaté dielo v srdci. Takým činom napriek všetkému diablovmu namáhaniu sa zostávajú duše Jeho ľudu v milosti. A to, že si videl človeka stáť za stenou a tak udržovať oheň, ťa učí, že človeku, nachádzajúcemu sa v pokušení, je ťažko vidieť, ako toto dielo milosti je udržované v jeho duši“ (2. Kor. 12,9.).

Aj to som videl, že ho *Vykladač* zase pojal za ruku a zaviedol ho na utešené miesto, kde stál nádherný a statný palác, krásny na pohľad, ktorý keď uvidel *Krest'an*, veľmi sa rozradoval. A tiež videl, že na vrchu, na streche paláca, prechádzaly sa jakési osoby, ktoré boli všetky oblečené v zlate.

Tu sa pýtal *Krest'an*: „Či ta smieme vníť?“

A *Vykladač* ho pojal a zaviedol proti dverám paláca. A hľa, pri dverách stálo množstvo ľudí, ktorí chceli vníť dnu, ale nesmeli. A zase neďaleko odo dvier sedel aj nejaký človek za stolom, ktorý mal pred sebou knihu, atrament a pero, aby zapísal meno toho, kto by mal dnu vstúpiť. A tiež videl, že na ceste, vedúcej ku dverám, stálo mnoho mužov v zbroji, a boli rozhodnutí ublížiť a uškodiť, ako len mohli, každému, kto by chcel vníť. To trochu zarazilo *Krest'ana*. Ale konečne, keď všetci ustúpili od strachu pred ozbrojencami, videl *Krest'an* akéhosi, na pohľad veľmi hrdinského muža, ktorý šiel a pristúpil k zapisovateľovi a riekol mu: „Zapíšte moje meno, pane!“ A keď zapísal, videl človeka, že vytiahol svoj meč a položil si ocelovú lebku na hlavu a potom rútil sa smerom ku dverám a vrhnul sa na ozbrojencov, ktorí sa besne do neho pustili a smrteľne na neho dobíjali. No, človek sa nedal zastrašiť, ale ukrutne rúbal a sekal zadávajúc v pravo i v ľavo smrteľné rany. A keď tak i dostal i rozdal mnoho rán tým, ktorí sa pokúsili zahatiť mu do vnútra cestu, presekal sa cez nich cez všetkých a predral sa do paláca. Na to bolo počuť ľúbezny hlas tých, ktorí boli dnu, jako i tých, ktorí sa to prechádzali na vrchu paláca, a vraveli:

„Vnídi, vnídi do paláca bránou,
vít'az, a dostaneš večnú slávu.“

A tak vnišiel a bol oblečený do rúcha, také mali oni. Tu sa usmieval *Krest'an* a povedal: „Ba veru, zdá sa mi, že viem, čo to znamená. Ale nech už teraz idem ďalej!“

„Ešte nie“, povedal *Vykladač*, „až ti ukážem niečo viac, a potom môžeš ísť svojou cestou.“ Tak ho zase len pojal za ruku a zaviedol do veľmi tmavej komory, kde sedel človek v železnej klietke.

Človek bol na pohľad veľmi smutný; oči mal sklopené k zemi, ruky sopiať a vzdychal, ako by mu chcelo srdce puknúť. Tu sa pýtal *Krest'an*: „Čo to znamená?“ A *Vykladač* mu kázal, aby sa dal sám s človekom do reči.

Vtedy povedal *Kresťan* človeku: „Čo si ty?“ Človek odpovedal: „Som, čo som kedysi nebol.“

Kresťan: „A čo si bol kedysi?“

Človek: „Bol som kedysi statný a mnohosľubný vyznavač (Luk. 8,13.), ako v svojich vlastných očiach, tak i v očiach iných. Bol som - ako som sa domnieval - súci do nebeského mesta a radoval som sa vtedy aj len pri pomyslení, že sa ta dostanem.“

Kresťan: „A čože si teraz?“

Človek: „Teraz som *zúfalec* a zatvorený som v zúfalstve, ako v tejto železnej kletke. Nemôžem viac z neho, ach, *teraz* už nemôžem!“

Kresťan: „Ale jako si sa dostal do toho položenia?“

Človek: „Prestal som bdeť a byť triezvy; pustil som svojim zlým žiadostiam úzdu, hrešil som proti Svetlu Božieho Slova a proti dobrotivosti Boha: zarmútil som Svätého Ducha, a odišiel odo mňa. Pokúšal som diabla, a prišiel ku mne. Popudzoval som Boha k hnevu, a opustil ma; tak som zatvrdil svoje srdce, že sa už nemôžem pokajať“ (Iz. 63,17.).

Vtedy riekol *Kresťan Vykladačovi*: „Ale či nieto nádeje pre človeka, jako je tento?“ „Opýtaj sa ho!“ povedal *Vykladač*.

Tak tedy znovu sa opýtal *Kresťan*: „Či už niet pre teba nádeje, lež musíš byť uväznený v železnej kletke zúfalstva?“

Človek: „Nenie už, nenie viac žiadnej nádeje.“

Kresťan: „Prečo nie? Syn Požehnaného je veľmi ľútostivý.“

Človek: „Ja som Ho znovu sebe križoval (Žid. 6,6.). Pohrdnul som Jeho osobou (Luk. 19,4.), pohrdnul som jeho spravdnosťou; jeho svätú krv som mal vec za nečistú rúhal som sa Duchu milosti (Žid.10,28-29.) a preto som sa vylúčil zo všetkých zaslúbení, a teraz mi nezbýva nič iné, iba hrozby, desné hrozby istotného súdu a spravdlivej pále hnevu, ktorý ma bude žrať ako protivníka.“

Kresťan: „Ale prečo si sa uvrhnul do takého nešťastia?“

Človek: „Pre svoje zlé žiadosti, rozkoše a pre zisk tohoto sveta. Sľuboval som si mnoho radostí a pôžitku z tých vecí, ale teraz ma každá z nich hľodá jako ohnivý červ“ (Iz. 66,24; Marek 9,44.).

Kresťan: „Ale či sa už teraz nemôžeš pokajať a obrátiť?“

Človek: „Bôh mi odoprel pokánie; jeho slovo mi viac nedáva povzbudenie veriť, áno, On sám ma zatvoril do tejto železnej kletky, a nemohli by ma ztadeto vypustiť ani všetci ľudia na svete. Ó, večnosť, večnosť! Ako mám zápasiť s biedou a s mukami, ktoré budem museť trpieť raz vo večnosti!“

Vtedy povedal *Vykladač Kresťanovi*: „Dobre si zapamätaj biedu a nešťastie človeka, a nech ti je to na večnú výstrahu!“

Krest'an: „Je to veru hrozné, a nech mi sám Bôh pomáha bdeť a byť triezvy a modliť sa, aby som vyhnul tomu, čo uvrhlo človeka do takého nešťastia. Pane, či nenie už čas, aby som išiel ďalej svojou cestou?“

Vykladač: „Počkaj, ukážem ti ešte čosi, a potom už môžeš ísť ďalej.“

Tak zase pojal *Krest'ana* za ruku a zaviedol ho do ložnice, kde ktosi vstával s posteli a obliekajúc sa triasol sa jako osyka.

Vtedy povedal *Krest'an*: „Prečo sa človek tak trasie?“

Vykladač kázal človeku, aby povedal *Krest'anovi*, prečo sa tak trasie. Vtedy začal vraveť a rozprával: „Ako som spal tejto noci, snívalo sa mi, že nebe razom náramne zčervenelo (Zjav. 6,12.), a k tomu tak strašne hrmelo a blýskalo sa, že už viac ani nemohlo, tak že prišiel na mňa smrteľný strach. A jako som hore pozrel v svojom sne, videl som, že víchor hnal oblaky neobyčajnou rýchlosťou. Na to som počul mohutný zvuk trúby (Mat. 24,31; Ján 5,28-29; 1. Kor. 15,52; 1. Tes. 4,16.) a videl som sedieť na oblaku, ktorého sprevádzalo tisíce nebešťanov. Všetci prichádzali v plápolajúcom ohni (Júda 14,15; II. Tes. 1,8; Dan. 7,10, 13.), áno, i nebesia boli v plameňoch. Vtedy som počul hlas, ktorý hovoril: „*Mŕtvi, vstaňte a pod'ťe k súdu!*“ V tom práskaly skaly, hroby sa otvárali, a mŕtvi, ktorí v nich boli, vstávali. Dajedni z nich boli náramne radostní a hľadeli hore, a dajedni zase hľadali ukryť sa niekde pod vrchami (Zjav. 6,15-16.). Vtedy som videl muža, ktorý sedel na oblaku, že otvoril knihu a rozkázal svetu, aby predstúpil bližšie (Zjav. 20,11-13). No, vychádzal zdola strašný plameň a šľahal pred neho, a tak bola medzi ním a nimi slušná medzera jako medzi súdcom a odsúdenci, ktorí stoja za ohradou. Tak tiež som počul sedacieho na oblaku, že veličenstvenne rozkázal tým, ktorí ho sprevádzali, povediac: „Shromaždite kúkoľ, plevy a strnidlo a hod'ťe to do horiaceho jazera!“ (Mat. 3,12-13, 30; Mat4.). A v tom otvorila sa bezodná priepasť, práve v bezprostrednej blízkosti miesta, na ktorom som stál, a z tlamy priepasti vyvalil sa veľký dym, a vychrlilo sa množstvo žeravého uhlia, a bolo ztade počuť desné zvuky. Tým istým osobám tiež povedal sediaci na oblaku: „Shromaždite moju pšenicu do sypárne!“ (Luk. 3,17.). A v tom som videl, ako mnohých vytrhli a odniesli do oblakov, ale ja som bol zanechaný (Jer. 8,20; I. Tes. 4,16-17; Mat. 24,40-41.). Tu som sa tiež hľadal ukryť, ale nemohol som, lebo človek, ktorý sedel na oblaku, stále hľadel na mňa, a k tomu mi prišli na um i moje hriechy, a moje svedomie ma obviňovalo na všetky strany, a na to som sa zobudil zo svôjho sna.“

Krest'an: „Ale prečo ti to bolo také strašné, videl?“

Človek: „Nazdál som sa, že nastal súdny deň, a že som nebol naň hotový. Ale najstrašnejšie mi bolo to, že anjeli sobrali všeliktorých a mňa zanechali, a tiež i to, že pekelná priepasť sa zrovna predo mnou otvorila. K tomu ma i moje

svedomie obviňovalo, a - jako som sa nazdál - súdca mal vždy oko na mňa obrátené, a na jeho tvári bolo vidieť hnev.“

Vtedy povedal *Vykladač Kresťanovi*: „Či si uvážil všetky tieto veci?“

Kresťan: „Áno, a naplnily ma nádejou i strachom.“

Vykladač: „Tak tedy si to dobre pamätaj, aby ti to bolo ostňom, pobádajúcim ťa napred na cestou, ktorou musíš ísť.“

Vtedy počal *Kresťan* opasovať svoje bedrá a chystať sa na svoju cestu.

A *Vykladač* mu povedal: „Tešiteľ nech je vždy s tebou, milý *Kresťane*, a nech ťa vedie cestou, ktorá vedie do toho mesta!“ Tak išiel *Kresťan* svojou cestou a vravel poťahom na *Vykladača*:

Videl som tu veci zriedkavé a vzácne,
prospešné, však strašné, utvrdzujúce ma
v tom, čo v mene Božom započal som vážne.
Preto rozumejúc veciam nech vždy myslím na ne.
Tebe však za poučenie chcem byť vd'ačný, pane.

KAPITOLA V.

A potom som videl v svojom sne, že cesta, ktorou bolo *Kresťanovi* ísť, bola ohradená s oboch strán múrom, ktorý sa menoval *Spasenie* (Iz. 26,1; 35,8; 60,18.). Touto cestou bežal *Kresťan* so svojím bremenom, no, nie bez veľkých ťažkostí, pre ťarchu, ktorá tlačila jeho plec.

A tak bežal, až prišiel na jakési návršie, a na tom návrší stál *kríž*, a trochu nižšie na úpäti, bol hrob. A videl som vo svojom sne, že práve vtedy, keď prišiel *Kresťan* ku *krížu*, odviazalo sa bremeno s jeho pliec a spadlo s jeho chrbáta a kotúlalo sa, až sa dokotúlalo do otvoreného hrobu a zmizlo v ňom tak, že som ho viac nikdy nevidel (I. Petra 2,24; Rim. 8,2.).

Vtedy sa veľmi radoval *Kresťan* a s blaženým pocitom v srdci povedal: „Svojím utrpením mi dal odpočinutie a život svojou smrťou.“ A tak stál ticho za chvíľu a hľadel a divil sa. Lebo ho to tak prekvapilo, že nemohol sa dosť nadiviť, že tak púhym pohľadom na *kríž* zbavený bol svôjho bremena. A tak hľadel a hľadel, až pramene v jeho hlave spustily vodu po jeho lícach (Zach. 12,10.). A jako tak stál hľadiac a slziac, hľa, prišly k nemu tri skvejúce sa postavy a pozdravily ho slovami: „Pokoj ti!“ Prvá ešte doložila: „Odpustené sú ti hriechy.“ (Marka 2,5; Luk. 7,48.). Druhá svliekla s neho jeho handry a obliekla ho do premenného rúcha slávnostného, a tretia mu vtlačila znamenie na čelo (Zjav. 7,3; Ef. 1,13.) a dala mu listinu (rollu) s pečatou, na ktorú listinu vraj má hľadeť, keď

pobeží, a že ju má oddať pri nebeskej bráne. Keď odišly postavy, *Kresťan* trikrát poskočil od radosti a idúc spieval si:

Potiaľto som úpel pod bremeenom hriechu.
V žiali tom nemohol nik dať mi útechu.
No, hľa tu pod krížom - ó, blažené miesto!-
svobody a blaha hojne pre mňa jesto!
Až tu padlo ťažké bremeno mi s väzov,
a roztrhalo sa tisíce povrázov.
Požehnaný krížu! Požehnaný hrobe!
Áno, požehnaný, ktorý za mňa trpel
boľasti v porobe!

Potom som videl v svojom sne, že tak putoval ďalej, až sišiel do doliny, kde kúsok od cesty videl tuho spať troch mužov, ktorí mali putá na nohách. Jednému z nich bolo meno *Hlupák*, druhému *Leňoch* a tretiemu *Odvážlivec*.

Kresťan vidiac ich ležať v takom stave, šiel ku nim, ak by ich vraj mohol zobudiť, a volal: „*Ste ako tí, ktorí spia na prostred mora a jako tí, ktorí spia na vrchole stožiara* (Prísl. 23,34.), lebo pod vami je Mŕtve more, priepasť, ktorá nemá dna. Zobudte se tedy a poďte ztadiaľto! Poslúchnite ma, a pomôžem vám i z vašich želiez!“ Aj to im povedal, že ak ich tam najde ten, ktorý obchádza jako revúci lev, že ich istotne roztrhá na kusy a požere. No, oni vyvalili na neho oči a odpovedali asi takto. *Hlupák* povedal: „Nevidím žiadneho nebezpečenstva.“ *Leňoch*: „Len ešte trochu si pospať!“ A *Odvážlivec* povedal: „Ako si kto posteľ, tak bude ležať.“ Tak si len zase ľahli spať, a *Kresťan* šiel svojou cestou, ale ho to rmútilo, že ľudia, nachodiaci sa v takom nebezpečenstve, si tak málo vážili jeho lásky, ktorý sa tak ochotne ponúkal im pomôzť zobudzajúc a radiac im i chcúc ich vyprostiti z ich želiez.

A jako tak zarmútený o tom myslel, zazrel dvoch mužov, ktorí sa na ľavej strane úzkej cesty spúšťali cez múr, a bežali, aby ho dohonili. Jednému bolo meno *Formalista* a druhému *Pokrytec*. A jako som povedal, priblížili sa k nemu, a on takto začal s nimi rozhovor.

Kresťan: „Pánovia, odkiaľ a kam idete?“

Formalista a Pokrytec: „Narodili sme sa v krajine *Márnej Chvály* a ideme na vrch Sion, aby sme dosiahli slávy.“

Kresťan: „Prečo ste nevnišli bránou, ktorá je na začiatku cesty? Či neviete, že je napísané, že ten, kto nevchádza dverami, ale prechádza inokade, je zlodej a zbojník?“ (Ján 10,1).

Formalista a Pokrytec: „Všetci naši krajanovia považujú za veľkú zachádzku ísť až tam ku tej bráne, aby tak potom cez ňu prešli na cestu, a preto si obyčajne zkrátia a prelezú cez múr, ako sme aj my urobili.“

Kresťan: „Ale či to nebude považované za priestupok proti Pánovi mesta, do ktorého ideme, keď takto rušíte zjavnú jeho vôľu?“

Formalista a Pokrytec: „Nad tým si ty nemusíš lámať hlavu, lebo to, čo robíme, je stará obyčaj, a keby bolo treba, mohli by sme podať svedoctvá a dôkazy, že tak už iní pred nami viac než tisíc rokami robili.“

Kresťan: „Ale či to, čo robíte, obstojí aj pred zákonom?“

Formalista a Pokrytec: „Nazdáme sa, že obyčaj tak dlhého trvania, ktorá trvá viac ako tisíc rokov, bude bezotázne teraz nestranným súdcom uznaná za vec zákonnú. A okrem toho, - riekli -, keď sme len na ceste, čo na tom, ako sme sa na ňu dostali? Keď sme na nej, sme na nej. Aj ty si len na tej istej ceste, ktorý - ako pozorujeme - prišiel si na ňu cez bránu, a my sme tiež na ceste, ktorí sme preliezli cez múr. V čom si ty tedy na tom lepšie ako my?“

Kresťan: „Ja idem dl'a predpisu svôjho Pána, a vy dl'a toho, čo ste si sami namysleli. Vás už teraz považuje Pán cesty za zlodejov. Preto pochybujem, že by ste na koniec cesty nájdení boli čo ľudia verní. Vy ste sami od seba prišli na cestu bez Jeho vedenia a úpravy a tiež sami od seba opustíte cestu bez jeho milosti.“

Na to mu len málo odpovedali a riekli iba toľko, aby sa sám o seba staral. A potom som videl, že kráčali každý o sebe a bez toho, aby mnoho jeden s druhým referoval, len čo tamtí dvaja povedali *Kresťanovi*, že čo do zákona a ustanovení, nepochybujú vraj o tom, že to tak svedomite plnia a konajú ako on. „Preto - tak mu povedali - nevidíme, čím by si sa ty od nás delil, iba ak svojím kabátom, ktorý máš na sebe, ktorí ti - ako sa nám vidí - dal niektorý z tvojich susedov nato, aby si ukryl hanbu svojej nahoty.“

Kresťan: „Zákon a ustanovenia vás nezachránia, lebo ste nevnišli dverami (Gal. 2,16.). A čo tu do môjho kabáta, ktorý mám na sebe, ten mi dal Pán miesta, kam idem, a to - jako správne hovoríte - na to, aby som ním pokryl svoju nahotu. Vzal som ho na dôkaz jeho lásky naproti mne, lebo som predtým ničoho nemal iba handry. A okrem toho idúc potešujem sa, reku až prídem ku bráne mesta, Pán mesta ma istotne uzná za dobrého, keď mám na sebe jeho kabát, kabát, ktorý mi sám od seba a z lásky dal v deň, keď svliekol so mňa moje handry.“ Nad to mám i znamenie na čele, ktorého ste si snád' ani nevšimli, ktoré mi jedon z naj dôvernejších prívržencov môjho Pána ta vtlačil v deň, keď moje bremeno spadlo s mojich pliec. Poviem vám ešte viac - vtedy som dostal zapečatenú listinu, ktorú vraj mám čítať a tak potešovať sa ňou idúc cestou. A tiež mi bolo povedané, aby som ju oddal pri nebeskej bráne na dôkaz, a že mám byť istotne vpustený. Mne sa tak zdá, že vám to všetko chýba, a chýba vám to preto, pretože ste nevnišli bránou.“

Na to mu už nedali žiadnej odpovedi, len pozreli na seba a smiali sa. A potom som videl, že išli všetci ďalej, iba čo Kresťan vždy šiel popredku a už sa

neshováral iba sám so sebou a to niekedy vzdychajúc a niekedy sa tešiac. A často tiež čítal v listine, ktorú dostal od jednej z tých skvejúcich sa bytností a tým sa vždy občerstvil (Žalm 68,10; 19,8.).

KAPITOLA VI.

Potom som videl, že išli všetci, až prišli k úpätiu brehu *Ťažkosti*, pod ktorým brehom bol prameň. Na tom istom mieste byly aj dve iné cesty okrem tej, ktorá viedla prosto od brány; jedna sa odrážala na ľavú ruku a druhá na pravú, dole na úpäti brehu. Ale úzka cesta viedla prosto hore na breh. A to, keď sa ide hore brehom, volá sa *Ťažkosť*. Kresťan teda šiel najprv k prameňu a napil sa z neho, aby občerstvil (Žalm 36,10; Joel 3,18; Iz. 49,10.) a tak sa pustil hore brehom a vravel:

„Hoci je breh vysoký,
dostať sa naň chcem;
smele obrátim kroky
napred, lebo viem:
tade vedie cesta života, do slávy.
Smele v pred! Nie, nebojí sa víťaz pravý.
Lepšie je ísť pravou cestou ťažkou,
ako zhynúť šedši cestou ľahkou.“

I tamtí dvaja prišli až ku päte brehu, ale vidiac, že je breh strmý a vysoký, a že sú tam ešte dve iné cesty a domnievajúc sa, že sa cesty zase len sídu s cestou, vedúcou ta hore, ktorou išiel *Kresťan*, tam vraj na druhej strane brehu, nuž rozhodli sa ísť tamtými cestami. Ale meno jednej z ciest bolo *Nebezpečenstvo*, a meno druhej bolo *Záhuba*. A tak jeden z nich zvolil cestu, ktorá sa volala *Nebezpečenstvo*, ktorá ho zaviedla do velikej hory, a druhý sa pustil prosto cestou do *Záhuby*, ktorá to cesta ho najprv zaviedla do rozsiahleho kraja, plného tmavých vrchov, kde sa potknul a padnul a viac nikdy nepovstal.

Potom som pozrel za *Kresťanom*, aby som videl, ako pôjde hore brehom. A videl som, že najprv bežal, potom kráčal a potom liezol na všetkých štyroch, lebo miesto bolo veľmi strmé. Ale tak asi na pol cesty medzi úpätím a vrchom brehu bola rozkošná besiedka, ktorú dal postaviť Pán brehu, aby sa v nej mohli občerstviť unavení pútnici. Sem sa teda dostal *Kresťan*, kde si aj sadnul, aby si odpočinul. Potom vytiahol listinu zpoza náder a čítal a tak sa potešoval. Aj sa dal znova obzerať svôj kabát čiže rúcho, ktoré dostal pod krížom. A ľubujúc si tak za chvíľu v samom sebe upadnul do driemot a napokon tuho zaspal, čo ho zdržalo na mieste až skoro do samej noci. A v jeho spánku mu vypadla listina z ruky. A jako tak spal, prišiel k nemu ktosi a zobudil ho slovami: „*Chod' k mravcovi, leňochu, a*

vidz jeho cesty a zmúdra!“ (Prísľ. 6,6; Jonáš 1,6.). V tom skočil *Kreštan* na nohy a ponáhlal sa svojou cestou a nezastál, až vyšiel na vrch.

A keď sa dostal na vrch, bežali dvaja proti nemu tak, čo im len nohy stačily. Jednému z nich bolo meno *Bojazlivec* a druhému *Nedôvera*, ktorých sa pýtal *Kreštan*: „Čo je, pánovia, že tak bežíte zlou cestou?“ *Bojazlivec* odpovedal: „Boli sme na ceste do mesta Siona a vyšli sme aj hore týmto obťažným vrchom. Ale čím ďalej ideme, tým viac nebezpečenství potkávame; a preto sme sa obrátili a ideme zase späť.“

„Áno“, - povedal *Nedôvera* – lebo zrovna tu pred nami ležia dva levy, nevieme, či spia, či nespia, a nemohli sme iné myslieť, len že nás roztrhajú na kusy, jestli sa im priblížime.“

Kreštan: „Vy ma strašíte, ale kde sa utečiem, aby som bol bezpečný? Vrátim-li sa do svôjho kraja – ten je pripravený pre oheň a pre síru, a tam istotne zahyniem. Keby som sa mohol dostať do nebeského mesta, tam viem, že som bezpečný. Musím sa len odvážiť. Vrátiť sa nenie nič iné ako smrť; ísť napred je bázeň smrti, a za tým nasleduje večný život. Predsa tedy len chcem ísť napred.“ A tak *Nedôvera* a *Bojazlivec* bežali dolu brehom, a *Kreštan* išiel svojou cestou. Ale mysliac na to, čo počul od tých dvoch mužov, siahnuť za nádra po svojej listine, aby si z nej prečítal a potešil sa, ale darmo hľadal - listiny nenašiel. Tu sa *Kreštan* veľmi preľaknul a nevedel, čo má robiť, lebo mu chýbalo to, čo ho vždy obšerstvo a potešilo, a čím sa mal vykázat, že má byť vpustený do nebeského mesta. A tak bol v strašných rozpakoch a v úzkosti a nevedel, čo robiť. Konečne však sa rozpamätal, že spal v besiedke, ktorá je na stráni brehu, a padnúc na kolená prosil Boha, že by mu odpustil jeho bláznivý skutok, a potom šiel späť hľadať svoju listinu. Ale kto by vedel vypovedať žalosť *Kreštanovho* srdca celou tou cestou, čo išiel späť! Raz vzdychal, raz plakal a často si robil výčitky, že bol taký blázon a zaspal na mieste, ktoré bolo pripravené iba nato, aby sa tam trocha osviežil v svojej únave. Tak tedy šiel späť bedlive pozerajúc na pravo i na ľavo celou cestou, ako šiel, či by nenašiel listiny, ktorá mu bola tak mnoho rás potešením na jeho ceste. A tak išiel, až zase uvidel besiedku, kde bol sedel a zaspal. Ale pohľad na besiedku iba obnovil jeho zármutok a boľasť pripomenúc mu znova jeho hriešne spanie (I. Tes. 5,4-8.). Tak tedy šiel plačúc a žalostiac nad svojím hriešnym spaním a vrazil: „Ó, ja bedár biedny! Že som spal za Božieho dňa! Že som spal uprostred ťažkostí! Že som tak hovel svojemu telu a použil som odpočinok na poľahčenie svojemu telu, odpočinok, ktorý nastrojil Pán brehu iba na osvieženie ducha pútnikov! Ako mnoho krokov som nadarmo urobil (Tak sa bolo stalo Izraelovi; pre svôj hriech bol zase poslaný späť cestou ku Červenému moru) a musím konať túto cestu s boľasťou, ktorú som mohol konať s radosťou nebyť tohoto hriešneho spánku. Ako ďaleko som už teraz mohol byť na svojej

ceste! Trikrát musím šliapať cestu, ktorou som nemusel ísť iba raz. Áno, a na koniec ma ešte nepochybne prikvačí aj noc, lebo deň sa už skoro pominul. Ach, keby som len nebol spal!“ Zatým prišiel zase ku besiedke, kde si najprv za chvíľu sadol a plakal. Ale konečne dosiahol, čo si prial: hľadiac zarmútene dole pod sedisko zazrel svoju listinu, ktorú rýchle a trasúci sa vzchopil a vložil za nádra. No, kto by mohol vysloviť, aký šťastný bol človek, keď zase mal svoju listinu! Lebo listina bola zárukou jeho života a prijatím v želanom prístave. Preto ju odložil do lona a d'akoval Bohu, že upravil jeho oko na miesto, kde ležala, a potom sa s radosťou a so slzami zase vydal na svoju cestu. Ale jako krepko šiel už teraz hore ostatok brehu! Avšak prv než vyšiel hore, predsa len zapadlo *Kreštanovi* slnce. A to mu zase len pripomenulo, jaké to bolo bláznovstvo a jaká ľahkomyselnosť, že tam bol zaspal. A tak tu znova započal sám nad sebou žalostiť a nariekať: „Ó, hriešny spánku! Hľa, teraz ma pre teba, akiste prikvačí noc na ceste. Musím ísť bez slnca; mrákava musí pokrývať cestu, po ktorej kráčam, a musím očúvať vyk nešťastných stvorení a to všetko pre svoj hriešny spánok!“ A tu sa tiež rozpamätal na to, čo mu povedali *Nedôvera* a *Bojazlivec*, ako ich to predesilo, keď videli tých levov. Vtedy zase povedal *Kreštan* sám sebe: „Tie šelmy sa túlajú v noci za korisťou, a jestli nadídu na mňa po tme, ako im vyhne?! Ako uniknem, lebo ma roztrhajú na kusy!“ Tak išiel svojou cestou. Ale kým takto nariekal nad svojím nešťastím, pozdvihol svoje oči, a hľa, pred ním stál mohutný a veľkolepý palác, ktorému bolo meno *Krásny*, a stál zrovna vedľa cesty.

KAPITOLA VII.

A tak som videl v svojom sne, že sa ponáhľal napred, aby vraj, ak bude možné-li, prenocoval v *Krásnom* paláci. No, ešte nebol d'aleko ušiel, keď došiel k veľmi úzkemu priechodu, ktorý bol asi pol hodiny od obydľia vrátneho, a hľadiac tesne pred seba a taj idúc spozoroval na ceste dvoch levov. Tu si pomyslel, teraz vraj vidím nebezpečenstvo, ktoré späť zahnilo *Nedôveru* a *Bojazlivca*. No, levi boli uviazaní na reťaziach, len že ich *Kreštan* nevidel. A tak sa náramne bál a tiež si myslel, že pôjde späť za *Nedôverou* a za *Bojazlivcom*, lebo nemyslel na nič iného, iba že má pred sebou istú smrť. Ale vrátny, ktorého meno je *Bdelý*, pozorujúc, že *Kreštan* zastál, ako čo by chcel ísť späť, volal na neho od nocľazišťa v ravel: „Či máš tak málo sily? Neboj sa levov, lebo sú uviazaní na reťaziach a sú tam umiestnení nato, aby zkusili vieru, kde je, a odkryli tých, ktorí jej nemajú. Drž sa v prostriedku cesty, a nič zlého sa ti nestane.“

A potom som videl, že išiel napred, no, trasúc sa od strachu pred levami. Avšak držiac sa pevne poučenia a rady vrátneho počul ich ovšem revať, ale

ublížiť mu nič neublížili. Vtedy pľasknul od radosti rukami a šiel, až prišiel a zastal pred bránou, kde bol vrátny. A tu povedal *Krest'an* vrátnemu: „Pane, aký je toto dom? A či tu smiem prenocovať?“ Vrátny odpovedal: „Dom vystavil Pán brehu a vystavil ho pre odpočinok a bezpečnosť pútnikov.“ A vrátny sa ho tiež pýtal, odkiaľ je a kam ide?

Krest'an: „Idem z mesta *Zkazy* a putujem na vrch *Sion*, ale pretože, už zapadlo slnce, veľmi by som bol rád, keby som tu mohol do rána prenocovať.“

Vrátny: „Ako sa menuješ?“

Krest'an: „Teraz sa menujem *Krest'an*, ale predtým mi bolo meno *Bezmilostný*. Pochádzam z pokolenia Jafetovho, ktorého chce Bôh nahovoriť, aby býval v stánoch Semových.“

Vrátny: „Ale jako je to, že ideš tak neskoro? Slnce už zapadlo.“

Krest'an: „Bol by som tu skôr býval, ale ja mizerný človek som spal v besiedke, ktorá je na stráni brehu! No, ešte aj napriek tomu by som tu bol o mnoho skôr býval, ale v svojom spaní som bol ztratil svoje svedoctvo a prišiel som bez neho až na temeno brehu a tam hľadajúc ho a nenajdúc ho musel som zarmúteným srdcom vrátiť sa späť na miesto, kde som bol spal, a kde som ho aj našiel, a tak teraz som tu.“

Vrátny: „Dobre tedy, zavolám von jednu z panien tohoto domu, ktorá ťa, ak sa jej bude ľúbiť tvoja reč, zavedie k ostatným z rodiny, dľa poriadku domu.“

Vtedy zacengal vrátny *Bdelý*, načo vyšla z dverí domu vážna a krásna panna, menom *Opatrnosť*, a pýtala sa, načo je volaná?

Vrátny odpovedal: „Tento človek je na ceste z mesta *Zkazy* a ide na vrch *Sion*; ale že je ustatý, a že zapadla na neho noc, pýta sa ma, či tu smie prenocovať? Nuž, povedal som mu, že ťa zavolám, a ty reku, keď s ním prehovoríš, môžeš urobiť, ako uznáš za dobré, dľa zákona domu.“

Vtedy sa ho aj ona pýtala, odkiaľ je a kam ide? A on jej povedal. Aj to sa ho potom pýtala, ako prišiel na tú cestu? A on jej i to povedal. A ďalej sa ho pýtala, čo videl a potkal na ceste. A povedal jej. A na koniec sa pýtala na jeho meno. A tak jej riekol: „Volám sa *Krest'an* a tým viac si želám tu prenocovať, pretože pozorujem, že miesto vystavil Pán brehu na odpočinutie si a pre bezpečnosť pútnikov. Na to sa ona usmievala, ale slzy jej stály v očiach, a po malej pomlke riekla: „Zavolám ešte dvoch alebo troch z rodiny.“ A tak bežala ku dverám a vyvolala *Múdrosť*, *Zbožnosť* a *Lásku*, ktoré poshovárajú sa s ním trochu zaviedly ho do kruhu rodiny. A mnohí z nich stretnúc sa s ním na prahu domu riekli! „Vnidi, požehnaný Pánov! Tento dom vystavil, Pán brehu tým cieľom, aby tu pohostil pútnikov, ako si ty.“ A on skloniac hlavu poklonil sa a nasledoval ich do domu. A keď vnišiel a sadnul si, dali mu niečo zapiť a usniesli sa, že kým nebude

večera hotová, budú sa s ním niektoré podrobne shovárať, aby tak čo najlepšie využili čas. A zvolili k tomu *Zbožnosť*, *Múdrosť* a *Lásku*, ktoré takto započali:

Zbožnosť: „Pod', milý *Krest'ane*, keď sme si ťa tak zamilovali a prijali sme ťa túto noc do svôjho domu, nech si pohovoríme s tebou o všetkom, čo sa ti prihodilo na tvojej púti, a to, možné-li na svôj prospech a na svoje vlastné polepšenie.“

Krest'an: „Mile rád, a teším sa tomu, že ste v takej dobrej nálade.“

Zbožnosť: „Čo ťa najprv pohlo k tomu, aby si si zvolil takýto pútnický život?“

Krest'an: „Z môjho rodného kraja ma vyhnal strašný hlas, ktorý mi znel v mojich ušiach, že totiž, ak zostanem v svojom bydlisku, kde som vtedy býval, istotne zahyniem.“

Zbožnosť: „Ale jako to bolo, že si vyšiel zo svojej vlasti práve touto cestou?“

Krest'an: „Sám Bôh to tak chcel, lebo kým som bol v strachu pred zahynutím, nevedel som, kam sa obrátiť. Ale náhodou prišiel človek, a to práve ku mne - keď som sa triasol od strachu a keď som plakal, - ktorého meno je *Evanjelista*, a ten mi ukázal ku Tesnej Bráne, ktorej by som ja ináč nikdy nebol našiel, a tak ma upravil na cestu, ktorá ma prosto doviedla až k tomuto domu.“

Zbožnosť: „Ale či si neišiel popri dome *Vykladača*?“

Krest'an: „Áno, a videl som tam veci, na ktoré budem pamätať, dokiaľ žiť budem. Boly to menovite tri veci: totiž ako Kristus napriek námahe satanovej udržuje v srdci svoje dielo milosti; potom ako istý človek svojimi hriechami povzbavil sa všetkej nádeje Božieho milosrdenstva, a konečne sen toho, ktorý to myslel v svojom sne, že nastal súdny deň.“

Zbožnosť: „A či si ho počul rozprávať svôj sen?“

Krest'an: „Áno, a bolo to strašné. U srdca ma bolelo, keď to rozprával, no, predsa som rád, že som to počul.“

Zbožnosť: „Či je to všetko, čo si videl u *Vykladača*?“

Krest'an: „Nie. Pojal a zaviedol ma, kde mi ukázal nádherný a statný palác, a jako boli tí ľudia oblečení v zlate, ktorí v ňom boli, a jako ta prišiel akýsi odvážny muž a prerúbal si cestu cez ozbrojencov, ktorí stáli vo dverách a bránili mu vniść, a jako bol vyzvaný, aby vnišiel a získal večnú slávu. Až mi to srdce unášalo, keď som na to hľadel. Aj dvanásť mesiacov by som bol zostal v dome toho dobrého človeka, keby som nebol vedel, že musím ísť ďalej.“

Zbožnosť: „A čo ešte si videl na ceste?“

Krest'an: „Že čo som videl? Len čo som bol kúsok odišiel, videl som - ako sa mi zdálo – kohosi visieť na dreve a krvácať, a púhy pohľad na neho spôsobil to, že moje bremeno spadlo s chrbáta, lebo som dovtedy úpel a vzdychal pod ťažkým

bremenom, ale vtedy razom padlo so mňa. Bolo mi to veľmi zvláštne a prapodivné, lebo také niečo som predtým jakživ nevidel. Áno, a kým som tam stál a hľadel hore na neho, - lebo vtedy mi nebolo možné nehľadeť - prišli ku mne tri skvejúce sa osoby, z ktorých jedna mi svedčila, že sú mi odpustené moje hriechy; druhá sviekla so mňa moje handry a dala mi tento vyšívany kabát, ktorý tu vidíš, a tretia mi vtlačila na čelo znamenie, ktoré hľa tiež vidíš, a dala mi túto zapečatenú listinu“, ktorú v tom vytiahol zpoza náder.

Zbožnosť: „Ale si videl i viac ako to, či je tak?“

Krest'an: „To čo som ti rozprával, bolo to najlepšie, ale videl som aj iné nepatrnejšie veci, menovite videl som troch mužov: *Sprostáka*, *Leňocha* a *Odvážlivca*, ležať a spať sputaných reťazami kúsok od cesty. Ale či myslíš, že som ich mohol zobudiť?! A videl som aj *Formalistu* a *Pokrytca* liezť ponad múr, a že vraj idú na *Sion*. Ale skoro zahynuli, zrovna tak, ako som im to predpovedal, ale oni nechceli veriť. Ale predtým všetkým bolo mi veľmi ťažko výst' na tento breh, a nie menej ťažko mi bolo prejsť pomedzi tých lvov a uniknúť ich tlame. A nebyť toho dobrého človeka, vrátneho, ktorý stojí pri bráne, skutočne, neviem, či by som sa koniec-koncov predsa len nebol späť vrátil. Ale teraz ďakujem Bohu, že som tu, a ďakujem aj vám, že ste ma prijali.“

Potom sa videlo *Múdrosti* za dobré predložiť mu niekoľko otázok a priala si na ne jeho odvetu.

Múdrost': „A či kedy-tedy nemyslíš na krajinu, odkiaľ si prišiel?“

Krest'an: „Áno, ale s veľkou hanbou a s odporom. A veru keby som bol myslel na krajinu, odkiaľ som vyšiel, a keby som sa ta bol chcel vrátiť, mal som dosť príležitosti vrátiť sa. Ale teraz túžim po lepšej vlasti, to jest po nebeskej“ (Žid. 11, 15-16.).

Múdrost': „A či nenesieš so sebou ešte niektorých z tých vecí, s ktorými si sa vtedy zaoberal?“

Krest'an: „Áno, ale veľmi proti svojej vôli, menovite svoju vnútornú a telesnú myseľ, v ktorej sa kochali, tak jako i ja sám, všetci moji krajanovia. Ale teraz mi všetky tie veci pôsobia len boľasť. A keby šlo po mojej vôli, volil by som nikdy viac na ne nemysleť. Ale keď chcem činiť to, čo je najlepšie, pridrža sa ma to, čo je najhoršie.“ (Rim. 7, 15-23.).

Múdrost': „Či sa ti niekedy nezdá, ako by boly premožené veci ktoré ťa zase inokedy privádzajú do nesnádzi?“

Krest'an: „Áno, ale to je iba zriedka, no, to sú moje zlaté chvíle, keď sa mi tak deje.“

Múdrost': „A či sa pamätaš, akým činom sa to občas deje, že sa ti vidí, ako by to vnútorné nepokojenie bolo premožené?“

Krest'an: „Áno, keď myslím na to, čo som videl na kríži, a keď hľadím na svoj vyšívany kabát, a potom i vtedy, keď hľadím do svojej listiny, ktorú nosím za nádrami, a konečne keď srdce a myseľ rozohní sa pri pomyslení na to, kam idem.“

Múdrost': „A čo je to, čo tak roznečuje tvoju túžbu po vrchu *Sione*?“

Krest'an: „Nadejem sa, že tam uvidím *živého*, ktorý visel *mŕtvy* za mňa na kríži. A taktiež sa nadejem, že tam budem zbavený všetkého toho, čo mi je dnes ešte na omrzela a na bremeno vo mne. Tam vraj nenie smrti (Jer. 25, 8; Zjav. 21, 4.), a tam budem žiť v spoločnosti, akú ja mám najradšej, lebo, aby som ti pravdu povedal, milujem ho, lebo ma on zbavil mojeho bremena, a už som zunoval svoju vnútornú chorobu. Túžim, veľmi túžim byť tam, kde viac nezomrem a kde budem v spoločnosti, ktorá neprestajne volá: „Svätý, svätý, svätý!“

Vtedy riekla *Láska Krest'anovi*: „Či máš rodinu? Si ženatý?“

Krest'an: „Mám ženu a štvoro malých detí.“

Láska: „A prečo že si ich sem so sebou nedoviedol?“

Vtedy sa pustil *Krest'an* do plaču a riekol: „Ach, jako ochotne by som to bol urobil! Ale oni boli všetci vonkoncom proti mojej púti.“

Láska: „Ale ty si mal s nimi hovoriť a snažiť sa ukázať im, aké nebezpečné je to zostať zpäť.“

Krest'an: „Tak som aj urobil, aj som im povedal, čo mi Bôh ukázal, ako zahynie naše mesto, ale im sa to videlo, jako by som žartoval, a neverili mi“ (1. Mojž. 19,4.).

Láska: „A či si sa modlil Bohu, že by im požehnal tvoje slová?“

Krest'an: „Áno, a to veľmi vrúčne, lebo musíš myslieť, že mi moja žena a úbohé deti boli veľmi drahé.“

Láska: „Ale či si im aj povedal o svojom vlastnom zármutku a o svojej bázni pred zahynutím? Lebo mám za to, že ti bolo zahynutie dosť zrejmé.“

Krest'an: „Áno, a to znova a znova, a mohly tiež vidieť i moju bázeň na mojej tvári i v mojich slzách, a že som sa triasol od strachu pred súdom, ktorý zavisel nad našimi hlavami. Ale to všetko nebolo dosť pohnúť ich k tomu, aby šly so mnou.“

Láska: „Ale čím takým sa vyhováraly, že prečo neidú?“

Krest'an: „Moja žena sa bála utradiť svet a moje deti sa oddaly bláznivým a márnym rozkošiam mladosti. A tak ten preto, ten pre iné a len ma pustily putovať takto samotného.“

Láska: „Ale či si ty asi svojím vlastným márnym životom neudusil všetko to, čo si chcel dosiahnuť slovami, keď si ich presviedčal a nahováral, aby šly s tebou?“

Kresťan: „Je síce pravda, že nemôžem chváliť svoj život, lebo som si povedomý svojich mnohých pokleskov, a viem aj to, že človek svojím chovaním sa môže skoro a ľahko pokaziť všetko to, čo svojimi dôvodmi a svojím nahováraním chcel dosiahnuť u ľudí na ich dobré. Ale to jedno smiem povedať, že dával som veľký pozor, aby som im nedal nejakým neslušným skutkom príčiny, pre ktorú by si boly mohli znechutiť vydať sa na púť. Áno, práve pre tú istú vec mi vravely, že berem veci pridôkladne a že zriekam sa k vôli nim vecí, v ktorých vraj ony nevidia nič zlého. Ba nazdávam sa, že smiem povedať, že ak videly niečo pri mne, čo im prekážalo, bolo to to, že som úzkostlive bdel, aby som nehrešil proti Bohu alebo neurobil svojemu blížnemu niečo zlého.“

Láska: „Ovšem *Kain* nenávidel svojho brata, pretože jeho vlastné skutky boly zlé a jeho bratove spravodlivé (1. Jána 3,12.). A jestli sa tvoja žena a deti preto na tebe urážaly, tým dávali na javo, že sa im neľúbi dobré; a ty si vysvobodil svoju dušu od ich krvi“ (Ezech. 3,19.).

A videl som v svojom sne, že tak sedeli a shovárali sa, až bola večera hotová, a potom si sadli za stôl večerať. A na stole boly predložené chutné veci a znamenité víno prečistené (Iz. 25,6.). A všetok ich rozhovor pri stole točil sa okolo Pána brehu, tak menovite hovorili o tom, čo učinil; a prečo učinil, čo učinil, a prečo vystavil ten dom. A z toho, čo vraveli, vyrozumel som, že bol veľký válečník a hrdina, ktorý bojoval s tým, ktorý mal moc smrti, a zabil ho (Žid.2, 14-15.), no, nie bez veľkého nebezpečenstva, ktoré jemu samému pri tom hrozilo, čo tým viac roznieťilo moju lásku k nemu, lebo jako povedali, a jako sa mi vidí, že povedal *Kresťan*, stálo Ho to mnoho krvi, no, to, čo položilo slávu milosti na všetko, čo činil, bolo to, že to činil z čistej lásky k svojej krajine. A okrem toho boli tam niektorí z domácich, ktorí vraveli, že Ho videli a hovorili s ním, odkedy bol zomrel na kríži, a svedčili, že to počuli z jeho vlastných úst, že tak miluje úbohých pútnikov, že podobnej lásky nik nenájde, ani keby zašiel i na kraj sveta.

A na dôkaz toho, čo tvrdili, uviedol to, že svliekol so seba svoju vlastnú slávu, aby ňou oslávil a obohatil chudobných, a že ho počuli vraveť a tvrdiť, že nechce bývať na vrchu *Sione*. A ešte viac rozprávali, totiž že mnohých pútnikov urobil kniežatmi, hoci boli rodom žobráci a pochádzali zo smetiska (1. Sam. 2,8; Žalm 113,7-8.). A tak sa shovárali až hlboko do noci, a potom odovzdajúc sa do ochrany svojho Pána išli na odpočinok. Pútnika uložili do priestranej vrchnej ložnice, ktorej okno bolo otvorené a obrátené proti východu slnca. Meno ložnice bolo *Pokoj*, kde spal až do rána a potom sa prebudil a spieval:

Kde som to? Či toľko lásky, milosti
Ježišovej pútnikom sa dostáva?!
Hriechov mi dal odpustenie, radosti;
teraz už slasť nebies cítim! Ó, sláva!

A tak ráno všetci povstávali. A keď sa zase trochu poshovárili, povedali, aby neodchádzal, až mu ukážu zvláštnosti domu. A najprv ho zaviedli do *študovne*, kde mu ukázali prastaré listiny, v ktorých mu, na koľko sa pamätám na svoj sen, najprv ukázali *rodokmeň* Pána brehu, že je Synom Starodávneho Dňov (Dan. 7,13.) a že pochádza z večného rodu (Mich. 5,2.). Bola tam tiež obširnejšia zpráva o tom, čo bol učinil, a taktiež tam boli zaznačené mená mnoho sto osôb, ktoré bol vzal do svojej služby, a jako ich umiestnil v príbytkoch, ktoré nemôžu ani dlhosťou času ani prirodzeným zvetšením vziať konca.

Potom mu prečítali niektoré pozoruhodné skutky, ktoré vykonali niektorí z jeho služobníkov, na pr. ako podmanili kráľovstvá, činili spravodnosť, dosiahli zaslúbenia, zapchali ústa lvom, vyhasili moc ohňa, unikli ostriu meča, boli zmocnení v slabosti, stali sa hrdinami v boji a na útek obrátili vojská nepriateľov (Žid. 11,33, 34.).

Potom mu zase prečítali z inej časti zpráv domu, kde bolo ukázané, jak ochotný bol ich Pán prijať každého do svojej milosti, ale každého, trebárs predtým veľmi sa protivil jeho osobe a jeho dielu. A boli tam zapísané ešte aj všeliktoré iné deje mnohých iných znamenitých vecí, do ktorých smel *Kresťan* nazreť, do událostí to dávnej a terajšej doby a taktiež do prorocví a predpovedaní o takých veciach, ktoré sa istotne svojím časom naplnia, ktoré na strach a predesenie nepriateľov, ktoré na potešenie a na radosť pútnikov.

Nasledujúceho dňa ho pojali a zaviedli do *zbrojárne*, kde mu ukázali rozličnú zbraň, ktorú prichystal ich Pán pre pútnikov, ako na pr. meč, štít, lebku, náprsník (náprsný pancier), všeliakú modlitbu a obuv, ktorá sa nezoderie (Ef. 6,13-18.). A bolo tu toho tak mnoho, že by tým boli mohli vyzbrojiť pre službu svojho Pána toľko mužov, koľko je hviezd na nebi.

A taktiež mu ukázali niektoré *stroje*, ktorými niektorí z jeho služobníkov dokázali zázračné veci. Ukázali mu Mojžišovu palicu, kladivo a klin, ktorými *Jael* zabila *Sizeru*; aj krčahy, trúby a lampy, ktorými *Gedeon* zahnal vojská *Madiana*. Potom mu ukázali osteň na voly, ktorým *Samgar* pobil šesťsto mužov (Súd. 3,31.). A tak tiež mu ukázali osliu čelusť, ktorou *Samson* tak mocne porážal (Súd.7,15-16.). Ukázali mu aj prak a kameň, ktorým *Dávid* zabil obra *Goliáša* z *Gat* (I. Sam. 17,49-50.), aj meč, ktorým ich Pán zabije človeka hriechu (II. Tes. 2,8.) v deň, keď povstane koristiť. A okrem toho mu ukázali mnoho znamenitých vecí, ktoré pôsobili *Kresťanovi* veľikú radosť. A keď si to všetko obzreli, šli zase na odpočinok.

Potom som videl v svojom sne, že ráno, keď vstal, chcel ísť ďalej, ale oni ho žiadali, že by zostal ešte jeden deň, a riekli mu, že vraj, ak bude jasný deň, mu

ukážu ľúbezné vrchy, čo ho vraj bude ešte viac tešiť, lebo že tie vrchy sú bližšie želanému prístavu ako miesto, kde je teraz. A tak zvolil a zostal.

A keď bolo ráno, vyviedli ho na postrešie domu a kázali mu hľadeť na juh, čo aj urobil. A hľa, vo veľkej diali videl krásnu vrchovatú krajinu (Iz. 33,16-17.), okrášlenú horami, vinicami, ovocnými stromami rozličného druhu, i krásnymi kvetmi, prameňami a studňami, krásna zem na pohľad. A pýtal sa, ako sa tá krajina menuje? A oni mu riekli, že je to *Immanueulova zem*, a že je zrovna tak pre všetkých pútnikov ako i ten *breh*. A riekli: „Keď ta prídeš, odtiaľ už budeš môzť vidieť bránu nebeského mesta, jako ti to ukážu pastieri, ktorí tam žijú.“

Konečne pomyslel *Krešťan* na svôj odchod, a oni ho už teraz ochotne prepúšťali, a len toľko povedali, aby prv, než odíde, išiel ešte s nimi do zbrojárne, a tak aj šli. A vnúdc ta ozbrojili ho od hlavy až po päty osvedčenou zbraňou, ak by ho vraj niekto napadnul na ceste. A súc takto ozbrojený kráčal so svojimi priateľmi von ku bráne. A tam sa pýtal vrátneho, či nevidel ist' popri dome nejakého pútnika?

Vtedy odpovedal *Vrátny*: „Áno, videl som.“

Krešťan: „A prosím vás, či ho poznáte?“

Vrátny: „Pýtal som sa na jeho meno, a povedal mi, že je *Verný*.“

Krešťan: „Ó, toho poznám!“ povedal *Krešťan*. „To je môj krajan, môj blízky sused, ide z mesta, v ktorom som sa ja narodil. Čo myslíte, ako d'aleko asi môže byť?“

Vrátny: „Teraz je už pod brehom.“

Krešťan: „Tak dobre, milý *Vrátny*“, riekol *Krešťan*, „Pán s vami, a nech pridá ešte mnoho ku požehnaniam, ktorými vás požehnal, za láskavosť, ktorú ste mi preukázali.“

Potom sa pustil, že už pôjde d'alej, ale *Opatrnosť*, *Zbožnosť*, *Láska* a *Múdrosť* ho chcely odprevadiť až dole ku päte brehu. A tak aj šli spolu pokračujúc v svojom predišlom rozhovore, až prišli na miesto, kde sa už schádza s brehu, a tu povedal *Krešťan*: „Jako ťažko bolo výjsť sem hore, tak nebezpečné je - ako pozorujem - i sísť dole. „Áno“, - riekla *Múdrosť*, „hovoríš pravdu, lebo človeku je ťažko ísť dolu do údolia *Pokorenia*, ako ty teraz musíš, a nekĺznúť sa na ceste; preto sme sa aj vybrali - povedaly - odprevadiť ťa dolu brehom.“ A tak započal spúšťať sa dolu, ale veľmi opatrne, a predsa len sa raz-dva kĺznul.

A potom som videl v svojom sne, že keď sišiel *Krešťan* dolu s brehu, daly mu tie dobré spoločnice peceň chleba, fľašu vína a stravec hrozna, a potom šiel svojou cestou.

KAPITOLA VIII.

Ale tam v údolí *Pokorenia* bolo *Krest'anovi* všeliak, lebo ešte nebol ušiel iba kúsok cesty, keď zpozoroval ist' proti sebe krížom cez pole besného nepriateľa, ktorý sa menoval *Apollyon*⁷ (Zjav. 9,11.). Tu sa *Krest'an* započal báť a rozmýšľal, či sa má vrátiť a či postaviť sa proti nepriateľovi a neustúpiť. No, zišlo mu na rozum, že pre chrbát nemá zbrane, a preto tak rozumoval, že obráti-li nepriateľovi chrbát, bude to pre nepriateľa výhra a pre neho osudným, lebo ho tak nepriateľ ľahko môže prebodnúť svojimi šípami. A preto sa rozhodnul, že sa odváži a neustúpi, lebo myslel: „Keby mi o nič viac neišlo ako o záchranie svojho života, i tak je najlepšie len vytrvať.“

A tak išiel napred, a *Apollyon* sa s ním stretul. Obluda bola strašná na pohľad. Odiaty bol šupinami jako ryba, na ktoré je hrdý; krídla mal ako drak, nohy jako medveď, a z jeho báchora vychádzal oheň a dym, a jeho tlama bola jako tlama lva. A keď sa priblížil ku *Krest'anovi*, opovržlive pozrel na neho a takto sa ho započal vypytovať.

Apollyon: „Odkiaľ ideš? A kam ideš?“

Krest'an: „Idem z mesta *Zkazy*, z miesta to všetkého zla, a idem do mesta *Siona*.“

Apollyon: „Z toho vyrozumievam, že si ty jeden z mojich poddaných, lebo celá tá krajina je moja, a ja som jej knieža a bôh. Ako je to teda, že si ty ušiel svojemu kráľovi? Nech sa nenadejem, že mi budúce vykonáš väčšiu službu, jedným úderom by som ťa tu teraz na zem srazil.“

Krest'an: „Je skutočná pravda, že som sa narodil v tvojom panstve, ale tvoja služba bola tvrdá a tvôj plat bol taký, že z neho človek nevyžije, *lebo odplata za hriech je smrť* (Rím. 6,23.), a preto, keď som prišiel do rokov a tak ku dospelosti, urobil som ako iní rozvažní ľudia a obzeral som sa, či by som si nemohol nejako polepšiť.“

Apollyon: „Takého kniežaťa niet, ktorý by len tak bezo všetkého chcel utrať svojich poddaných. A tak ťa ani ja nepustím. Ale že sa ponosuješ na svoju službu a na svoj plat, upokoj sa a choď späť, a sľubujem ti, že čo len bude môžť poskytnúť naša zem, dám ti.“

Krest'an: „Ale ja som sa už oddal inému, a to - jako hovorím - Kráľovi kráľov. Jako by som sa tedy mohol čestne s tebou vrátiť?“

Apollyon: „Tu si urobil dl'a príslovia: šiel si z blata do kaluže. Ale to sa obyčajne tak stáva, že tí, ktorí sa priznávajú za jeho služobníkov, o krátky čas ho opustia a vrátia sa ku mne. Urob tak aj ty, a zase bude všetko dobre.“

Krest'an: „Dal som mu svoje slovo a prisahal som mu vernosť, ako by som to tedy mohol zrušiť a vrátiť sa bez toho, aby ma neobesili jako zradcu?!“

⁷ Grécke slovo, a znamená: *Zhubca*.

Apollyon: „To isté si aj mne urobil, a predsa ti chcem všetko preminúť a odpustiť, jestli sa teraz vrátiš a pôjdeš so mnou späť.“

Krest'an: „Čo som ti bol sľúbil, to som bol sľúbil vo svojej nedospelosti, a okrem toho viem, že Knieža, pod ktorého práporom teraz stojím, má moc osvobodit' ma od môjho záväzku, ktorým som sa ti bol zaviazal, že ťa budem poslúchať, áno, aj mi odpustiť, že som sa bol s tebou kedy sdal. A konečne, ty zhubca, *Apollyone*, nech ti poviem pravdu: ja mám rád jeho službu, jeho plat, milujem jeho služobníkov a jeho správu, jeho spoločnosť, jeho zem viac ako to, čo je tvoje. A tak prestaň ma nahovárať a nepokúšaj ďalej, ja som jeho služobník a chcem ho nasledovať.“

Apollyon: „No, len si to ešte dobre rozváž, kým si pri chladnej myšli, čo ťa asi všetko potká na ceste, ktorou ideš. Vieš, že väčšina jeho sluhov zle končí, preto, že hrešia proti mne a opúšťajú moje cesty. Ako mnoho ich zahynulo biednou a hanebnou smrťou! A okrem toho ty že ráceš jeho službu za lepšiu ako je moja? Kedy že on prišiel zo svôjho paláca, kde je, aby vysvobodil niektorého svojeho služobníka z mojich rúk? Ale ja, - ako to dobre vie celý svet - koľko mnoho ráz som ja buď násilím, buď ľst'ou vytrhnul z jeho rúk a z moci jeho ľudí tých, ktorý mi verne slúžili, hoci boli nimi pojatí! A tak vysvobodím aj teba.“

Krest'an: „Že niekedy predlieva ich vysvobodit', to má ten cieľ, aby zkusil ich lásku, či budú k nemu lnúť až do konca. A čo do toho, že vraj jeho služobníci zle končievajú - ako ty hovoríš -, to je podľa ich úsudku koniec preslávnny. A oni ani veľmi nečakajú časného vysvobodenia, lebo čakajú na svoju slávu, ktorú dostanú vtedy, keď príde ich Knieža v svojej sláve a v sláve svojich svätých anjelov.“

Apollyon: „Ty si sa mu už zpreneveril v jeho službe, a jako tedy smieš od neho očakávať mzdu?“

Krest'an: „Ó, *Apollyon*, ty zhubca, kde, v čom som sa mu zpreneveril?“

Apollyon: „Už hneď, ako si sa vydal na cestu, si omdlieval a klesal, keď si sa to bol skoro zadusil tam v bahne *Zúfalstva*. Pokúšal si sa ísť zlými cestami, aby si sa zprostil svojeho bremena, kým si mal čakať, až ti ho sníme tvoje Knieža. Zaspal si bol hriješne a ztratil svoje drahocennosti. A vidiac *Ivov* tiež by si skoro bol býval naklonený vrátiť sa. A hovoríš-li o svojej ceste a o tom, čo si počul a videl, túžiš v srdci po márnej chvále, vo všetkom, čo hovoríš alebo robíš.“

Krest'an: „To všetko je pravda a ešte mnoho viac, čo si vynechal. Ale Knieža, ktorému slúžim a ktorého ctím, je milostivý a hotový odpustiť. A ostatne tie slabosti sa ma prichytili v tvojej zemi, lebo tam som ich do seba vssal a vzdychal som pod nimi, rmútil som pre ne a dostal som odpustenie od svojho Kniežaťa“ (Ef. 1,7.).

Apollyon: Vtedy sa *Apollyon* strašne rozjedoval a rozzúrnil a riekol: „Ja som nepriateľ toho Kniežaťa; nenávidím jeho osobu, jeho zákony a jeho ľud; prišiel som sa ti protivíť!“

Krešťan: „*Apollyon*, pováž, čo robíš! Lebo som na kráľovskej ceste, na ceste svätosti, a tak si daj pozor!“

Apollyon: Vtedy sa rozkročil *Apollyon* na celú šír cesty a povedal: „Nebojím sa v tejto veci, prihotov sa zomreť, lebo prisahám na svoju pekelnú priepasť, že ďalej nepôjdeš: tu vytrasiem z teba tvoju dušu.“

A s tým strelil ohnivý šíp do jeho prs; ale *Krešťan* mal v ruke štít, ktorým zachytil šíp a tak odvrátil nebezpečenstvo.

Vtedy vytiahol *Krešťan* meč, lebo videl, že je čas hýbať sa. Ale aj *Apollyon* tou istou rýchlosťou sa pustil do neho a zasypal ho takým množstvom šípov, že padali husto jako dáž. A takým činom sa stalo, že hoci sa *Krešťan* i statočne bránil a vyhýbal šípom, predsa ho len *Apollyon* poranil na hlave, na ruke i na nohe. Následkom toho *Krešťan* trochu cúvnul, a dotieral *Apollyon* tým prudšie. Ale *Krešťan* zase nabral odvahy a postavil sa proti potvore a bránil sa tak mužne, jako vládal. Tento prudký boj trval čosi viac ako pol dňa, tak dlho, až bol *Krešťan* skoro celý vysilený. Lebo je pochopiteľné, že *Krešťan* následkom svojich rán musel slabnúť viac a viac.

Vtedy vidiac *Apollyon* príhodný čas počal sa drať k samému *Krešťanovi* a zápasiac s ním strašne ho povalil, pri čom vyletel *Krešťanovi* z ruky meč. Vtedy povedal *Apollyon*: „Teraz ťa už mám!“, a to povediac skoro dušu z neho vytlačil, tak že *Krešťan* počal pochybovať o svojom živote. Avšak Bôh to tak chcel, že kým *Apollyon* sa posledný raz zahnal, aby urobil dobrému človeku navždy koniec, *Krešťan* rýchle siahnul rukou po svojom meči a pochytiac ho povedal: „*Neraduj sa nado mnou, ó, nepriateľu! Padnem-li, zase povstanem!*“ (Mich. 7,8-9; Jak. 4,7.). A s tým zasadil *Apollyonovi* smrteľnú ranu, tak že sa potočil a cúvnul ako ten, kto dostal smrteľnú ranu. A vidiac to *Krešťan* oddal sa do neho a povedal: „*Ale, v tom vo všetkom statne víťazíme skrze Toho, ktorý nás zamiloval*“ (Rim. 8,37-39.). Tu rozťahol *Appollyon* svoje dračie krídla a rýchle odletel preč, tak že ho *Krešťan* viacej nevidel.

Ako desne škrečal *Apollyon* a ohyzdne reval po celý čas boja, to si nikdo nevie predstaviť, iba ten, kto to videl na vlastné oči a počul na vlastné uši ako ja: vravel ako drak, a zase na druhej strane koľko vzdychov a zástonov vydralo sa z prs *Krešťana*! Po celý ten čas ani len raz som nevidel, že by sa bol mile poďíval, až zpozoroval, že ranil *Apollyona* svojím, na obe strany brúseným mečom, no vtedy sa usmial a pozrel hore. Ale to aj bol taký strašný boj, akého som nikdy v svojom živote nevidel!

A tak po ukončenom boji povedal *Krest'an*: „Tu poďakujem tomu, ktorý ma vysvobodil z tlamy lva, tomu, ktorý mi pomáhal proti *Apollyonovi*“, a tak aj urobil vraviac:

Veliký Belzebúb, tohto zhubca hlava,
usúdil ma zničiť ako šelma, dravá.
Preto svojho sluhu vyslal v strašnej zbrani,
ktorý v pekla bese bol mi zadal rany.
Ale pomáhal mi Michal, knieža, slávne,
a ja, raniac mečom, zahnal šelmu v diaľne.
Preto jemu vzdávam napokon tu slávu;
vd'aku a svätému Jeho menu chválu.

Vtedy prišla k nemu jakási ruka, ktorá držala niekoľko listov zo stromu života a podala mu ich, ktoré vzal a priložil na rany, ktoré bol dostal v boji, a naskutku bol uzdravený. Potom si sadol na tom mieste, aby si zajedol chleba a zapil vína z fľaše, ktorú bol krátko predtým dostal, a takto sa občerstviac, vydal sa znova na svoju púť, no, s vytaseným mečom v ruke, lebo si povedal, kto vraj vie, či tu nenie na blízku nejaký iný nepriateľ! Avšak nesišiel sa so žiadnym iným nepriateľom ako s *Apollyonom* v celej tej doline.

KAPITOLA XI.

Na konci doliny *Pokorenia* bola iná dolina, *dolina Tône Smrti*. Touto dolinou musel ísť *Krest'an*, lebo cesta do nebeského mesta leží zrovna jej stredom. Dolina je veľmi pustá a príšerná, a prorok *Jeremiáš* ju takto opisuje: „*Púšť, zem pustá a jamistá, zem vypráhla, zem tône smrti; zem, ktorou nechodí žiaden človek (iba Krest'an), a kde nebýva žiaden človek*“ (Jerem. 2,6.).

Tu sa mal *Krest'an* ešte horšie ako v boji s *Apollyonom*, ako to nasledujúce ukáže...

A tak videl som v svojom sne, že keď prišiel *Krest'an* na chorát *Tône Smrti*, stretli sa s ním dvaja mužovia, deti to tých, ktorí to boli doniesli zlú zprávu o tej dobrej zemi (4. Moj. 13,32-34.), a ponáhľali sa späť. *Krest'an* ich takto oslovil.

Krest'an: „Ľudia, odkiaľ idete?“

Ľudia povedali: „Zpäť! Zpäť! A radili by sme ti, aby si aj ty tak urobil, ak ti je život a pokoj drahý.“

Krest'an sa pýtal: „A čože je?“

Ľudia: „Že vraj čože je! Šli sme tou cestou, ako ty ideš, a šli sme tak ďaleko, ako sme sa odvážili, a len-len čo sme nezašli prid'aleko, lebo nech ideme kúsok ďalej, neboli by sme ti mohli doniesť o tom zvest'.“

Kresťan: „Ale povedzte predsa, čo sa vám prihodilo?“

Ľudia: „Boli sme už skoro v doline *Tône Smrti*, ale na šťastie, hľadiac pred seba, videli sme nebezpečenstvo prv, než sme do neho vnišli.“

Kresťan: „Ale čože ste to videli?“

Ľudia: „Čo sme videli! Nuž samu dolinu sme videli, ktorá je čierna ako smola a videli sme tam čertov, strašidlá a drakov z priepasti. A tiež sme počuli v doline ustavičné zavíjanie a bedákanie sťa zavíjanie a bedákanie ľudí v nevysloviteľnom trápení, ktorí tam kdesi v boľastiach a spútnaní v železách sedeli. A nad dolinou zavisajú ochabujúce mračná zmätku, i smrť vždy nad ňou rozťahuje svoje krídla (Job 10, 22.). Jedným slovom, je to tam všetko nadmier desné a skrz a skrz zmotané.“

Vtedy povedal *Kresťan*: „Z toho, čo ste povedali, vyrozumievam len toľko, že je to moja cesta k želanému prístavu“ (Jerem. 2,6.).

Ľudia: „Keď je tak, nech je to tedy tvoja cesta, ale my ňou nepôjdeme.“

A tak sa rozišli, a *Kresťan* šiel svojou cestou, no, vždy s vytaseným mečom v ruke, lebo sa bál, aby nebol napadnutý.

A potom som videl v svojom sne, že po pravej ruke celou dolinou, ak ďaleko len siahala, bola veľmi hlboká priepasť. To je tá priepasť, do ktorej slepí vodili slepých po všetky časy, a kde obidvoji biedne zahynuli (Mat. 15,14.). A zase po ľavej ruke bol veľmi nebezpečný močiar, do ktorého keď padne i dobrý človek, nenajde svojej nohe stati. Do toho močiara bol kedysi padnul kráľ *Dávid*, a bezotázne by sa bol v ňom zadusil, keby ho ten, ktorý je mocný, nebol ztade vytiahol (Žalm 69,15.). I cesta, vlastne chodník, tu bola veľmi úzka, a to bolo tým horšie pre *Kresťana*; lebo hľadajúc vo tme vyhnúť priepasti na jednej strane, hrozilo mu nebezpečenstvo, že padne do močiara na druhej strane, a zase naopak, keď hľadel uniknúť močiaru, a keby nebol dal veľký pozor, hneď by bol padnul do priepasti. Nuž tak išiel, a tu som ho počul horko vzdychať, lebo okrem spomenutých nebezpečenství cesta tu bola tak tmavá, že často, keď zdvihol nohu, aby pokročil, nevedel, kde alebo na čo ju postaviť.

Tak asi v strede doliny zpozoroval som čelustie pekla, a bolo tiež pri samej ceste. Tu rozmýšľal *Kresťan*, čo má urobiť, lebo chvíľami vychádzal veľký plameň a dym s iskrami, a bolo počuť desné a ohyzdné zvuky, všetko to veci, ktoré nedbali na *Kresťanov* meč, ako predtým *Apollyon*, a tak bol prinútený odložiť svoj meč a chopiť sa inej zbrane, zvanej: *Všeliaká modlitba* (Ef. 6,18.), a volal, ako som počul: „Ó, Pane, prosím Ťa, vysvoboď moju dušu!“ (Žalm 116,4.). A tak išiel dlhú chvíľu, no, plamene len vždy oproti nemu šľahaly a chcely ho zasiahnúť. A pri tom pri všetkom počul žalostné hlasy a čosi sa tak strašne hneď sem, hneď tam metalo, že niekedy myslel, že ho to roztrhá na marné kusy alebo zašliape ako blato na ceste. Tie strašné veci videl a počul desné zvuky celých

niekoľko míľ cesty. A tak prišiel na jakési miesto, kde sa mu zdálo, že počuje, ako ide proti nemu zástup nepriateľov. Tu zastál a znova rozmýšľal, čo má urobiť. Niekedy mal zpola myšlienku vrátiť sa, ale potom si zase myslel, že už má snáď pol cesty strašnou dolinou za sebou. A tiež mu prišlo na myseľ, jak mnoho nebezpečenství už doteraz premohol, a že ísť späť by mohlo byť nebezpečnejšie, jako keď už len pôjde napred, a tak sa rozhodnul, že pôjde vpred. No, zdálo sa, že len idú nepriatelia bližšie a bližšie. Ale keď už skoro až k samému boli prišli, zavolał mocným hlasom: „*Idem v hrdinskej síle Pána Hospodina!*“ (Žalm 71,16.). A tak ustúpili a viac neprišli.

No, jednu vec by som nechcel opomenúť; spozoroval som totiž, že tu bol *Kresťan* tak zmätený, že ani len svojeho vlastného hlasu neznal, a to som takto spozoroval: práve vtedy, keď bol prišiel k čelustiu horiacej priepasti, priblížil sa bol zo zadu potichu k nemu jeden z tých zlých duchov a šepcúc vnukal mu mnoho roniacich rúhaní, o ktorých cele myslel, že pochádzajú z jeho vlastného srdca, a to ronilo *Kresťana* viac ako čokoľvek iné, čo ho bolo predtým potkalo, totiž keď myslel, že by sa mal teraz rúhať tomu, ktorého predtým tak veľmi miloval; no, cítil, že keby za to mohol, nerobil by to. Ale nemal ani toľko rozvahy, aby si bol zapchal uši alebo pozoroval a poznal, zkadial' idú rúhania.

A keď už bol *Kresťan* za hodný čas putoval v takomto bezútešnom stave, zdálo sa mu, že počuje hlas akéhosi človeka, ktorý ide pred ním a hovorí: „*Aj keby som išiel dolinou Tône Smrti, nebudem sa báť zlého, lebo Ty si so mnou; Tvoj prút a Tvoja palica ma potešujú*“ (Žalm 23,4.).

Vtedy sa veľmi rozveselil, a síce po prvé preto, lebo z toho súdil, že ktorísí Boha sa bojací ľudia sú zrovna tak v doline jako aj on sám, a po druhé preto, že pozoroval, že je Bôh s nimi, hoci sú v tom istom tmavom a smutnom stave jako aj on, a preto rozumoval: „*Prečo by nebol i so mnou, hoci to aj pre rozličné prekážky, ktoré mi tu prekážajú, nemôžem vidieť?*“ (Job. 9,11.). A konečne po tretie rozradoval sa preto, ponevác sa nadál, že keby ich mohol dohoniť, by mal pomaly dobrú spoločnosť.

A tak išiel ďalej a volal na toho, ktorý to šiel pred ním. Ale ten nevedel, čo odpovedať, lebo tiež myslel, že je tam iba sám. Až konečne pomaly svital deň, a vtedy povedal *Kresťan*: „*Obracia tônu smrti na ráno*“ (Amos 5,8.).

A keď sa už bolo rozodnilo, obzrel sa nazpät', no nie, že by sa mu bolo chcelo vrátiť sa, ale aby videl za denného svetla, cez aké nebezpečenstvá prešiel za tmy. A tak dokonalejšie videl jamu, ktorá bola na jednej strane, a močiar, ktorý bol na druhej strane, a jak úzka to bola cesta, ktorá viedla pomedzi oboje. A videl i tých čertov, strašidlá a drakov z priepasti, ale to všetko už len zd'aleka, lebo keď sa rozodní, neopovážia sa bližšie, no, predsa mu boly zjavené dl'a toho, čo je

napísané: „*Zo tmy odkrýva hlboké veci a na svetlo vyvodí tôňu smrti*“ (Job 12,22.).

A tak to Kresťana veľmi dojalo, že bol vyslobodený od všetkých nebezpečenstiev svojej puste a príšernej cesty, ktoré to nebezpečenstvá, hoci sa ich prv viacej bál, teraz jasnejšie videl, pretože mu ich denné svetlo urobilo zrejmejšími. A tak asi o tom čase vychádzalo slnko, čo bolo pre Kresťana novou milosťou, lebo treba povážiť, že už prvá časť doliny Tône Smrti bola nebezpečná, ale jaj druhá časť, ktorou mu ešte bolo treba ísť, bola, ak možno tak povedať, ešte o mnoho nebezpečnejšia. Lebo od miesta, na ktorom teraz stál, až po samý koniec doliny, bola cesta vonkoncom taká pokrytá smečkami, pascami, osídlami a sieťami na jednej strane, a zase na druhej strane bolo toľko jám, výmolín, hlbokých dier a klzkých strmín, že nech je teraz tma, ako ke išiel prvou časťou doliny, keby bol mal i tisíc duší, všetky by bol odhodil a zatratil. Ale - ako som povedal - práve teraz vychádza slnko. A vtedy povedal: "Jeho svieca mi svietila nad hlavou, a s Jeho svetlom som prešiel tmou" (Job 29,3).

A tak v tom svetle prišiel až na koniec doliny. A videl som vo svojom sne, že na konci doliny bola rozliata krv, a ležali tam kosti, popol, okaličené a dosekané telá ľudské, telá to pútnikov, ktorí predtým išli tou cestou. A premýšľajúc, čo je toho asi príčina, spozoroval som kúsok pred sebou jaskyňu, v ktorej kedysi za starých čias žili a pelešili dvaja obri, Neomylný⁸ a Pohan, ktorých tou mocou a tyranstvom boli ukrutne povraždení ľudia, ktorých to tam ležali kosti, krv, popol a iné. Ale popri tomto mieste prešiel Kresťan bez zvláštneho nebezpečenstva, čomu som sa trochu podivil. Ale potom som sa dozvedel, že Pohan je už dávno mŕtvy, a ten druhý, hoci vraj ešte žije, následkom staroby a tiež následkom citelných úderov, ktoré dostal v bojoch za svojich mladších rokov ochorel a zmeravel na toľko, že teraz môže málo viac urobiť ako sedieť vo dverách svojej jaskyne, gániť a uškliebať sa na pútnikov, ke idú popri ňom, a hrýzť si nechty od zlosti, že ich už nemôže napadnúť.

A tak som videl, že Kresťan išiel svojou cestou. No, hľadiac na starého človeka, ktorý to sedel pri otvore svojej jaskyne, nevedel, čo si má pomyslieť, najmä keď ho starec, hoci sa nemohol dostať za ním, takto oslovil: "Vy sa nikdy nepolepšíte, dokiaľ viacerých z vás neupália." Ale Kresťan neodpovedal a išiel pokojne a vesele alej a tak i prešiel popri ňom bez toho, že by sa mu bolo niečo zlého stalo, a potom spieval:

Ó, div sveta, neslýchaný!
Bo, ináče nelžá povedať,
že som takto zachovaný,

⁸Pozn.: V pôvodine stojí: pápež

kde som zahynúť mal tisíc krát.

Nebezpečenstvá obňaly
boly moju dušu, peklo, hriech;
zlí duchovia pokúšali;
diabla bolo počuť strašný smiech,

tam v doline Tône Smrti,
plnej zhuby, pasci, tak sietí,
zhubca kde tak mnohých zdrtí;
tma tam, slnka jas kde nesvieti.

Jeden v svojej však milosti
neviditeľne ma sprevádzal
On ostríhal moje kosti,
v láske nebezpečia odvracal.

Ježiš, svätý, mi zachránil
život - Jemu slávy koruna! -,
čistou rukou ma obrátil.
Večná sláva mu. Haleluja!

KAPITOLA X.

A ako tak išiel Kresťan svojou cestou, prišiel k akémusi vršku, ktorý bol nárokom nasypaný tým cieľom, aby pútnici mohli prehliadnúť cestu ktorá bola pred nimi. Nuž, Kresťan vyšiel naň a hľadiac pred seba videl Verného, ktorý išiel pred ním svojou cestou. Vtedy zavolať na neho Kresťan hlasite: "Hej, hej! Počkaj, chcem ísť s tebou!" Na to sa obzrel Verný a kresťan zase zavolať na neho: "Postoj, postoj, až príjdem k tebe!" Ale Verný odvetil: "Nie! Ide mi o život, a pomstiteľ krvi je za mnou" (4.Mojž. 35,6-12).

To zaboľelo Kresťana a znepokojilo, ale napnúť všetky svoje sily skoro dohonil Verného, áno, i predbehol ho, a tak bol posledný prvý. Tu sa Kresťan samolúbe a márnochlúbne usmial, že predbehol svojho brata; avšak nepozorujúc na svoje nohy náhle sa potkol a padol a nemohol povstať, až prišiel Verný a pomohol mu.

Potom som videl vo svojom sne, že išli spolu a mali sa veľmi radi a mile sa shovárali o všetkom, čo sa im prihodilo na ich púti, a Kresťan takto započal.

Kresťan: "Môj vzácny a milovaný brat Verný, som rád, že som ťa dohonil, a že Boh tak upravil naše srdcia, že môžeme spoločne ísť touto tak príjemnou cestou."

Verný: "Nazdal som sa, milý priateľu, že budem môcť ísť s tebou hne od nášho mesta, ale ty si ma predbehol, a tak som bol prinútený ísť celou tou cestou samotný."

Krest'an: "Ako dlho si bol potom ešte zostal v Meste Zkazy, než si sa za mnou vydal na púť?"

Verný: "Až som nemohol dlhšie zostať, lebo hne po tvojom odchode sa tam veľa o tom hovorilo, že naše mesto v krátkom čase bude spálené ohňom s neba až do základu."

Krest'an: "Ale ozaj? Teda tak vraveli tvoji susedia?"

Verný: "Tak je, za nejaký čas každý hovoril o tom."

Krest'an: "A čože viac nikto z nich nevyšiel z mesta, aby unikol nebezpečenstvu, iba ty sám?"

Verný: "Nie, lebo hoci sa tam - ako som povedal - mnoho o tom hovorilo, predsa nemyslím, že by tomu boli pevne verili, lebo som počul niektorých, že v horlivom rozhovore posmešne hovorili o tebe a o tvojej "zúfalej ceste", ako nazývali tvoju púť. Ale ja som veril a verím doteraz, že naše mesto bude zkažené ohňom a sírou s neba, a preto som utiekol stade."

Krest'an: "A o susedovi Povoľnom si nepočul nič hovoriť?"

Verný: "Áno, Krest'ane, počul som, že išiel s tebou; až prišiel po bahno Zúfalstva, do ktorého vraj bol padol, ako niektorí hovorili. Ale on nechcel, aby niekto o tom vedel, že bolo tak. No, ja som presvedčený, že bol náležite domazaný blatom toho druhu."

Krest'an: "A čo mu povedali susedia?"

Verný: "Odkedy sa vrátil, je u ľudí vo veľkom posmechu, a to u ľudí každého druhu. Niektorí sa mu posmievajú, a zase niektorí ním opovrhujú, a sotva ho niekto chce vziať do roboty. Teraz je sedem ráz horší, ako kedy sa nikdy nebol pohol z mesta."

Krest'an: "Ale prečo sú tak proti nemu, keď sami opovrhujú cestou, ktorú opustil?"

Verný: "Hovoria: Obeste ho, takého odpadlíka, ktorý tak prevracia kabát! Nebol verný svojemu vyznaniu! Mám za to, že Boh ešte len aj svojich vlastných nepriateľov poštvá na neho, aby sa mu posmievali a spravili si z neho porekadlo, preto, že opustil cestu."

Krest'an: "Či si nehovoril s ním, prv než si odišiel?"

Verný: "Zišiel som sa s ním raz na ulici, ale on škúľil na druhú stranu ako ten, kto sa hanbí za to, čo urobil, a tak som s ním nehovoril."

Krest'an: "Z počiatku, ako som sa vydal na cestu, som mal nádej o človekovi, ale teraz sa obávam, že zahynie pri záhube mesta, lebo sa mu

prihodilo, ako hovorí pravé príslovie: "Pes navrátil sa k svojemu vývratku, a umytá sviňa sa opäť pováľala v blate" (2.Petra 2,22).

Verný: "Toho sa i ja obávam pri ňom; ale ktože zabráni tomu, čo bude!?"

Krest'an: "Nuž nechajme ho, sused Verný", povedal Krest'an, "a hovorme o veciach, ktoré sa viac nás týkajú. Teraz mi rozprávaj, čo sa ti prihodilo na ceste, ako si išiel; lebo viem že sa ti niečo prihodilo; ináč by to bol div, keby nebolo tak."

Verný: "Ja som unikol bahnu, do ktorého - ako pozorujem - si ty bol upadol, a dostal som sa hore po bránu bez toho nebezpečenstva, iba čo som sa zišiel s akousi osobou, ktorá sa volala Chlipnosť, a ktorá by mi bola chcela urobiť veľké zlo."

Krest'an: "To dobre, že si unikol jej sieti. Jozefa kedysi tiež veľmi prenasledovala, ktorý jej však unikol ako aj ty, ale by ho to bolo skoro stálo život. (1.Mojž. 39,11 - 13). A čo ti urobila?"

Verný: "Ani by som si nepomyslel - len ak si to sám zakúsil -, aký úlisný má jazyk. Veľmi na mňa dotierala, aby som išiel s ňou, sľubujúc mi všelijaké uspokojenie a všelijakú rozkoš."

Krest'an: "Áno, ale spokojnosti dobrého svedomia ti nesľúbila?"

Verný: "Vieš, čo myslím - všetko telesné a hriešne uspokojenie a hriešnu rozkoš."

Krest'an: "Vďaka Bohu, že si jej unikol. Na ktorých sa hnevá Hospodin, tí padnú do jej jamy" (Prísl. 22,14).

Verný: "No, neviem istotne, či som jej cele unikol a či nie."

Krest'an: "Ako to myslíš? Hádam si len nepovolil jej žiadostiam?"

Verný: "To nie, že by som sa bol poškrvil, lebo som pamätal na dávne písmo, ktoré som videl, a ktoré hovorí: "Jej nohy zostupujú do smrti a jej kroky smerujú do pekla" (Prísl. 5,5). A tak som zažmúril oči, lebo som sa nechcel dať očariť jej pohľadom (Job 31,1). Vtedy sa pohrdlive pozrela na mňa a dala sa mi posmievať, a ja som išiel svojou cestou."

Krest'an: "A či ťa nikto viac nenapadol, ako si išiel?"

Verný: "Ke som prišiel ku päte brehu "Ťažkosti", stretol som sa s veľmi starým človekom, ktorý sa ma pýtal, kto som a kam idem? Povedal som mu, že som pútnik a že idem do nebeského mesta. Vtedy riekol starý človek: "Zdáš sa byť čestným chlapom. Či by si nepristal bývať u mňa za plácu, ktorú ti dám?" Vtedy som sa pýtal na jeho meno, a kde býva. Povedal, že jeho meno je Starý Adam, a že býva v meste Klamu (Ef. 4,22). Potom som sa ho pýtal, aká je reku jeho práca a aká mzda, ktorú dá? Na to mi povedal, že jeho práca sú mnohé a rozličné rozkoše, a jeho mzda to, že na koniec budem jeho dedičom. Ďalej som sa pýtal na jeho dom, a akých má ešte sluhov? A tak mi povedal, že jeho dom je

plný všetkých možných lakôt sveta, a slúžiť že mu vraj slúžia tí, ktorých sám splodil. Potom sa ho opýtal, koľko má deti? A povedal, že má iba tri dcéry: Žiadosť tela, Žiadosť očí a Pýchu života (1.Ján 2,16) a že ak chcem, môžem si vziať za ženy všetky tri. A ešte som sa pýtal, ako dlho by chcel, aby som žil u neho? A riekol mi, že kým len sám žije."

Krest'an: "A na čomže ste na koniec zostali?"

Verný: "Nuž z počiatku som bol aj trochu naklonený ísť s človekom, lebo sa mi videlo, že hovorí veľmi pekne, ale potom hľadiac na jeho čelo, kým som s ním hovoril, videl som napísané "Zlož starého človeka z jeho skutkami" "(Ef. 4,22).

Krest'an: "A potom čo?"

Verný: "Potom mi bleskom prišla na rozum myšlienka, páliaca ako oheň - nech už potom povedal čokoľvek a akokoľvek aj lichotil - myšlienka, že ak ma dostane do svojho domu, predá ma za otroka. A tak som mu povedal, aby mi viac nevrazil, lebo reku sa nezblížim dveriam jeho domu. Tu sa mi dal škarede nadávať a povedal, že pošle za mnou kohosi takého, ktorý vraj ztrpčí mojej duši moju cestu. A tak som sa obrátil, že pôjdem preč, cítil som, ako sa drží môjho tela a tak smrteľne ma šklbnul naspäť, že sa mi pozdalo, ako čo by bol so sebou odtrhol kus môjho tela, takže som skríkol: "Ó, ja biedny človek!" (Rim. 7,24). A tak som potom išiel svojou cestou hore brehom."

A ke som bol ušiel tak asi pol cesty hore a obzrel sa, videl som kohosi bežať za sebou rýchle ako vietor a tak ma dohonil práve asi na tom mieste, kde je to sedisko.

Krest'an: "Práve tam - vetil Krest'an - som si sadol odpočinúť si. Ale súc premožený spánkom bol som tam stratil túto listinu spoza ňadier."

Verný: "Ale že ma vypočuj, môj dobrý brat! Akonáhle ma človek dohonil, tak ma uderil, že ma zrazil na zem a nazdal sa, že som mŕtvy. Ale prijdúc zase trochu k sebe pýtal som sa ho, prečo ma tak drví ani otroka? Povedal: "Pre svoju tajnú náklonnosť k starému Adamovi", a vtom ma znova smrteľne udrel do prs a zrazil ma nazad, takže som padol horeznačky. A tak som zase ako predtým ležal ako mŕtvy pri jeho nohách. A ke som zase prišiel k sebe, úpenlivo som ho prosil o milosť. Ale on povedal: "Ja neznám milosti", a s tým ma zase zrazil na zem. A bezotázne by mi bol urobil koniec, keby nebol ktosi prišiel k tomu a nebol mu kázal, aby prestal."

Krest'an: "A kto to bol, kto mu to kázal prestať?"

Verný: "Zprvu som Ho nepoznal, ale ako prišiel popri mne, spozoroval som diery na Jeho rukách a na Jeho boku, a z toho som zatváral, že je to náš Pán. A tak som išiel hore brehom."

Krest'an: "Človek ktorý ťa dohonil, bol Mojžiš. Ten nikoho nešetří ani nevie preukázať milosť tým, ktorí prestupujú jeho zákon."

Verný: "Ja to dobre viem. Nebolo to prvý raz, čo sa so mnou zišiel. On to bol, ktorý prišiel ku mne, ke som bezpečne býval doma, a povedal mi, že mi nad hlavou zapáli môj dom, ak tam alej zostanem."

Krest'an: "Ale či si nevidel domu, ktorý stojí na temeni brehu, na tej strane, kde sa Mojžiš s tebou zišiel?"

Verný: "Videl, aj tých levov, prv než som k nemu prišiel. Ale nazdávam sa, že lvi spali, lebo bolo poludnie. A majú pred sebou taký kus dňa prešiel som popri vrátnom a zišiel som z brehu."

Krest'an: "Tak je; povedal mi, že ťa videl prejsť popri dome. Ale škoda, že si nevošiel, lebo by ti tam ukázali tak mnohé zvláštnosti, že by si ich sotva bol zabudol do svojej smrti. Lež povedz mi, prosím ťa, či si nikto nestretol v doline Pokorenia?"

Verný: "Áno, stretol som sa s akýmsi Nespokojným, ktorý by ma bol rád prehovoril, aby som sa s ním vrátil, a udával príčinu, že v doline nieto vôbec nijakej cti. Aj to mi povedal, že ísť ta je urobiť proti vôli všetkých mojich priateľov, ako je Pýcha, Drzosť a Namyslenosť, Sebaklam, Svetská Sláva a iní, ktorí vraj - a že to istotne vie - by sa veľmi urazili, keby som urobil zo seba takého blázna a brodil sa dolinou."

menoval, smú robiť nároky na moje príbuzenstvo, a to právom, lebo reku mi boli skutočne rodina podľa tela; ale odkedy som sa stal pútnikom, odriekli sa ma, ako som i ja ich zavrhnul, a preto sú mi teraz toľko, ako čo by nikdy nepochodili z môjho rodu. A povedal som mu i to, že čo sa týka samej doliny, cele nesprávne predstavil vec, lebo pred česťou ja pokorenie a vysoký duch pred pádom, lebo ako hovorí Šalamún: "Pred skrúšením sa povyšuje srdce človeka, a pred slávou chodí poníženie" (Prís. 18,12). Preto radšej pôjdem touto dolinou k cti a k sláve, ktorú za česť a slávu, ktorú on, Nespokojný, cení za najvhodnejšiu našej lásky a snahy."

Krest'an: "A s iným ničím si sa nestretol v doline?"

Verný: "Áno, zišiel som sa s Haneblivým⁹. No myslím, že zo všetkých ľudí, s ktorými som sa zišiel na svojej púti? má on sám nepravé meno. Tí druhí sa dali odbiť niekoľko dôvodmi, a niečo inak, ale tento drzý sa nijakým činom nedal odbiť."

Krest'an: "A čože ti povedal?"

Verný: "Hej, že čo mi povedal! Náboženstvo zavrhoval vôbec. Vravel, že je to poľutovania hodné, nedôstojné a plazivé pre muža starať sa o náboženstvo. Povedal, že mať útle svedomie je nemožnosťou, a vraj bdieť nad svojimi slovami a nad svojimi cestami ako aj viazať sa a nepoužiť vypínavej slobody, ktorú

⁹ Vlastne: s Hanbou.

používajú chrabrí duchovia toho času, urobí človeka pred svetlom smiešnym. A namietal i to, že po všetky časy bolo

iba málo mocných, bohatých alebo múdrych, ktorí boli mojej mienky; aj to vraj niktorý nesdielal, kým nebol nahovorený stať sa bláznom a dobrovoľne sa odvážiť, prípadne stratiť všetko za čosi, o čom nikto iný nevie, čo je to (1.Kor. 1,23-26; 3,18. Filip. 3,7-9. Ján 7,48).

A okrem toho ukazoval na obecný a nízky stav a na nízke povolanie tých, ktorí boli hlavne pútnici v časoch, v ktorých žili, aj na ich neučenosť a nevedomosť, a že vraj nerozumejú sa do niktorých prírodných vied. Áno, mňa tiež považoval za takého pre mnoho viac vecí, než tu uvádzam. Tak na príklad vravel, že je to hanba sedieť a skučať, keď sa káže, a žiaľiť nad svojimi hriechami; hanba že je prísť domov vzdychajúc a stenajúc, hanba vraj prosiť svojho suseda za odpustenie pre pletky alebo nahradiť, kde som niekomu niečo vzal, ukradol. Aj to povedal, že náboženstvo odcudzí človeka veľkému, pre niekoľko nemravov - ktoré ovšem pomenoval jemnejším, krajším menom - a pôsobí vraj to, že si človek osvojí a váži si to, čo je nízke pre duchovné bratstvo. Nuž či to vraj nie je hanba?"

Krest'an: "A čo si mu ty povedal?"

Verný: "Čo som mu povedal! Zprvu som vlastne nevedel, čo na to povedať. Ba tak ma dohnal do úzkeho, že mi krv udrela do tváři, a bola to ona, nepravá hanba sama, ktorá vyvolala ten rumenec, a bezmála by ma bola premohla. Ale konečne som začal uvažovať, že to, čo je vysoké u ľudí, je ohavnosťou u Boha (Luk. 16,15). A potom som tiež myslel, že tento Hanba mi hovorí, čo sú ľudia, ale mi reku nič nehovorí, čo je Boh, alebo čo je Božie slovo. A okrem toho som myslel, že v súdny deň nebudeme posúdení na smrť alebo na život podľa rozumu vypínavých duchov tohoto sveta, ale podľa múdrosti a zákona Najvyššieho. A preto som myslel, že najlepšie je to, čo hovorí Boh, i keby všetci ľudia na svete boli proti tomu. Vidiac tedy, že Boh najvyššie cení svoje náboženstvo a nežné svedomie, a vidiac tiež, že tí, ktorí sa urobia pre nebeské kráľovstvo bláznami, sú tí najmúdrejší, a že chudobný človek, ktorý miluje Krista, je bohatší ako najväčší človek vo svete, ktorý Ho nenávidí, a tak reku Hanba, prataj sa! Ty si nepriateľ môjho spasenia. Či by som mal s tebou držať proti svojmu najvyššiemu Pánovi? Ako by som sa mu potom pozrel do tváři, keď príde? Ak by som sa teraz hanbil za Jeho cesty a za Jeho služobníkov (Marka 8,38), ako by som smel čakať jeho požehnanie? Ale tento Hanba bol skutočne smelé darebo, sotva som sa ho mohol striasť, áno, stále sa mi vešal na krk a ustavične mi šepkal do ucha hne s tou, hne s inou prichádzajúc slabosťou, ktorá tu-tam sleduje náboženstvo. Ale konečne som mu povedal, že darmo by sa alej namáhal, lebo reku vo veciach, ktorými on

opovrhuje, ja vidím najväčšiu slávu. A tak konečne zbavil som sa nepohodlného chalana. A keď som ho striasol so seba, začal som spievať:

Pokušenia, ktoré prichádzajú
na tých, ktorí Boha poslúchajú,
premnohé sú, a telo ich rado;
znova a vždy znova prídu. Hľa do
smrti človek musí byť na stráží,
jestli nechce padnúť a si váži
večný život. Preto, ó, pútnici,
bdejte, bude chabí bojovníci!

Krest'an: "Som rád, môj brat, že si sa tak statne vzoprel tomu ničemovi a odbil ho. Lebo z toho, čo si povedal, súdim i ja ako ty, že totiž zo všetkých má a on sám nepravé meno, lebo je taký smelý, že sa nebojí ísť za nami po ulici a snaží sa zahanbiť nás pred o všetkými ľuďmi, to jest snaží sa, aby sme sa hanbili za to, čo je dobré. Keby sám nebol bezočivý, nikdy by sa nepokúsil robiť, ako robí. No, nedajme sa mu, nech je akokoľvek, lebo napriek všetkému jeho chvastúnstvu urobí z človeka blázna a nič iné. "Múdri zdedia slávu, povedal Šalamún, a, blázni podstupia v potupe" (Prísl. 3,35).

Verný: "Ja myslím, že proti Hanbe musíme volať o pomoc k Tomu, ktorý chce, aby sme boli chabými bojovníkmi za pravdu na zemi."

Krest'an: "Pravdu si riekol; ale či si sa viacej s nikým nestretol v doline?"

Verný: "Postretol, lebo celý ostatný kus cesty dolinou mi svietilo slnko, i dolinou Tône Smrti."

Krest'an: "To bolo tvoje šťastie. Mne sa cele ináče vodilo, lebo ja som mal za dlhý čas desný súboj so zúrivým nepriateľom Apollyonom, a to temer hne, ako som vkročil do doliny. Áno, už som skutočne myslel, že ma tam usmrtí, najmä keď ma bol dostal na zem a krušil pod sebou, ako čo by ma bol chcel skrušiť na kusy, lebo ako ma hodil na zem, vyletel mi z ruky môj meč, áno, povedal, že ma už iste má. Ale ja som volal k Bohu, a vyslyšal ma a oslobodil ma zo všetkých mojich trápení. Potom som vstúpil do doliny "Tône Smrti" a nemal som svetla, skoro až som ňou prešiel pol cesty; zdalo sa mi raz po raz, že tam už-úž zahyniem, ale konečne svitol deň, a vyšlo slnko, a potom som už išiel zbytok cesty o mnoho ľahšie a pokojnejšie."

KAPITOLA XI.

Potom som videl vo svojom sne, že ako išli, Verný náhodou pozrel na stranu a videl tam človeka, ktorý sa menoval Hovorka a kráčal v istej vzdialenosti vedľa nich, lebo v tej časti kraja bolo dosť miesta, aby išli všetci vedľa seba. Bol to

urastený človek a štíhly a švárnejší z opodiaľ ako z blízka. Verný ho takto oslovil: "Zkadiaľže, zkadiaľ, priateľu? Či tiež idete do nebeskej zeme?"

Hovorka: "Áno, idem tiež ta."

Verný: "To je dobre, nadejem sa tedy, že budeme mať vašu milú spoločnosť."

Hovorka: "Ach, veľmi rád pôjdem s vami."

Verný: "Pote tedy bližšie, nech ideme spolu a využijeme čas v rozhovore o užitočných veciach."

Hovorka: "Hovoriť o dobrých veciach s vami alebo s kýmkoľvek iným je mi veľmi príjemné. A som rád, že som sa zišiel s ľuďmi, ktorí sú naklonení k takému dobrému skutku, lebo aby som povedal pravdu, takých ľudí je málo, ktorým by išlo o to, aby tak to strávili svoj čas, keď cestujú, ale oveľa radšej hovoria o veciach, z ktorých niet úžitku, a to mi bolo už často protivné."

Verný: "Je to naozaj poľutovaniahodná vec. Lebo kde ktorá vec by bola tak hodná použiť za ňu úst a jazyka pozemského človeka ako veci nebeského Boha?!"

Hovorka: "Veľmi sa mi ľúbite, lebo vaše slová sú plné presvedčenia, a ja chcem dodať: ktorá vec by bola taká milá a užitočná ako hovoriť a veciach Božích?! Áno, čo môže byť milšie človeku, ak má vôbec záľubu vo veciach zvláštnych a podivuhodných? Na pr. ak má záľubu hovoriť a dejinách alebo o tajomstvách vecí, alebo ak človek rád hovorí o divoch, o zázrakoch alebo o znameniach - kde nájde veci, tak rozkošne podané a krásne opísané ako vo Svätom Písme?!"

Verný: "To je pravda, lenže nám musí ísť o to, aby sme mali z takýchto vecí úžitok, keď o nich hovoríme."

Hovorka: "To je to, čo som povedal; pretože hovoriť o takých veciach je veľmi užitočné, lebo takým činom si človek nadobudne známosti o mnohých veciach, na prímer aké márne sú pozemské veci, a aké prospešné sú nebeské veci. Lež to len vo všeobecnosti; avšak podrobnejšie: človek tak môže poznať potrebu, nevyhnutnosti nového rodu, nedostatočnosť našich skutkov (t. j. že naše skutky nestačia na to, aby bol človek skrze ne spasený), potrebu Kristovej spravodlivosti at. Okrem toho takto naučí sa človek, čo je pokánie, čo je veriť, modliť sa, trpieť alebo tomu podobné, a potom aj to ešte, že čo sú tie veľké zaslúbenia a potešenia evanjelia - na vlastné svoje potešenie. Ďalej naučí sa človek z takého rozhovoru odvrátiť a odmietnuť nepravú mienku, zastávať pravdu a tiež poučiť nevedomého."

Verný: "To je všetko pravda, a teší ma, že to počujem od vás."

Hovorka: "Ach, veru tak. To, že ľudia tak málo hovoria o tom, je na príčine, že tak málokto rozumie, aká potrebná je viera, ako veľmi potrebné je dielo milosti

v ich duši, aby dosiahli večný život, lež nevedomí žijú v skutkoch zákona, ktorými nemôže človek nijako dosiahnuť nebeské kráľovstvo."

Verný: "Ale, s dovolením - nebeská známosť toho všetkého je dar Boží, a niktorí človek toho nedosiahne ľudskou usilovnosťou alebo len tak hovorom o tých veciach."

Hovorka: "To všetko ja veľmi dobre viem. Lebo si nemôže nič vziať, len ak by mu to bolo dané z neba. Všetko je z milosti, nie zo skutkov. Mohol by som vám to potvrdiť i sto citátmi z Písma."

Verný: "Tak dobre tedy - povedal Verný -, a o ktorej z tých vecí sa máme teraz zhovárať?"

Hovorka: "O ktorej vy chcete; mne ja to jedno: ja budem hovoriť o nebeských veciach alebo o pozemských, o mravnosti alebo o evanjeliu, o svätých veciach alebo o obecných, o minulých alebo o budúcich, o cudzozemských alebo o domácich, o podstatnejších alebo menej podstatných, len to jedno nech je pri tom: aby sa to všetko dialo na to, aby sme z toho mali úžitok."

Tu sa započal Verný diviť a prikročiac ku Kresťanovi, ktorí išiel celú tú chvíľu o sebe, a povedal mu, avšak potichu: "Akého výborného spoločníka sme dostali, to bude naozaj výtečný pútnik,"

Tomu sa Kresťan skromne usmial a povedal: "Tento človek, ktorým si tak veľmi unesený, oklame svojim jazykom dvadsiatich takých, ktorí ho neznajú."

Verný: "A čože ho ty znáš?"

Kresťan: "Že či ho znám! Lepšie ho znám, ako on sám seba zná."

Verný: "Prosím ťa, a kto to tedy?"

Kresťan: "Jeho meno je Hovorka, býva v našom meste. Divím sa, že ho neznáš, a len tak si to vysvetľujem, že je naše mesto veľiké."

Verný: "Čí je on syn? A kde asi býva?"

Kresťan: "Je synom Peknorekého a býva v Žvatlavej ulici, a všetkým, ktorí ho majú je známy pod menom Hovorka v Žvatlavej ulici, a napriek svojmu fajnému jazyku je iba úbohým chlapom."

Verný: "No, vidí sa, že je šumný človek."

Kresťan: "Totiž tým, ktorí ho dokonale nepoznajú, lebo najlepším je, keď je von z domu, ale pri dome je dosť ošklivý. A tvoje slová, že vraj šumný človek, ma upomínajú na to, čo som spozoroval na diele maliara, ktorého obrazy sa najlepšie vynímajú zaleka, ale veľmi z blízka sú dosť špatné."

Verný: "Ale tak sa mi vidí, že ty len žartuješ, lebo si sa usmieval."

Kresťan: "To nech sa nestane, aby som žartoval v tejto veci, hoci som sa usmieval, alebo aby som niekoho falošne obviňoval. Zjavím ti viac o ňom. Tento človek sa prispôsobí akejkol'vek spoločnosti a je hotový hovoriť s kýmkoľvek. Ako sa s tebou teraz zhovára, tak sa bude zhovárať v krčme, a čím viac nápoja ma

v hlave, tým viac má týchto vecí vo svojich ústach. Náboženstvo nemá miesta v jeho srdci alebo v jeho dome alebo v jeho obcovaní; všetko, čo má, má iba na jazyku, a svoje náboženstvo má iba nato, aby ním narobil hluku."

Verný: "Nuž, ty tak hovoríš?! Vtedy som sa v človeku veľmi sklamal."

Kresťan: "Veru, sklamal, bu istý o tom. Pamätaj na príslovie: "Hovoria a nečinia; ale kráľovstvo Božie nezáleží v slove, ale v moci" (Mat. 23,3; 1.Kor. 4,20). Hovorí o modlitbe, o pokání, o viere a o novom rode čiže o znovuzrodený, ale vie o tom len hovoriť. Bol som v jeho rodine, a pozoroval som ho doma i preč z domu a viem, že to, čo o ňom hovorím, je pravda. Jeho dom je znova taký prázdny bázne Božej, ako je bielok vajca bez vône. Nieto tam ani modlitby ani znaku pokánia sa z hriechu, áno, tá nemá tvár omnoho lepšie slúži Bohu svojím spôsobom než on. Je škvrnou, výčitkou a hanbou náboženstva všetkým, ktorí ho znajú (Rim. 2,23-24). On je na príčine, že s celej štvrti mesta, kde býva, ledva počuť o Božej veci dobrého slova. Obecný ľud, ktorý ho zná, hovorí o ňom: "Vonku na oko svätý, a doma čert rohatý." Tak to zakúša najmä jeho úbohá rodina. Je grobian, posmechár a skupáň a tak neuznanlive a nerozumne nakladá so svojím služobníctvom, že to ani nevie, ako mu po vôli urobiť alebo ako s ním hovoriť. Ľudia, ktorí majú s ním do činenia, hovoria, že je lepšie mať do činenia s Turkom ako s ním, lebo ten vraj bude peknejšie a čestnejšie s nimi robiť ako on. Tento Hovorka by aj toho prevýšil, keby bolo možné, okradol, oklamal a pretiahol, a okrem toho vychováva svoje deti tak, aby nasledovali jeho šľapaje. A jestli u niektorého z nich spozoruje sprostú bojazlivosť - lebo tak menuje prvý jav nežného svedomia -, nadáva im do bláznov a do tlkov a na nijaký spôsob im nedá nejakého dôležitejšieho zamestnania alebo ich neodporučí a nepochváli pred inými. Čo sa mňa týka, som tej mienky, že svojím bezbožným životom zapríčinil to, že sa už mnohí potkli a padli a bude, ak Boh nezachráni, ešte mnohým na zkažu."

Verný: "Nuž, milý brat, musím ti veriť, a síce nie len preto, že hovoríš, že ho znáš, ale i preto, že ty ako Kresťan si tvoríš mienku o ľuoch. Lebo nemôžem myslieť že to hovoríš zo zlomyseľnosti, ale preto, že je to tedy tak, ako hovoríš."

Kresťan: "Keby som ho nebol lepšie poznal ako ty, sná by som bol zrovna tak o ňom myslel ako z počiatku ty. Ba, keby to len nepriatelia náboženstva boli o ňom pustili taký chýr, bol by som to považoval za pomluvu - údel to, ktorý často padne z úst zlých ľudí na meno a povolanie dobrých ľudí -, ale ja môžem dosvedčiť, že je vinný všetkých tých vecí, áno, ešte omnoho viac iných, zrovna takých zlých, o ktorých len ja viem. A okrem toho dobrí ľudia sa hanbia za neho a nemôžu ho menovať ani bratom ani priateľom. Rumenejú, len keď ho niekto pomenuje medzi nimi, ako znajú."

Verný: "Nuž, vidím, že hovoriť a činiť sú dve rôzne veci, a podľa toho budúce budem lepšie pozorovať tento rozdiel."

Krest'an: "A veru sú to dve veci, a sú tak rozdielne, ako rozdielna je duša od tela. Lebo ako je telo bez duše iba mŕtvola, tak i hovorenie samo o sebe je tiež iba mŕtvolou. Dušou náboženstva, t.j. pravej bázne Božej, je praktická, činná časť života: "Čisté náboženstvo a nepoškvrnené pred Bohom a Otcom je toto: navštevovať sirotu a vdovu v ich trápení a seba zachovať nepoškvrneného od sveta" (Jak. 1,27). Ale o tom Hovorka nevie. Nazdá sa, že počuť a hovoriť urobí človeka dobrým Krest'anom, a tak klame svoju vlastnú dušu. Počuť je iba toľko ako siať semeno. Samo hovorenie dostatočným dôkazom toho, že skutočne je ovocie v srdci a v živote. A nepustíme so zreteľa, že v súdny deň budú ľudia súdení podľa svojho ovocia (Mat. 13,23; 25, 31-46). Tam sa nebudú pýtať: "Či si veril?" Ale: "Či si činil a či len hovoril?" A podľa toho budú posúdení. Koniec sveta je prirovnaný k našej žatve. A vieš, že včas žatvy ľudia na nič nedbajú, iba o zbožie, o ovocie. A to nie je tak, ako čo by sa hocičo ľúbilo Bohu, čo nie je z viery (Žid. 11,6). Ale tým ti len chcem ukázať, aké bezvýznamné a ničomné bude svedectvo Hovorkovo v ten deň."

Verný: "To ma upomína na slová Mojžišove, ktorými opisuje čisté zvieratá. A čisté zviera je vraj každé, ktoré má rozdelené kopyto a prežúva; no nie je čisté, ak má len kopyto rozdelené a prežúva. Zajac napríklad prežúva, a predsa ja nečistý, preto že nemá rozdeleného kopyta. A tomu je skutočne podobný aj Hovorka: prežúva, hľadá známosť, prežúva slovo, ale nemá rozdeleného kopyta - nerozlúčil sa s cestou hriešnikov, lež ako zajac, podržal a má nohu psa alebo medvea, a preto je nečistý" (3.Mojž. 11 a 5.M. 14.).

Krest'an: "Myslím, že si dobre pochopil a podal verný evanjelický zmysel toho Písma. A ja dodám iné: Pavel menuje niektorých ľudí, ba i takýchto veľkých Hovoriteľov: zvučiacou meou a znejúcim zvoncom (1.Kor. 13,1 nasl.), to jest, ako hovorí na inom mieste, bezdušnými vecami, vydávajúcimi zvuk, bezživotnými vecami, ktoré nikdy nebudú mať miesta v kráľovstve nebies medzi tými, ktorí sú deťmi života, hoci by zvuk ich reči podobal sa jazyku alebo hlasu anjela."

Verný: "Ach, netešila ma tak zprvu jeho spoločnosť, ako ma teraz mrzí, ba zrovna mi je zle. Čo máme robiť, aby sme sa ho zbavili?"

Krest'an: "Prijmi moju radu a urob, ako ti poviem, a uvidíš, že skoro bude mať dost' tvojej spoločnosti, okrem ak by sa Boh dotkol jeho srdca a obrátil ho."

Verný: "A čo tedy mám urobiť?"

Krest'an: "Nuž idi za ním a pusti sa s ním do nejakého vážneho rozhovoru o moci pravého náboženstva a opýtaj sa ho prosto - ak bude chcieť s tebou o tom

hovoriť, a istotne že bude -, či javí sa tá moc i v jeho srdci, v jeho dome a v jeho obecenstve?"

Vtedy zase pokročil Verný napred a povedal Hovorkovi: "Tak akože sa máte?"

Hovorka: "Ďakujem za opýtanie, dobre. Myslel som, že sa za tento čas hodne nezhovárame."

Verný: "Dobre, ak chcete, môžeme teraz započat' rozhovor, a keďže ste mne ponechali voliť predmet, nech je tedy toto: "Ako sa prejaví spasiteľná milosť Božia v srdci človeka?"

Hovorka: "Z toho tedy vyrozumievam, že náš rozhovor má byť o mnoho vecí. To je veľmi dobrý predmet, a ja vám ochotne odpoviem. A tak počujte skrátka moju odpove, a síce po prvé: kde je milosť Božia v srdci, tam pôsobí veľký krik proti hriechu. Po druhé: -"

Verný: "Nie, počkajte! Rozoberme najprv jedno. Myslím, že skôr by ste povedať, že javí sa tak, že duša si počína oškľivo svoj hriech."

Hovorka: "A čože je aký rozdiel medzi kričaním proti hriechu a núdzi oškľivením si hriechu?"

Verný: Ó, a veľký rozdiel! Človek môže kričať proti hriechu aj z politiky, čiže so svetskej múdrosti, ale nenávidieť ho nemôže iba cnosti Bohom zbudeneho odporu proti nemu. Počul som mnohých kričať proti hriechu z kancl'a, ktorí ho však dosti dobré znesú vo svojom srdci, v dome a v obecenstve. Jozefova pani kričala veľkým hlasom, ako čo by bola chcela s ním páchať neplechu (1.Mojž. 39,11-15). Mnohí kričia proti hriechu znova tak, ako keď matka kričí na svoje dieťa vo svojom lone, keď ho menuje zlým a neporiadnym dievčaťom a potom sa ho dá kochať, od lásky stískať a bozkávať."

Hovorka: "Vidím, že ma chcete polapiť v reči."

Verný: "Nie ja, ja len chcem vec napraviť. A ktoráže je to tá druhá vec, ktorou ste chceli dokázať zjavenie sa diela milosti v srdci?"

Hovorka: "Veliká známosť tajomstva evanjelia."

Verný: "Toto znamenie malo byť vlastne najprv povedané. Ale už či prv či neskôr - všetko jedno -, aj ono je klamné. Lebo človek si môže nadobudnúť známosť, velikej známosťi tajomstva evanjelia, a predsa môže nebyť diela milosti v duši. Áno, keby mal človek i všetku známosť, predsa môže nebyť ničím a tak môže nebyť dieťaťom Božím (1.Kor. 13.). Keď povedal Kristus: "Či znáte všetky tieto veci?" a učenici odpovedali: "Áno", dodal: "Blahoslavený ste, jestli to i činíte" (Ján 13,17). On nekladie požehnania na znanie tých vecí, ale na ich činenie. Lebo je aj taká známosť s ktorou neidú skutky: "Sluha, ktorý znal vôľu svojho Pána a nezhotovil sa ani podľa jeho vôle nerobil."

Človek môže znať ako anjel a predsa môže nebyť Kresťanom. A preto vaše znanie nie je pravé. Áno, znať je vecou, ktorá sa páči Hovoriteľom a Chvastúňom, ale robiť je to, čo sa ľúbi Bohu. Nepovedám, že by srdce mohlo byť dobré bez známosti, lebo bez nej nie je srdce ničím. A preto je rozdiel medzi známostou a známostou - známost, ktorá spočíva na púhom špekulovaní o veciach, a známost spojená s milosťou viery a lásky, ktorá to známost pobáda človeka činiť práve vôľu Božiu zo srdca. Ta prvá známost slúži a postačí Hovoriteľom, ale bez tej druhej pravý kresťan nie je spokojný. "Daj mi rozumieť, a budem ostrihať tvoj zákon, áno, ostrihať ho budem celým svojím srdcom" (Žalm 119,34.).

Hovorka: "Vy ma zase chcete polapiť v reči; to už nie je na vzdelanie."

Verný: "Nuž dobre, ak chcete, povedzte iné znamenie, ako zjavuje sa to dielo milosti tam, kde je?"

Hovorka: "Nepoviem, lebo vidím, že sa nezhodneme."

Verný: "Dobre tedy, ale ak ozaj nechcete, či mi dovoľíte, aby som ja povedal?"

Hovorka: "Máte na to právo."

Verný: "Dielo milosti v duši javí sa bu tomu, v kom sa deje, bu tým, ktorí sú okolo neho. Tomu, v kom sa deje, javí sa takto: dá sa mu usvedčenie o hriechu (Jána 16,8), najmä o porušenosti jeho prírody (Rim. 7,24) a o hriechu nevery (Ján 16,9), o ktorom vie určite, že ak nenajde milosti u Boha skrze vieru v Pána Ježiša Krista, istotne bude preň zatratený (Marka 16,16). Také poznanie a chápanie vecí pôsobí v ňom zármutok a stud za hriech (Žalm 38,19; Jerem. 31,9), a okrem toho vie, že má v sebe zjaveného Spasiteľa sveta a cíti nevyhnutelnú potrebu spojiť sa s Ním pre celý život (Gal. 1,15-16; Sk. 4,12), následkom čoho žízni a prahne po ňom (Mat. 5,6), ktorá to žízeň a ktoré to prahunutie má zaslúbenie (Zjav. 21,6). A tak podľa toho, aká je jeho viera v jeho Spasiteľa, či pevná či slabá, taká je potom i jeho radosť, a taký je i jeho pokoj, taká je jeho láska k svätosti, taká je jeho túžba dokonalejšia Ho poznať a tiež jemu slúžiť na tomto svete. Ale - hovorím - že hoci sa mu takto zjavuje, stáva sa iba zriedka, že je schopný uvedomiť si, že je to dielo milosti, pretože jeho terajšia skazenosť a jeho padlý rozum miatnu ho v jeho úsudku čo do tejto veci. A preto od toho, v kom deje sa to dielo milosti, vyžaduje si veľmi zdravý súd, prv než by z istotou vedel posúdiť, že je to dielo milosti.

Iným zase je to zjavné takto: 1. po svedectve jeho viery v Krista, zakladajúcom sa na skúsenosti. 2. po živote, zodpovedajúcom tomu svedectvu, teda po svätom živote, po svätosti srdca, po svätosti rodiny - ak má rodinu - a po svätosti obcovania na tomto svete, čo všetko ho učí oškliviť si svoj hriech, a potajme oškliví si, pre hriech, aj samého seba; učí ho potlačovať hriech v jeho

rodine a šíriť svätosť na svete, a to nielen hovorením, ako by to robil pokrytec alebo nejaký Hovorka, ale činným podrobením sa vo viere a v láske moci Božieho slova (Job 42,5-6; Žalm 50,23; Ezech. 20, 43; Mat. 5,8; Ján 14,15; Rím. 10,9-10; Filip. 1,27). A tak teraz, pane, ak máte čo namietat' na tento stručný opis diela milosti a toho, ako sa javí, vtedy namietajte, a jestli nemáte; dovoľte mi, aby som vám predložil druhú otázku!"

Hovorka: "Nie, teraz je nie mojou vecou namietat', ale počúvať. A tak nech počujem vašu druhú otázku!"

Verný: "To sa chcem opýtať, či aj vy zakúšate prvú časť toho, čo som povedal? A či o tom svedčí aj váš život a vaše obcovanie? Alebo či stojíte vaše náboženstvo iba na slove a na jazyku a nie na skutku a na pravde? Ak ste ochotný dať mi na to odpoveď, odpovedzte mi, ale vás prosím, nepovedzte nič viac, len toľko, o čom viete, že Boh na nebi povie na to amen, a tiež len to, čo môžete zodpovedať pred svojím svedomím. Lebo nie ten, kto sám sebe odporúča, je odkázaný, ale ten, koho Pán odporúča (2.Kor. 10,18). A okrem toho povedať: Som taký a taký, keď môj život a všetci moji susedia o mne povedia, že lužem, je veľká bezbožnosť."

Vtedy Hovorka najprv očervenel, ale zase sa skoro premohol a odpovedal: "Vy teraz prichádzate na skúsenosť, na svedomie a na Boha a dovoľávate sa ho, aby ospravedlnil, čo bolo povedané, - takého rozhovoru som nečakal ani nie som naladený odpovedať na také otázky, lebo sa nerátam za povinného na to odpovedať, iba ak beriete na seba úlohu katechéty, a hoci by ste ním aj chceli byť, ja mám predsa právo odmietnuť to, aby som vás urobil svojím sudcom. Lež prosím vás, či by ste mi nechceli odpovedať, prečo sa ma pýtate také veci?"

Verný: "Preto, že som vás videl vždy hovoriť a nevedel som, že nemáte iného ako slová. A okrem toho, aby som vám riekol celú pravdu, počul som o vás, že ste vy človek, ktorého náboženstvo záleží v hovorení, a že váš život dokazuje o vašom vyznaní úst, že je lož. hovoria o vás, že ste škvrnou medzi kresťanmi, a že pre váš bezbožný život má náboženstvo zlú povesť, a že sa už niektorí urazili na vašich bezbožných cestách, a že ešte viacerí sú v nebezpečenstve preto zahynúť. Vaše náboženstvo, krčma, hrabivosť, nečistota, prisahanie sa, lož, zlá spoločnosť a iné - - to všetko sa spolu znesie. Na vás sa hodí príslovie, ktoré je povedané o smilnici, že vraj "je hanbou všetkých žien"; tak ste aj vy hanbou všetkých vyznavačov."

Hovorka: "Pretože ste hotový prijať chýry a uveriť im a tak rýchle odsúdiť, ako vy odsudzujete, nemôžem ináč o vás myslieť, lenže ste akýsi rozmrzený a zadumčivý človek, nie súci, aby som sa pustil s vami do rozhovoru, a preto s Bohom!"

Krest'an: Vtedy pristúpil Krest'an a vetil svojmu bratovi: "Povedal som ti, ako bude. Tvoje slová a jeho žiadosti sa nemohli znieť. On ťa radšej opustí, ak by mal zreformovať, napraviť svoj život. Ale išiel, ako som povedal, a nechal ho ísť. Čo kto robí, sám sebe robí; je to jeho vlastná škoda. Usporil nám mrzutosť, ktorú by sme boli mali, keby sme my boli museli od neho odísť. Lebo keby bol zostal aký je - a ako sa mi zdá, aj taký zostane - bol by nám býval len na potupu. A mimo toho vraví apoštol: "Takého sa stráň!" (2.Tim. 3,5).

Verný: "Ale som rád, že sme sa s ním tak trochu pozhovárali. Môže sa stať, že bude o tom premýšľať. A hovoril som s ním prosto a zreteľne a tak som čistý jeho krvi, ak zahynie."

Krest'an: "Dobre si urobil, že si s ním hovoril tak prosto a zreteľne. Dnes je málo ľudí, ktorí by tak verne a otvorene odpovedali pravdu, a preto aj náboženstvo tak mnohým smrdí. lebo žiaľ, takých hlúpych hovorkov je mnoho, ktorí majú náboženstvo len na jazyku, a sú necudní a márniví vo svojom živote a sú tak často pripustení do spoločnosti čiže do bratstva ľudu Božieho, iba miatol svet, robia kresťanstvu potupu a zarmucujú úprimných. Prial by som si, aby všetci ľudia s nimi tak urobili, ako si ty urobil; potom by sa bu cele obrátili, alebo by ich spoločnosť svätých pálila." Potom vravel Verný:

Hľa, taký ja chvastavý Hovorka!
Vie znamenite vravieť! A s horká
chce zraziť všetkých pred sebou. Lež keď
o čistom srdci povie Verný, hne
sa stratí ani v svoj čas splnmesiac,
- a mnoho takých! - len vravieť vediac.

KAPITOLA XII.

A tak išli zhovárajúc sa o tom, čo videli na ceste, a tak si obľahčovali cestu, ktorá by im istotne bola bývala veľmi obtiažna a nudná, lebo teraz išli pustatinou.

A keď už boli v nej takmer cele von vyšli, Verný sa náhodou obhliadol a zazrel kohosi známeho, že ide za nimi, a povedal svojmu bratovi: "Pozri len, pozri, kto to ide za nami tamten!" Vtedy pozrel Krest'an a povedal: "To je môj dobrý priateľ Evanjelista." "Hej, a tiež i môj" vetil na to Verný, lebo on to bol, ktorý ma upravil na cestu k bráne." Medzitým prišiel k nim Evanjelista a takto ich pozdravil: "Pokoj vám, drahomilovaní, a pokoj vašim pomocníkom!" (1.Paralip. 12,18).

Krest'an: "Vitaj, vitaj, môj milý a dobrý Evanjelista! Pohľad na tvoju tvár ma upomína na tvoju dávnu láskavosť a neúnavnú prácu na moje večné blaho."

Verný: "A tisíc ráz ťa vítame, drahý Evanjelista. Aká žiadúca je nám úbohým pútnikom tvoja milá spoločnosť!"

Evanjelista: "Vtedy povedal Evanjelista: "Ako sa vám vodilo, moji priatelia, od tých čias, ako sme sa posledne rozišli? Čo sa vám prihodilo, a ako ste sa zachovali?"

Vtedy mu rozprávali Kresťan a Verný o všetkom, čo sa im prihodilo na ceste, a ako a za akých ťažkostí sa dostali na miesto, kde teraz boli.

Na to povedal Evanjelista: "To ma veľmi teší, nie že ste museli ísť cez skúšky, ale že ste zvíťazili a že napriek mnohým svojim slabostiam zotrvali ste na ceste a neprestali putovať až do tohoto dňa a opakujem, že ma to veľmi teší, a to ako pre samého seba tak i pre vás. Ja som sial, a vy ste žali, a už sa blíži deň, keď obidvaja - i ten, kto sial, i tí ktorí žali - - budú sa spolu radowať. (Ján 4,36), to jest, ak vytrváte, lebo v svoj čas budete žať, ak neustanete (Gal. 6,9). Koruna je pred vami, a je to neporušiteľná koruna. A tak bežte, aby ste ju dosiahli (1.Kor. 9,24-27). Boli a sú niektorí ľudia, ktorí sa boli pustili za korunou, a keď už boli aleko zašli za ňou, prišiel iný a vzal im ju. A tak držte pevne, čo máte, aby nikto nevzal vašej koruny (Zjav. 3,11). Ešte nie ste preč z dostrelu diabľovho: ešte sa nesprotivili až do krvi bojujúc proti hriechu (Žid 12,4). Nikdy nespustíte kráľovstva so zreteľa a verte pevne v to, čo je neviditeľné. Nech nič nemá u vás miesta, čo je z tohoto sveta. A pred o všetkým dobre porozumejte svoje vlastné srdce a na jeho žiadosti, lebo je zvodné a ľstivé nado všetko a zlé až do zúfania (Jerem. 17,9). Bute zmužilí a pevní, lebo ve máte všetku moc na nebi i na zemi na svojej strane."

Kresťan mu akoval za jeho povzbudenie. Ale hne aj doložil, že by boli veľmi radi, keby im aj alej hovoril na zbývajúce ceste a bol im tak na pomoc, čo sa im ešte môže prihodiť na alšej ceste, a tiež i to ako to zdoľajú. To isté prosil aj Verný, a tak započal Evanjelista a vetil: "Moje deti, počuli ste v slovách pravdy evanjelia, že musíte cez mnoho súžení vojsť do nebeského kráľovstva (Sk. 14,22), a že v každom meste neprídete, čakajú vás putá a trápenia (Sk. 20,23), a tak nemôžete čakať že pôjdete dlho na svojej púti bez toho, aby ste toho nezakúsili v tomto alebo v inom ohľade, a už aj ste zakúsili na sebe niečo z pravdivých svedectiev a ešte viac naskore zakúsate, lebo teraz, ako vidíte, budete skoro von z tejto húštiny a tak o krátky čas prídete do meste, ktoré pomaly budete vidieť pred sebou. V tom meste vás veľmi napadnú nepriatelia a budú sa všemožne snažiť, aby vás zabili (Mat. 10,21), a bute istý, že jeden z vás, alebo sná aj obidvaja, tam musíte spečatiť svoje svedectvo vlastnou krvou. Lež bute verný až do smrti, a Kráľ vám dá korunu života (Zjav. 2,10). Ten, ktorý tam zomrie, hoci bude jeho smrť neprirodzená, a jeho bolesti budú sná veľiké, predsa bude mať lepšie ako jeho kamarát, a to nielen preto, že driem dôjde do nebeského mesta, ale i preto, že

unikne mnohým biedam, ktoré prídu na toho druhého na jeho zbývajúcej ceste. No, keď príjete do mesta a uvidíte, že plní sa, čo som vám tu predpovedal, spomeňte si na svojho priateľa a bude chrabří ako mužovia a dobre činiac poručte svoje duše svojmu Bohu ako vernému Stvoriteľovi" (1.Petra 4,19). Potom som videl vo svojom sne, že keď sa dostali von z pustiny, hne videli pred sebou mesto, volalo sa Márnosť, v ktorom sa odbýva jarmok, ktorý sa volá Jarmok Márnosti, a odbýva sa čo roka zdĺže. Jarmokom Márnosti menuje sa preto, že mesto, v ktorom sa odbýva, váži menej ako márnosť, ako aj preto, že všetko, čo sa tam predáva, alebo čo ta príde, je márnosťou podľa slova múdreho Šalamúna: "Všetko je márnosť" (Kaz. 1, 2,14; 2, 1,17; 11,8; Iz. 40,7). Rečený jarmok nieje ani nejakou novotou, ale trvá už od pradávna. Poviem ti, milý čitateľu, o jeho pôvode. Je tomu už skoro päťtisíc rokov, čo tiež išli pútnici do nebeského mesta, ako sú títo dvaja počestní mužovia. Ale Belzebúb, Apollyon a Legion aj so svojimi spoločníkmi vidiac po stezke, ktorú vyšliapali pútnici, že ich cesta vedie do mesta, cez mesto Márnosť, vymysleli zlosť a zriadili tam jarmok, ktorý má trvať celý rok, a na ktorom sa predáva rozličný tovar ako domy, zeme, obchody, miesta, hodnosti, povýšenia, tituly, krajiny, kráľovstvá, žiadosti, rozkoše a pôžitky každého druhu, ako sú: smilnice, neplešnice, ženy, mužovia, deti, páni, sluhovia, životy, krv a telá. duše, striebro a zlato, perly a drahokamy, a čo ja viem, čo ešte! A okrem toho každého času vidieť na tom jarmoku všelijaké potvorné kumšty, podvody, hry a zábavy, divadlá, bláznov a opice, darebov, trhanov a klamárov všelijakého druhu. Vidieť tam, a to zadarmo, a kmínstva, vraždy, cudzoložstvá, krivé prisahy a všeličo také, čo je krvočervené.

A ako sú na iných jarmokoch, menej významných, rozličné poradia a ulice, prístojne pomenované, kde sa taký a taký tovar predáva, tak podobne ja to i tu: máš tu zvláštne miesta, rady, ulice (t. j. krajiny a kráľovstvá), kto mi veľmi rýchle nájsť tovar jarmoku, tak na príklad je tam britský rad, francúzsky, taliansky, španielsky, nemecký, kde sú rozličné márnosti na predaj. Ale ako na iných jarmokoch niektorý tovar má nad všetko iné zvláštny odbyt, tak je tu zvláštne hľadaný a cenený rímsky krám, ktorého iba náš anglický národ s niektorými inými národmi nemajú rady.

Nuž ako som riekol, cesta do nebeského mesta vedie rovno cez mesto, kde odbýva sa ten veselý jarmok. A ten, kto by chcel ísť do nebeského mesta a nechcel by ísť cez mesto Márnosti, musel by vyjsť z tohoto mesta (1.Kor. 5,10; Ján 17,15). Sám Knieža kniežat, kým tu dlel, išiel cez mesto do svojej slávy, a to tiež jarmočný deň. Áno a ako sa nazdám, bol to sám Belzebúb, najvyšší pán jarmoku, ktorý ho pozval aby si kúpil z jeho márností, ba znova by ho bol chcel urobiť pánom jarmoku, len keby sa mu idúc mestom bol poklonil. Áno, že bol takou váženou osobou, Belzebúb ho vodil z ulice do ulice a za krátky čas mu

ukázal všetky kráľovstvá tohoto sveta, len aby - jestli by bolo možné - naviedol Požehnaného pojednať sa a kúpiť niektorú z jeho márností. Ale on nedbal o taký tovar a preto opustil mesto bez toho, aby bol čo len babku vydal na také márnosti (Mat. 4,8-9; Luk. 4,5-7.). A tak je jarmok starodávnou vecou dlhého trvania, a je to veľmi veľký jarmok.

A tedy pútnici ako som povedal museli nevyhnutne ísť cez jarmok a tak aj urobili. No hľa, sotva ta vkročili, pohli sa všetci ľudia na jarmoku, i samo mesto, také, aké bolo a larmujúc shrnuli sa okolo nich, a to z viacerých príčin, a síce po prvé preto, že pútnici boli odiati rúchom, ktoré bolo rozdielne od rúcha ktoréhokoľvek z tých, ktorí obchodovali na jarmoku. A preto ľudia na jarmoku len tak vytriešťali na nich oči. Jedni hovorili, že sú to blázni (1.Kor. 4,9-10.), druhí, že ušli z blázinca, a zase iní vraveli, že sú to cudzozemci. Po druhé: Ako sa divili ich úboru, tak podobne divili sa aj ich reči, pretože len málokto rozumel, čo vraveli, lebo - prirodzene - hovorili kananejským jazykom. Ale tí, ktorí tam jarmočili, boli ľudia, ktorí patrili tomuto svetu, takže od jedného konca jarmoku po druhý zdali sa pútnici ľuďom barbarmi- cudzincami, ako aj zase ľudia jarmoku im. A konečne po tretie, čo sa kramárom ani trochu neľúbilo, bolo to, že si títo pútnici tak veľmi málo všímali ich krámu, ba tak málo oň dbali, že naň ani nepozreli, jestli volali na nich, aby si kúpili, zapchali si prstami uši a kričali: "Odvráť moje oči, aby nehľadeli na márnosť" (Žalm 119,37.). A hľadeli hore dávajúc na znamenie, že ich obchod a zamestnanie je v nebi (Filip. 3,20-21).

Ktorýsi vidiac, ako sa chovajú pútnici, posmešne sa ich opýtal: "Čo kúpite?" Ale oni sa pozreli vážne na neho a povedali: "My kúpime pravdu" (Prísl. 23,23). To zavdalo príčinu opovrhnutí mužmi ešte viac. Jedni sa im posmievali, druhí im nadávali, tretí ich karhali, a štvrtí zase volali na iných, aby ich nabili. Konečne z toto povstala larma a taká vzburá na jarmoku, že bol celý poriadok prevrátený. Medzitým bola donesená správa o tom pánovi jarmoku, ktorý zišiel rýchle dolu a vyslal niektorých svojich najspoľahlivejších priateľov, aby vzali mužov do vyšetrovania, pre ktorých je vraj celý jarmok skoro na ruby obrátený. A tak doviedli mužov pod výsluch. A tí, ktorí ich súdili, sa ich pýtali odkiaľ a kam idú a čo tu robia v takom neobyčajnom rúchu? Mužovia im riekli, že sú pútnikmi a cudzincami na tomto svete a že idú do svojej vlastnej zeme, ktorou je vraj nebeský Jeruzalem (Žid. 11,13-16), a že ľuďom mesta nedali nijakej príčiny, ani kramárom na to, aby si s nimi tak zle zaobchodili a zdžžali ich na ich púti. Iba ak to robia preto, že ktorémusi, keď sa ich pýtal, čo kúpia, povedali, že kúpia pravdu. Avšak tí, ktorí boli ustanovení na to, aby ich vyslúchli, neverili im, že sú iní ako ušli z blázinca a šialenci alebo zrovna buriči, ktorí prišli nato, aby zmiatli všetko na jarmoku a obrátili na ruby.

Preto ich jali, nabili a zablatili a potom ich zavreli do kletice, aby boli divadlom všetkým ľuďom na jarmoku (1.Kor. 4,9; Žid. 10,33). A tak tam za nejaký čas ležali a boli komukoľvek predmetom zábavy a posmechu alebo zloby a pomsty. Ale pútnici boli trpezliví a neodplácali nadávkou za nadávku, ale naopak - - žehnali a dobrorečili dávajúc dobré slovo za zlé a za učenú im krivdu odplácali láskavosťou. A tak stalo sa, že niektorí ľudia na jarmoku, ktorí lepšie pozorovali a neboli tak predpojatí ako ostatní, začali ich zastávať a karhať chasu pre neprestajné ubližovanie, ktorým im ubližovala. Preto sa oborili zase na tých a považovali aj ich zrovna za takých zlých ako mužov v kletici a hovorili im, že zdajú sa byť ich spojencami a tak že majú dostať podiel na ich osude. A zase oni odpovedali, že nakoľko vidia, mužovia sú tichí a triezvi a nemali úmyslu nikomu ublížiť, a že na jarmoku je mnoho kupčiacich, ktorí skôr zaslúžili, aby ich zavreli do kletky, áno, aby ich vystavili na pranier, ako tamtí, ktorým tak ubližujú. A tak slovo na slovo, až konečne dostalo sa jedným i druhým navzájom niečo na chrbát. No pútnici sa pri tom všetkom chovali veľmi múdre a triezve, avšak po ukončenej ruvačke zase predviedli úbohých dvoch mužov pred ich sudcov, a tam sa im kládlo za vinu, že oni zapríčinili poslednú búrku na jarmoku, a tak ich žalostne dobili a spúťali ich železami a vodili ich v reťaziach horedolu po jarmoku, aby boli za príklad a na odstrašenie iným, aby sa viac nikto neopovážil ich zastávať alebo sa im pripojiť. Ale Kresťan a Verný sa chovali ešte múdrejšie a prijímali potupu a hanbu, ktorú na nich vrhali, s takou tichosťou a trpezlivosťou, že im to získalo na ich stranu všeliktorých ľudí na jarmoku, hoci ich aj pomerne k ostatným bolo málo. To rozjedovalo druhú stránku ešte viacej, takže usúdili smrť oboch mužov. A preto im hrozili, že ani väzenie ani železá nebudú dosť, ale že zomrú za nepokoj, ktorého narobili, a za to, že zvädzali ľudí na jarmoku.

A tak ich zase poslali späť do kletky, kým vrah neprijde alší rozkaz, a tak ich tam zavreli, a nohy im pevne zovreli do klady. Tu sa mužovia tiež znova rozpamätali na to, čo počuli od svojho verného priateľa Evanjelistu, a vidiac, že sa im plní všetko, čo im predpovedal, to ich tým viacej posilňovalo na ich cestách a v ich utrpení, a teraz sa navzájom tešili aj tým, že práve ten, ktorému z nich sa dostane trpieť a zomrie, bude mať lepšie, a tak si obaja potajme priali tú prednosť. Ale poručiac sa tomu, ktorý všetko múdre riadi, trvali veľmi spokojne v položení, v ktorom boli, až by Pán s nimi ináč naložil.

Potom určiac príhodný čas previedli ich pred súd, aby ich odsúdili, a tak stáli pred svojimi nepriateľmi a žalobníkmi. Sudca, ktorý súdil, sa menoval pán barón Nenávi dobrého! Ich žaloba bola v podstate tá istá, hoci aj čo do formy bola niečo rozdielna. Jej obsah bol toto: Sú vrah nepriateľmi a škodcami ich obchodu. Že zapríčinili vzburu a rozkol v meste a že už získali pre svoje prenebezpečné názory stranu opovrhujúc zákonom ich kniežat'a.

Verný na to odpovedal, že sa postavil iba proti tomu, čo sa postavilo proti Najvyššiemu. A takto pokračoval: "Čo do nepokojenia, ja som nikoho neznepokojoval súc sám človek milovný pokoja (Rim. 12,18). A stranu, ktorú sme získali, získali sme tým, že videli našu pravdu a nevinu, a ostatne sa len obrátili od horšieho k lepšiemu. A čo do kráľa, o ktorom hovoríte, pretože je to Belzebúb, nepriateľ nášeho Pána, tomu sa ovšem vždy a z celej sily budem protiviť aj všetkým jeho anjelom."

Vtedy dali vyhlásiť, aby tí, ktorí majú niečo povedať za svojho pána kráľa proti väzňovi, stojacemu pri zábradlí, predstúpili a dali svedectvo. Tak predstúpili traja svedkovia, a síce: Závist', Povera a Pochleba. Pýtali sa ich, či znajú väžňa pri zábradlí, a čo majú povedať proti nemu za svojho pána kráľa?

Vtedy predstúpil Závist' a povedal toto: "Urodzený pán sudca, už dávno znám tohoto človeka a dosvedčím prísahou pred týmto slávnym súdom, že je..."

Sudca: "Čakať, - nech prisahá."

A tak ho sprisahali. A potom povedal: "Pán sudca, tento človek je napriek svojmu príjemnému menu jedným z najpodlejších ľudí v našej krajine, nedbá ani na knieža ani na ľudí ani na zákon alebo zvyk, ale snaží sa všemožne, aby natisnul všetkým ľuďom akési svoje protizákonné názory, ktoré obyčajne menujú zásadami viery a svätosti. Raz som ho počul na vlastné uši tvrdiť, že kresťanstvo a obyčaje nášeho mesta Márnosti si tak odporujú, že sa nijako nedajú zmieriť. Takou rečou, slovutný pane, nielen že odsudzuje všetky naše chválitebné skutky, ale i nás samých preto, že ich činíme."

Sudca: "Či máš ešte viac čo povedať?"

Závist': Áno, urodzený pane; mohol by som ešte mnoho povedať, len že nechcem obťažovať slávny súd. Ale ak bude treba, až ostatní páni prednesú svoje svedectvá, a jestli by ešte niečo chýbalo, aby bol odsúdený, radšej potom doplním svoje svedectvo proti nemu."

A tak sa mu povedalo, aby sa postavil na bok.

Potom predvolali Poveru a kázali mu pozrieť na obžalovaného a tiež sa ho pýtali, čo by vedel povedať proti nemu v záujme ich pána kráľa. Na to mu dali prisahať, a on takto započal: "Urodzený pane, nebárs znám tohoto človeka, ani si nežiadam lepšie sa s ním zoznámiť. Ale to jedno viem, že je to veľmi nebezpečný a nákazlivý chlap. Viem to z nejakého rozhovoru, ktorý som mal nedávno s ním tu v našom meste. Lebo hovoriac s ním počul som ho povedať, že naše náboženstvo je nič, a že takým náboženstvom sa človek nijakým spôsobom nemôže ľúbiť Bohu. A vaša urodzenosť vie veľmi dobre, čo z takých jeho slov nutne nasleduje, totiž, že naša bohoslužba je márna, a že sme ešte vo svojich hriechoch a konečne budeme zatratení. To je to, čo som mal povedať."

Potom sprisahali Pochlebu a kázali mu, aby tiež povedal, čo vie riečiť za ich pána kráľa proti väzňovi pri zábradlí.

Pochleba: "Slovutný pane, a všetci tu prítomní pánovia! Tohoto chlapa znám už dávno a počul som z jeho úst veci, ktoré sa nepatrí vravieť. Lebo sa rúhal nášmu vznešenému kniežaťu Belzebúbovi a hovoril opovržlive o jeho ctihodných priateľoch, ktorých mená sú: pán Starý Adam, pán Telesný, pán Prepych, pán Žiadostivý márnej chvály, môj milý starý pán Neplecha a pán Hrabivý a všetci ostatní našej slávnej šľachty. Ba čo viac - povedal, že keby všetci ľudia tak zmýšľali ako on, že by sa ani jeden z tých slávnych mužov neobstál v tomto meste. A okrem toho nebál sa rúhať ani vám, slovutný pane, ktorý ste teraz postavený jemu za sudcu. Nazýval vás bezbožným hrubiánom a mnohými inými, podobne urážlivými názvy, ktorými oprskal skoro všetko panstvo nášeho mesta."

Keď dohovoril Pochleba, sudca sa obrátil vo svojej reči k väzňovi pri zábradlí a povedal mu: "Ty odpadlík, sektár a zradca, či si počul, čo títo počestní mužovia svedčili proti tebe?"

Verný: "Či smiem prehovoriť niekoľko slov na svoju obranu?"

Sudca: "Ty, chlape, nezaslúžiš alej žiť, ale aby ťa hne tu na mieste zabili. Avšak aby všetci ľudia videli našu vládnuosť voči tebe, nech tedy počujeme, čo máš povedať."

Verný: "Po prvé odpoviem na to, čo povedal pán Závist'. Nikdy som nepovedal iného, iba to, že ktoré nariadenie, zákon, obyčaj alebo ľud by odporoval slovu Božiemu, tie sa cele protivia i kresťanstvu. Ak to bolo zlé, usvedčíte ma, že som blúdil, a ja som hotový tu pred vami odvolať."

Po druhé. Ohľad toho, čo proti mne svedčil pán povera, povedal som iba to, že pravá služba Božia vyžaduje Božiu vieru, ale kde zjavne nedeje sa vôľa Božia, tam niet - ani nemôže byť - Božej viery. A preto, keby sa niekto akokoľvek spoliehal na svoju bohoslužbu, ktorá nezodpovedá božskému zjaveniu, predsa sa jeho bohoslužba nedeje ináče než z ľudskej viery, ktorá to viera nenapomôže do večného života.

Po tretie. Na to, čo povedal pán Pochleba, odpovedám (vyhnúc výrazom, ktorými som sa vraj rúhal a podobne), že knieža tohoto mesta s celou tou háveou, s jeho komonstvom, ktoré menoval tento pán, sa lepšie hodia do pekla, ako do tohoto mesta a do tejto krajiny, a tak nech mi je Pán milostivý."

Tu prehovoril sudca k porotcom, ktorí tam stáli po celý čas, aby počúvali a pozorovali, a povedal: "Páni porotcovia, vidíte človeka, ktorý zapríčinil takú veľkú vzburu v tomto meste. A taktiež ste počuli, čo títo vážení páni svedkovia svedčili proti nemu, a počuli ste i jeho odpoveď a vyznanie, a tak teraz leží vo vašej moci dať ho obesiť alebo mu zachrániť život. Avšak uznávam za prospešné, aby som vám prv objasnil náš zákon.

Za času Veľkého Faraóna, služobníka nášeho kniežat'a, bol vydaný zákon, že, aby sa vraj inoverci nerozmnožili a príliš nezmocneli a tak nestali sa pre neho nebezpečnými, majú ich chlapcov pohádzať do rieky (2.Mojž. 1,22). Za času Nabuchodonozora Veľkého, iného to z jeho služobníkov, bol tiež vydaný zákon, aby každého, kto by nepadol pred jeho zlatým obrazom a neklaňal sa mu, uhodili do rozpálenej pece (Dan. 3,6). Aj za času Dária bolo vydané nariadenie, aby každého, ktokoľvek by za nejaký čas niečo prosil od niektorého boha okrem neho, hodili do ľvovej jamy (Dan. 6,7). A tento burič porušil tieto zákony, a to nie len v myslí, čo už to samo je hodné trestu, ale i slovom a skutkom, čo sa teda nijakým činom nesmie trpieť.

Lebo Faraónov zákon bol vydaný z púhej domnienky, aby sa predišlo nešťastiu - ešte nikto nebol zrejme spáchal zločinu, ale tu je zločin zrejмый. A čo do druhého a tretieho zákona, vidíte, že brojí proti nášemu náboženstvu a za zradu, ktorú doznal, zasluhuje smrť."

Vtedy vyšli porotci utiahnuť sa k spoločnej porade, ktorých mená boli: pán Slepec, pán Ničdobrý, pán Zlomyselný, pán Chlipný, pán Prostopašný, pán Hlavatý, pán Vysokomyselný, pán Nepriateľský, pán Luhavý, pán Ukrutný, pán Svetlonenávi a pán Nezmieriteľný. Každý z nich medzi sebou vyriekol proti nemu svoj rozsudok, a potom spoločne a jednomyselne usúdili, že vyrečú pred sudcom, že je vinný. A prvý medzi nimi, pán Slepec, nadporotca, povedal: "Vidím jasne, že človek je sektár." - Potom povedal pán Ničdobrý: "Zahľadiť takého chlapa zo zeme!" - "Ba ja", povedal pán Zlomyselný, "nenávidím ešte len i jeho pohľad." - Potom riekol pán Chlipný: "Nikdy som ho nemohol vystáť." - "Ani ja", slovil pán Prostopašný, "lebo vždy zatracoval moje cesty." - "Obesiť ho, obesiť ho!" katansky riekol pán Hlavatý. - "Bedár", hrde prehodil pán Vysokomyselný. - "Vo mne vrie, len keď na neho pomyslím", povedal pán Nepriateľský. - "Ničema je", zlorečil pán Luhavý. - "Obesiť ho je málo a pridobré pre neho," mienil pán Ukrutný. - "Odpracme ho z cesty!" povedal pán Svetlonenávi. - Pán Nezmieriteľný dokončil povediac: "Keby mi ktosi dal celý svet, nezmieril by ma s ním, a tak tedy ho odsúme, že je hoden smrti." A tak aj urobili. naskutku vyriekli nad ním súd, že má byť vyvedený z miesta, kde sa nachodí na miesto, zkadial' prišiel, a tam že má podstúpiť čo možné najukrutnejšiu smrť, takú ukrutnú, akú len ktosi môže vymyslieť.

A tak ho vyviedli, aby s ním naložili podľa svojho zákona, a tak ho najprv zbičovali, potom ho päšťami bili, za tým mu telo nožmi rezali a na to ho kameňovali; no, nebolo im ani to ešte dosť, ale ho aj svojimi mečmi dobodali a konečne ho, uviazaného o stĺp, upálili na popol. Tak zakončil Verný.

Potom som videl, že za množstvom ľudu stál voz, v ktorom bolo zapriahnutých dvoje koní, čakajúc na Verného, ktorý - akonáhle ho jeho

nepriatelia odpravili - bol vzatý do voza a priamo vezený hore cez oblaky za zvuku trúby najbližšou cestou ku nebeskej bráne.

No, čo sa týka Krest'ana, tomu bol daný odklad a dol odvedený späť do žalára. A tak tam bol za čas. Ale ten, ktorý vládne nad všetkým, majúc vo svojej ruke moc i nad ich zúrivosťou, zriadil veci tak, že im Krest'an toho času unikol a išiel svojou cestou. A ako tak išiel, spieval si:

Verne vyznal si a smele,
môj brat Verný, svojho Pána!
Dedičstvo ťa čaká, skvelé,
s Ním ti dá Boh požehnaní.

Neverní však plakať budú -
rozkoše ich sná potešia,
keď nastane ten deň súdu?
Pekla muky ich predesia.

A tak spievaj, môj brat Verný,
tvoje meno nezahynie,
bárs ťa zavraždil vrah, čierny;
večná tebe sláva kynie.

KAPITOLA XIII.

Potom som videl vo svojom sne, že Krest'an ani teraz neišiel samotný, lebo sa mu pripojil istý Nádejný, ktorý sa ním stal tak, že pozoroval Krest'ana a Verného, čo hovorili a ako sa chovali vo svojom utrpení na jarmoku. A tak pripojac sa mu a uzavrúc s ním bratstvo povedal mu, že chce byť jeho spoločníkom. A tak jeden zomrel, aby vydal svedectvo pravde, a druhý povstal z jeho popola, aby bol spoločníkom Krest'anovým na jeho púti. Nádejný aj to povedal Krest'anovi, že na jarmoku je ešte mnoho iných ľudí, ktorí ich svojím časom tiež budú nasledovať.

A tak som videl, že hne, ako vyšli z jarmoku, dohonili kohosi, ktorý šiel pred nimi a ktorého meno bolo Scestný. Pýtali sa ho, zkadial' je, z ktorej krajiny a ako aleko pôjde touto cestou? Povedal im, že ide z mesta Krásoreči a že ide do nebeského mesta. Ale im nepovedal svojho mena.

"Z Krásoreči?" povedal zadivene Krest'an. "Či je aj niekto dobrý z tých, ktorí tam žijú?"

"Áno", povedal Scestný, "tak sa nadejem."

Krest'an: "Prosím vás, pane, ako vás mám menovať?"

Scestný: "Som vám neznámy a cudzí ako aj vy mne. Avšak jestli idete touto cestou, budem sa tešiť vašej spoločnosti; jestli nie, musím sa uspokojiť."

Krest'an: "Počul som o meste Krásoreči a jestli sa dobre pamätám, ľudia hovorili, že je to zámožné mesto."

Scestný: "Tak je, bude istý o tom, a ja tam mám veľmi mnohých bohatých príbuzných."

Krest'an: "Jestli sa smiem opýtať, povedzte mi, prosím, kto vám je tam rodina?"

Scestný: "Skoro celé mesto, podobne však: môj pán z Obráťnaruby, môj pán z Časoslúž, môj pán z Krásoreči, od ktorého predkov dostalo mesto pôvodne svoje meno, potom pán Hladký, pán Naobesityhla, pán Hocičo, a farár nášeho mesta, velebný pán Dvojazyčný, bol po otcovi vlastný brat mojej matky, aby som vám povedal pravdu, stál som sa zemanom, jedným z popredných, hoci môj pradedo bol iba lodník, vodár, ktorý na jednu stranu hľadel a na druhú vesloval, a ja som si tiež nadobudol väčšinu svojho majetku tým istým zamestnaním."

Krest'an: "Či ste ženatý?"

Scestný: "Áno, a moja žena je veľmi cnostná pani, dcéra cnostnej a znamenitej dámy zemanky z Pretvárky, a tak pochádza z veľmi váženej rodiny a dosiahla taký stupeň vzdelania, že vie, ako sa vo pred akýmikoľvek ľuďmi, i pred kniežat'om i pred sedliakom. Je síce pravda, že náboženstvom sa delíme od tých ktorí prísnejšie berú veci, ale iba vo dvoch nepatrných bodoch, a to, za jedno, my nikdy neplávame proti prúdu, a za druhé, sme vždy horliví vtedy, keď ide náboženstvo v strieborných papučkách, t.j. keď je vo vážnosti, a veľmi radi sa s ním ukážeme na ulici vtedy, keď svieti slnko, a keď ho ľudia chvália."

Vtedy pokročil Krest'an trochu nabok ku svojmu druhovi Nádejnému a povedal mu: "Zdá sa mi, že je toto istý Scestný s Krásoreči, a jestli je to skutočne on, máme vo svojej spoločnosti najhoršieho darebu, aký len kde býva na celom tomto okolí."

Na to vetil Nádejný: "Opýtaj sa ho, hádam sa nebude hanbiť za svoje meno."

A tak sa Krest'an zase priblížil k nemu a riekol: "Pane, vy tak hovoríte, ako čo by ste vedeli trochu viac než vie celý svet. A jestli sa nemýlim, vidí sa mi, že som tak spoza uhádol, kto ste. Či nie je vaše meno pán Scestný z Krásoreči?"

Scestný: "Nie, to nie je moje meno, ale je pravda, že ma tak prezývajú tí, ktorí ma nemôžu vystáť, a tak ho musím pokojne niešť ako pohanu, ako aj iní dobrí ľudia predou mnou niesli svoje potupné mená."

Krest'an: "Ale či ste vy niekedy nedali ľuďom príčiny, aby vás tak volali?"

Scestný: "Nikdy, nikdy. Najhoršie, čo som kedy urobil, aby som dal ľuďom príčinu dať mi to meno, bolo to, že som mal vždycky šťastie zhodnúť sa z názormi času, nech to bolo čokoľvek, a tak získať. No, ak som tak čo získal,

považujem to za požehnanie, a tedy nech zlí ľudia preto nevrhajú na mňa takej potupy."

Krest'an: "Myslel som, že ste vy naozaj ten človek, o ktorom som počul, a aby som vám povedal, čo myslím, bojím sa, že vám toto meno právom viacej patrí, než by ste nám to chceli doznať."

Scestný: "Nuž jestli tak myslíte, nemôžem si pomôcť. Avšak presvedčíte sa, že vám budem dobrým spoločníkom, jestli ma predsa prijmete za druha."

Krest'an: "Ak chcete ísť s nami, musíte plávať proti prúdu, a to je, ako vidím, proti vášmu náhľadu, a tiež musíte si zrovna tak privlastniť náboženstvo, keď je v handrách, ako keď chodí v strieborných papučiach, a musíte sa ho zrovna tak držať, keď je sputané v železách, ako keď slobodne chodí po ulici, a keď ho ľudia chvália."

Scestný: "Nesmiete na mňa uvažovať bremena ani panovať nad mojou vierou, ale mi ponechajte moju slobodu a dajte mi ísť s vami."

Krest'an: "Ani krok alej, len ak prijmete môj návrh a urobíte podľa nášho príkladu."

Na to povedal **Scestný:** "Nikdy neopustím svojich zásad, pretože sú neškodné a užitočné. A jestli mi nedovoliť ísť s vami, musím teda ísť samotný ako prv, kým ste ma nedohonili, dokiaľ ma zase niekto nedohoní, kto bude rád mojej spoločnosti."

Potom som videl vo svojom sne, že ho Krest'an a Nádejný opustili a kráčali v slušnej vzdialenosti pred ním. Avšak jeden z nich obzrúc sa uvidel troch mužov, ktorí nasledovali Scestného, a hľa, keď ho dohonili, hlboko sa im poklonil, a oni mu tiež urobili kompliment. Mená mužov boli: pán Držisvet, pán Grošerád a pán Ničnedaj, mužovia to, s ktorými sa pán Scestný predtým dobre znal, lebo za maly chodili spolu do školy k istému pánu Bralovi, ktorý učil v meste Zištnosti, ktoré leží v Hrabivej župe, na severe. Tento rektor ich učil umeniu, ako dostať čokoľvek bu násilím, klamom, lichotením, lžou, bu pokryteckým náterom pobožnosti. A rečení štyria páni si tak osvojili umenie svojho učiteľa, že každý z nich by sám bol mohol držať takú školu.

A keď sa tedy tak - ako som povedal - navzájom pozdravili, pýtal sa pán Grošerád pána Scestného: "Kto sú tamtí dvaja hen na ceste pred nami?" Lebo ešte vždy bolo vidieť Krest'ana a Nádejného.

Scestný: "Sú to dvaja z alekej zeme, ktorí putujú svojím spôsobom."

Grošerád: "Hej, a prečože nepostáli, aby sme išli pekne spolu, lebo nadejem sa, pane, že všetci, i oni i vy i my, putujeme."

Scestný: "Je tak; ale mužovia pred nami sú takí prísni a tak veľmi ľúbia svoje vlastné náhľady a tak málo dajú na mienku iných, že nech je ktosi

akokoľvek zbožný, jestli nerobí všetkého ako oni, celkom ho vylúčia zo svojej spoločnosti."

Pán Ničnedaj: "To je zle; ale však čítame i v Písme, že sú ľudia, ktorí sú príliš spravodliví, a takých ľudí prísnosť ich strháva, že súdia a zatracujú všetkých ľudí okrem samých seba. Lež prosím vás, v čom a v koľkých veciach ste sa nezhodli?"

Scestný: "Nuž vo svojej tvrdohlavosti myslia, že je to ich povinnosťou vzorovať na svojej ceste každému počasiu; a moja zásada je, ako sa hovorí, vyčkať času ako hus klasu. Oni sú za to, aby človek razom všetko postavil na kocku za Boha, a ja som za použitie každej príležitosti zabezpečil svoj život a svoj majetok. Oni sa chcú držať svojich názorov, hoci by bol celý svet proti nim, a zase ja som za náboženstvo len potiaľ, pokiaľ to dovolí čas, a dokiaľ to neohrozuje moju bezpečnosť. Oni sú za náboženstvo i vtedy, keď nemá vážnosti, a keď preň musí človek niesť i škodu a opovrženie; ja však som zaň iba vtedy, keď sa prechádza v zlatých papučkách na úslni, a keď ho ľudia chvália."

Pán Držisvet: "Dobre tak, milý pán Scestný, len sa i alej držte svojich zásad. Lebo ja zo svojej strany nemôžem považovať takého človeka za iné ako blázna, ktorý ma slobodu a možnosť zachovať, čo má, a je taký nemúdry, že ho utratí. Budeme múdri ako hadovia; železo treba kovať, kým je teplé, a seno je najlepšie robiť vtedy, keď je slnko. Čo robí aj včela? Odpočíva celú zimu a dáva sa do práce len vtedy, keď jej kynie prospech s radosťou. Boh dáva niekedy dáž a niekedy slnko. Ak sú oni takí blázni a chcú ísť v daždi, nech idú; mi sa uspokojíme a pôjdeme vtedy, keď bude pekne. Čo sa mňa týka, ja mám najradšej také náboženstvo, ktoré nám zabezpečuje Božie požehnanie. Lebo ve kto by mohol ináč mysliť, kto má zdravý rozum, než že Boh darujúc nám dobré veci tohoto života chce, aby sme ich jemu k vôli zachovali! Abrahám a Šalamún zbohatli náboženstvom, a Job hovorí, že dobrý človek bude mať zlata ako kamenia (Job 22,25). Ale ten potom nesmie byť podobný hen tým pred nami, jestli sú takí, ako ste ich opísali."

Pán Ničnedaj: "Myslím, že sa všetci zhodujeme v tejto veci, a preto nie je treba o tom viac hovoriť."

Pán Grošerád: "Tak je, netreba o tom viacej hovoriť, lebo človek, ktorý neverí ani Písmu ani sa nedrží zdravého rozumu - a vidíte, že mi máme oboje na svojej strane -, nezná ani svojej slobody ani nehľadá svojej bezpečnosti."

Pán Scestný: "Moji bratia, ako vidíte, sme všetci na púti, a tak, aby sme lepšie odvrátili myseľ od zlých vecí, dovoľte mi, aby som vám predložil nasledujúcu otázku: Dajme tomu, že by niektorá duchovná osoba alebo niektorý obchodník alebo trebárs už aj ktorýkoľvek človek, mal razom všednú príležitosť dosiahnuť dobrých vecí tohoto života, ale jedine tak, jestli by sa stal - a čo aj len

na oko - mimoriadne horlivým za niektorý bod náboženstva, o ktorý sa drier nestaral - či by nemohol použiť tento prostriedok dosiahnuť tak svoj cieľ a predsa byť pri tom čestným človekom?“

Pán **Grošerád**: "Rozumiem, čo tým chcete povedať a, s dovolením týchto pánov, pokúsím sa dať vám na to správnu odpoveď. Najprv odpoviem na vašu otázku dotyčne *duchovnej osoby*. Dajme tomu, že niektorý farár alebo kazateľ, čestný to človek, má len veľmi malý plat, avšak naskytá sa mu o mnoho lepšie, výnosnejšie a tučnejšie miesto, ktoré však môže dostať iba tak, že bude o veľa pilnejší a že bude častejšie a horlivejšie kázať a – ponevač si to tí ľudia žiadajú, - že zmení niektoré svoje zásady, nuž ja s mojej strany veru nevidím žiadnej príčiny, pre ktorú by to človek nemohol urobiť a prevziať to miesto, predpokladajúc, že ho volajú, a prečo by tak nemoho byť čestným človekom. Lebo veď

jeho túžba po väčšom plate je cele oprávnená - to sa nedá popierať -, ponevač mu to ponúka sama Prozreteľnosť, a tak to smie i prijať, ak chce, a nemusí mať preto zlé svedomie, a mimo to

jeho túžba po takom plate ho činí pilnejším, horlivejším kazateľom atď. a tak ho robí lepším človekom, ba pôsobí aj to, že sa vše lepšie a lepšie zdokonaľuje a dokazuje v svojom povolání, a to je Božia vôľa.

To, že z ohľadu na povahu svojich ľudí pustí niektoré svoje zásady, aby mohol ľuďom slúžiť, dokazuje, že sa vie zaprieť, že je milý človek a vie si získať ľudí a že je tak tým spôsobnejší pre svoj úrad.

A tak z toho, súdim, že farár alebo kazateľ, ktorý mení *malé* za veľké, nemá byť preto považovaný za ziskuchtivého, ale skôr, ponevač tak porástol v schopnosti a v pilnosti, má byť považovaný za takého, ktorý je súci pre svoje povolanie a vie použiť príležitosť, ktorá sa mu naskytá, aby činil dobré.

A teraz, čo týka sa obchodníka, ktorého ste spomenuli, a povedzme takého, ktorý má iba skromný dôchodok na svete, ktorý však, stane-li sa nábožným, viac predá, snáď dostane i bohatú ženu a viac a o mnoho lepších odkupcov – nuž ja s mojej strany nevidím príčiny, prečo by to malo byť zlé. Lebo veď

stať sa *nábožným* je cnosť, nech stane sa ním človek akokoľvek. Alebo

čo že by bolo v tom zlé, dostať bohatú ženu alebo viac odkupcov do svojho obchodu? A konečne

človek, ktorý to dostane tým, že stane sa nábožným, dostane svoje dobré od dobrých, stanúc sa sám dobrým. Dostane tedy dobrú ženu, dobrých odkupcov a dobrý zisk a to všetko tým, že stane sa nábožným, čo je dobré. A preto stať sa nábožným, aby dostal človek všetko to je dobrý a užitočný úmysel.“

Táto odpoveď ktorú dal pán Grošerád na otázku pána Scestného, sa im všetkým veľmi páčila, a preto jednomyseľne súdili, že robiť tak je nadmier užitočné a prospešné. A ponevač vraj, tak mysleli, nikto to nemôže podvrátiť, a že Kresťan a Nádejný boli ešte vždy od nich na zavolanie, usniesli sa na tom, že ich napadnú touto otázkou, akonáhle ich dohonia, a to vraj tým skôr môžu, lebo vraj oni drier protirečili pánu Scestnému. A tak volali za nimi. A Kresťan i Nádejný postáli i dočkali, až prišli po nich. Ale páni idúci tak húťali aj sa tak ushovorili, že nie pán *Scestný*, ale starý pán *Držisvet* im predloží otázku, lebo vraj – tak mysleli – tomu odpovedia bez horkosti, ktorá by im asi bola zostala v srdci po rozhovore s p. *Scestným*, a ktorá bola vznikla medzi nimi pri rozchode pred chvíľou.

A keď sa sišli a zkrátka sa navzájom pozdravili, pán *Držisvet*, predložil *Kresťanovi* a jeho druhovi otázku a žiadal, aby ju zodpovedali ak môžu.

Vtedy povedal *Kresťan*: "I dieťa vo viere by mohlo zodpovedať desaťtíc takých otázok. Lebo je-li už zlé a hriešne nasledovať Krista za chlieb, ako je to povedané u Jána 6,26, o koľko ohavnejšie je robiť si z Neho a z náboženstva prostriedok na dosiahnutie sveta a jeho rozkoší! Ani sa nikto nenajde na svete, kto by tak smýšľal krome pohania, pokrytci, diabli a čarodejnice.

Pohania. Lebo keď *Hámor* a *Sichem* mali myseľ na dcéry Jakobove a na jeho dobytok a videli, že nenie inej cesty prísť k tomu ako dať ss obrezať, nuž, povedali svojim druhom: Jestli každý z nás, mužského pohlavia, sa obreže, jako sú oni obrezaní - či potom nebude ich dobytok, ich imanie a každé ich hovädo naše? A tak to, čo hľadali dosiahnuť, byly ich dcéry a ich dobytok, a ich náboženstvo im bolo iba prostriedkom, ktorým to chceli dosiahnuť. Prečítaj si celú históriu 1. Mojž. 34,20-23.

Pokryteckí *farizeovia* mali tiež také náboženstvo. Dlhé modlitby byly ich rúškou, ale

zámerom domy vdôv, a svätý Bôh im nameral prísnejší trest. Vidz. Luk. 20,46-47.

Judáš, diabol, mal tiež také náboženstvo. Nábožný bol pre mešec, aby rozkazoval

tým, čo bolo v ňom. Ale bol ztratený, zavrhnutý, ba synom zatratenia.

Aj *Šimon*, čarodejník, bol takého náboženstva, lebo chcel dostať Svätého, Ducha nato,

aby si ním mohol nadobudnúť peňazí, a dl'a toho bol i jeho výrok z úst Petrových, Sk. 8,19-22.

Ani mi neide s rozumu, len že človek, ktorý preto, aby získal, svet, lapá sa náboženstva, za svet i odvrhne náboženstvo, lebo tak istotne ako myslel *Judáš* na svet, keď sa stal nábožným, tak istotne i zapredal náboženstvo i svôjho Pána za to isté. A tak odpovedať na otázku súhlasne, ako vidím, že ste vy urobili, a prijať

takú odpoveď za správnu, je pohanstvo, pokrytectvo a diabolstvo. A Bôh vám zaplatí dl'ha vašich skutkov.“

Táto odpoveď *Kreštanova* ich tak prekvapila, že stáli jako omráčení a hľadeli a hľadeli na seba, ale nemali nič, čo by mu boli na to odpovedali. I *Nádejny* z duše prisvedčil *Kreštanovej* odpovedi, a tak nastalo medzi nimi veľké ticho, a pán *Scestny* i jeho spoločníci počali jakosi chabe váhať a zostávali pozadu, aby pošli od nich *Kreštan* i *Nádejny*. Vtedy povedal *Kreštan* svôjmu kamarátovi: „Nemôžu-li títo ľudia obstáť pred rozsudkom človeka, jako potom raz obstoja pred rozsudkom Božím?! A jestli zanemeli před hlinenými nádobami, čo urobia raz, keď ich usvedčí o hriechu a bude kárať Pán plameňami zožierajúceho ohňa!?“

Potom ich zase odbehli *Kreštan* a *Nádejny* a šli až prišli ns utešenú rovinu, zvanú *Odpočinok*, kade sa im veľmi príjemne išlo, ale dolina bola úzka, tak že skoro prešli cez ňu, a na druhej strane roviny bol briežok, zvaný *Zisk*, a v briežku bola, *strieborná baňa*. Baňa bola zriedkavosť, zvláštnosť, a preto niektorí ľudia, ktorí drier tade šli, boli odbočili poďívať sa do nej, ale zaidúc príliš blízko ku kraju šachty a nevediac, že majú pod nohami pôdu zradnú, ktorá povolí, jako i povolila, padli a zabili sa. A zase sa niektorí sa tam tak dokaličili, že zostali mrzákmí do svojej smrti.

Potom som videl v svojom sne, že kúsok od cesty oproti *striebornej bani* stál pán, menom *Démas*, aby volal na pútnikov popri idúcich, aby šli a videli. A tak volal i na *Kreštana* a na jeho druha: „Hej, hej, odbočte sem, ukážem vám niečo!“

Kreštan: „Aká je to vec, ktorá by bola hodna, aby sme pre ňu odbočili s cesty?“

Démas: „Je tu *strieborná baňa* a niekoľko ľudí, ktorí sa kopú za pokladom. Ak prídete, s trochu námahy môžete sa bohate zaopatriť.“

Na to povedal *Nádejny*: „Podme vidieť!“

Kreštan však povedal: „Nie ja, veď počul som o tomto mieste, a koľko ich už tu zabilo! A okrem toho ten poklad je smečkou tým, ktorí ho hľadajú, lebo ich hatí na ich púti.“

Vtedy zavola *Kreštan* na *Démasa*: „Či miesto nenie nebezpečné? Či už nezahatilo mnohých na ich púti?“

Démas: „Nie bárs nebezpečné, krome pre tých ktorí nedajú pozor.“ Ale očervenel, ako to povedal.

Vtedy vetil *Kreštan Nádejnému*: „Ani na krok bližšie, ale sa držme svojej cesty.“

Nádejny: „Ručím ti, že keď príde potiaľto *Scestny*, a pozvú ho jako nás, odbočí a pôjde vidieť.“

Krest'an: „O tom niet pochybnosti, lebo jeho zásady ho vedú tou cestou, a skoro jako že je dvakrát dva štyri, tak iste tam zahynie.“

Vtedy zase volal *Démas* a vravel: „Ale či sa len nechcete prísť poreť?“

Tu mu *Krest'an* doprosta odpovedal: *Démas*, ty si nepriateľ rovných ciest Pána tejto cesty a bol si už sám pre svoje vlastné odvrátenie sa odsúdený jedným zo súdcov Jeho Veličenstva (2.Tim. 4,10). A tak prečo nás svádzaš, aby aj nás tak odsúdili ? Lebo jestli by sme sa skutočne odvrátili, náš Pán Kráľ by sa toho istotne dopyčul a zahanbil by nás tam, kde by sme chceli stáť sme pred ním.“

Vtedy zase volal *Démas*, že ved' aj on je z ich bratstva, a že ak trochu dočkajú, tiež pôjde s nimi.

Na to sa ho opýtal *Krest'an*: „Ako sa menuješ? Či nemenuješ sa tak, ako som ťa menoval?“

Démas: „Áno, moje meno je *Démas*, a som syn Abrahámov.“

Krest'an: „Poznám ťa. *Geházi* bol tvoj pradedo (2. Kráľ. 5,20-27.), a *Judáš* bol tvôj otec, a ty si šliapal ich šľapaje. Nenie to nič iné ako diabolský svod, ktorý používaš. Tvojho otca obesili ako zradcu (Mat. 26,14-15; 27,3-5), a ty si nič lepšieho nezaslúžil. Bud' presvedčený o tom, že keď prídeme ku Kráľovi, povieme mu, čo robíš!“ A tak potom šli svojou cestou.

Medzitým zase na toľko poslali *Scestný* a jeho druzi, že ich zase bolo vidieť, a keď prišli po to miesto, hneď aj prešli k *Démasovi*. Ale, čo sa potom s nimi stalo, či padli do jamy nazerajúc ta cez ohradu, alebo či dolu sostúpili na prvé zakývanie, alebo konečne či ich na dne bane zadusily pary a plyny, ktoré tam obyčajne vystupovali, o tom som sa nedozvedel istoty. Ale to som spozoroval, že ich nikdy viac nebolo vidieť na ceste. Vtedy spieval *Krest'an*:

Scestný a Démas, tí jednako smýšľali:
za mamon obidva v záhubu bežali.
Nebeské poklady za márnosť zmenili,
no, časným pôžitkom krátko sa tešili.

Potom som videl, že zrovna na rozhraní roviny prišli pútnici na isté miesto, kde stál, pri samej ceste, starý *pamiatnik*, ktorého zvláštna podoba ich oboch veľmi zadivila, lebo sa im videlo, jako by to bola *žena*, obrátená na podobu stĺpu. A tak tam postáli a hľadeli naň, ale si za nejaký čas nevedeli vysvetliť, čo to môže byť, až konečne spozoroval *Nádejný* na náhlavá stĺpu jakýsi neobyčajnou rukou napísaný nápis. Ale že z neho nebol učenec, zavolať *Krest'ana*, ktorý bol učený, aby vraj pozrel, či by nemohol rozlúštiť písmo. A tak prišiel a pozrel, či by nemohol rozlúštiť písmo. A tak prišiel a po krátkom šlabikovaní prečítal: „*Pamätajte na Lotovu ženu!*“ (Luk. 17,32). A keď to prečítal i svôjmu druhovi, oba boli tej mienky, že je to soľný stĺp, na ktorý sa obrátila *Lotova* žena preto, že sa lakotným srdcom obzrela späť, idúc zo *Sodomy* zachrániť svôj život (I. Mojž.

19,26.). Tento prekvapujúci a smutný pohľad ich pohnul k nasledujúcemu rozhovoru.

Krest'an: „Ó, milý brat, bolo na čase vidieť túto vec. Prišlo nám to vhod po *Démasovom* pozvaní, ktorý nás zval, aby sme sa šli podívať na briezok *Zisku*. A keby sme boli šli, jako nás žiadal, a jako si ty bol naklonený urobiť, môj milý brat, bolo by sa aj z nás samých stalo to, čo z tejto ženy – boli by sme sa stali divadlom tým, ktorí pôjdu tadeto po nás.“

Nádejny: „Ľutujem, že som bol tak nemúdry, a je naozaj div, že nie som teraz ako *Lotova* žena. Lebo veď v čom je rozdiel medzi jej a mojím hriechom, ona sa len obzrela, a ja som si žiadal ist' vidieť. Ó, veleslávim Božiu milosť a hanbím sa, še kedy taká vec bola v mojom srdci.“

Krest'an: „Zapamätajme si, čo sme tu videli, a nech nám je to na poučenie pre budúce časy. Táto žena unikla jednému súdu, lebo nezahynula so *Sodomou*; no, stihnul ju druhý súd a zahubil, ako vidíme: obrátila sa na soľný stĺp.“

Nádejny: „A veru je tak; nech nám je tedy obom *výstrahou a príkladom*, *výstrahou* preto, aby sme vyhýbali jej hriechu, *príkladom*, aký súd stihne tých, ktorí sa nedajú vystríhať takouto výstrahou, jako sú tiež výstražným príkladom *Kore, Dátan a Abíram* (4. Mojž. 26, 9-10) s tými dvesto a päťdesiat mužmi, ktorí zahynuli pre svôj hriech. Avšak nado všetko sa divím tomu, jako môže *Démas* a jeho druhovia tamto tak ubezpečené hľadať svôj poklad, kým žena pre púhe obzretie sa – lebo nečítame, že by bola urobila čo len krok s cesty – obrátila sa na soľný stĺp, a zvlášte keď súd, ktorý ju stihnul, urobil je príkladom, ktorý predsa vidieť odtiaľ, kde sú; lebo je nemožné, aby ju nevideli, len keby oči zodvihli.“

Krest'an: „Je to ovšem podivuhodná vec a dokazuje to, že ich srdce je v tom ohľade cele zkazené, a nevedel by som, s kým ich lepšie porovnať, ako s tými, ktorí v prítomnosti súdcovej okrádajú ľudom vačky, alebo s tými, ktorí ešte aj vtedy, keď by stáli pod šibenicou, by boli schopní odrezat' komusi peňažný mešec. O *Sodomänoch* je povedané, že *boli veľikí hriešnici*, lebo boli hriešnici *pred Hospodinom*, t.j. v jeho očiach, a to napriek jeho dobrotivosti, ktorú im preukazoval; lebo sodomská krajina bola driev ako *zahrada Eden* (1. Mojž. 13, 10-13), ako raj. A to ho tým väčšmi popudzovalo k horlivosti, tak že ich spálil ohňom s neba. A tak je svrchovane rozumné súdiť, že ľudia, takí jako sú toto, ktorí sú schopní tak pred tvárou Božou hrešiť, a to napriek takým výstražným príkladom, ktoré sú im stále před očima, budú raz musieť niest' najhorší trest.“

Nádejny: „Niet pochyby, že si povedal pravdu. Ale jaká je to milosť, že nie sme my sami, ty, a zvlášte ja, urobení tým príkladom. To nám dáva príčinu ďakovať Bohu, báť sa Ho a vždy pamätať na *Lotovu* ženu!“

KAPITOLA XIV.

Potom som videl, že šli svojou cestou, až prišli ku krásnej rieke, ktorú *Dávid* menuje *riekou Božou* (Žalm 65, 10), ale *Ján* riekou vody života (Zjav. 22,1; Ezech. 47.). Ich cesta ležala zrovna pobrežím rieky, kade *Kreťan* a jeho kamarát kráčali s veľikou rozkošou a tiež pili vodu z rieky, ktorá to voda bola veľmi dobrá a osviežujúca a oživujúca ich unaveného ducha. Okrem toho z oboch strán rieky, na jej brehoch, boli *zelené stromy*, ktoré niesli ovocie každého druhu, a listie stromov bolo dobré na lieky. Ovocie stromov im pôsobilo veľikú radosť, a listie sa jie na to, aby sa predišlo mdlobám a iným chorobám, ktoré napádajú tých, ktorí cestovaním rozohriali svoju krv. A tiež z oboch strán rieky bola i lúka, prekrásne ozdobená ľalijami, lúka, zelená čo roka zdĺže. Na tejto lúke si ľahli a spali, lebo tam sa mohli *bezpečne položiť* (Žalm 23; Iz. 14,30).

A keď sa prebudili, zase sberali ovocie stromov a jedli a napili sa vody z rieky, a potom si zase ľahli a spali. Tak to robili niekoľko dní a nocí a potom spievali:

Ako krásne kryštálna tá rieka
tu, hľa, vedľa cesty Božej teká
na občerstvenie to mdlých pútnikov.
Pestrokvetých niví utešených
prerozkošná vôňa – všetko pre nich.
Šťastný, kto zná blaho tých chodníkov!
Ovocie tých stromov kto okúsil,
ba i listia liečivú moc zkusil,
všetko, čo má, rád ztratí a predá,
a to kúpiac, za svet viac už nedá.

Keď boli zase súci ísť ďalej – lebo ešte neboli na koci svojej púti -, najedli sa, napili (4. Mojž. 21,4.) a odobrali sa.

A potom som videl v svojom sne, že ešte neboli ďaleko ušli, keď obrátila sa rieka za nejaký čas od cesty iným smerom, čo ich nemálo zarmútilo; no, vedeli, že z cesty vyst' nesmú. A tu od rieky bola cesta drsná, a ich nohy byly citlivé od cestovania. A tak byly *duše pútnikov veľmi ochablé od cesty*, a preto idúc priali si lepšiu cestu. A tu hľa, kúsok pred nimi, po ľavej strane hradskej, bola zase jakási *lúka* i priechod na ňu, ktorá to lúka sa menuje *Scestná lúka*. Tu povedal *Kreťan* svojemu druhovi: „Jestli leží lúka popri našej ceste, poďme na ňu.“ Potom išiel pozreť k priechodu, a na svoju radosť uvidel, že vedie chodník popri ceste, druhou stranou, za ohradou. „Je to zrovna tak, jako som si prial“, povedal *Kreťan*, „tu sa pôjde veľmi ľahko a pohodlne. Poď, milý *Nádejný*, a prejdime ta!“

Nádejný: „Ale čo potom, ak nás chodník zavedie od cesty?“

Kresťan: „Nezdá sa, lebo pozri, či neleží popri ceste?“ A tak *Nádejný*, súc presvedčený svojím druhom, šiel za ním cez priechod. A keď prešli a kročili na chodník, zpoznali, že sa im tam veľmi príjemne pôjde, a nadto hľadiac pred seba uvideli človeka, ktorý kráčal ako oni a ktorý sa menoval pán *Márnej Úbezpeky*. Volali za ním a pýtali sa ho, kam tá cesta vedie? Povedal im, že k Nebeskej bráne. „Vidíš“ – riekol *Kresťan* – či som ti nepovedal? A z toho môžeš vidieť, že dobre ideme.“ A tak ho nasledovali, a on šiel pred nimi. Ale tu zrazu nastala noc, a veľmi sa zotmilo, tak že oni, ktorí šli pozadu, ztratili z oka toho, ktorý šiel pred nimi. Pán z *Márnej Úbezpeky* totiž, ktorý šiel pred nimi, nevidiac pred sebou cesty padol do hlbokkej jamy, ktorú tam nárokom vykopal knieža poľa, aby zlapal takých bláznov, ktorí idú za *marnou chválou* (Iz. 9,16.), a tak padnul a dolámal sa.

Kresťan a *Nádejný* ho počuli padnúť, a volali chcúc zvedieť, čo je to. Ale nebolo viac, kto by odpovedal. Počuli iba stenáť.

Vtedy povedal *Nádejný* v strachu: „Kde sme to?“ Ale jeho kamarát mlčal, lebo sa obával, že ho sviedol s cesty, a k tomu počalo ešte aj pršať a desne hrmeť a blýskať sa, i vody pribúdalo viac a viac.

Vtedy vzdychol u seba *Nádejný* a povedal: „Keby som sa len bol držal svojej cesty!“

Kresťan: „Kto by bol na to pomyslel, že nás chodník zavedie od cesty!“

Nádejný: „Ja som sa hneď obával, a preto som ťa nežne upozorňoval. A bol by som zrejmejšie a dôraznejšie hovoril, ale reku ty si starší ako ja.“

Kresťan: „Nehnevaj sa, môj milý brat, ľutujem, že som ťa sviedol s cesty, a že som ťa uvrhol do takého nebezpečenstva. Prosím ťa, odpusť mi, môj milý brat neurobil som to zo zlého úmyslu.“

Nádejný: „Upokoj sa, môj brat, lebo ti odpúšťam, a ver tiež, že to bude na naše dobré.“

Kresťan: „Teším sa, že mám so sebou milosrdného brata, lež tu nesmieme tak stáť; sprobujme vrátiť sa.“

Nádejný: „Ale dovoľ, milý brat, aby som ja šiel popredku!“

Kresťan: „Nie, prosím, ale daj mne ísť prvému, aby som, ak by tu niekde bolo nejaké nebezpečenstvo, ja prvý uviaznul do neho, lebo pre mňa sme obidvaja vyšli z cesty.“

Nádejný: „Nie, ty nepôjdeš prvý, lebo tvoja myseľ je teraz rozrušená, zase by si mohol zablúdiť.“ Potom na svoje povzbudenie počuli čísi hlas, ktorý vrazil: „*Obráť svoje srdce na cestu, na cestu, ktorou si išiel a vráť sa!*“ (Jerem. 31,21.). V ten čas sa už bola voda veľmi rozvodnila, a preto bola ich zpiatočná cesta veľmi nebezpečná. A vidiac to myslel som si, že ľahšie je ísť s cesty, keď je človek na nej, ako dostať sa na ňu, keď raz síde s nej. No, predsa len odvážili sa

ist' späť, ale bola taká tma a taká povodeň, že na zpiatočnej ceste by sa bezmála deväť alebo desaťkrát boli zatopili.

Ani tej noci nemohli najst' toho priedochu napriek všetkej svojej námahe a bystrosti svojeho umu. A preto konečne príduc pod akési skromné, malé prístrešie sadli si tam, až by bolo ráno, ale súc unávení pospali. Lež neďaleko odtiaľ, kde ležali, bol hrad, zvaný *Hrad Pochybovania*, ktorého majiteľom bol *Obor Zúfalec*, a bolo to na jeho zemi, kde teraz spali. A tak vstanúc včasne ráno a chodiac hore-dolu po svojich poliach prichytil *Krešťana* a *Nádejného* spať na svojej zemi. Najedovaný a hrubým hlasom ich zobudil a pýtal sa ich, odkiaľ sú a čo robia na jeho pôde?

Povedali mu, že sú pútnici a že ztratili svoju cestu. Vtedy im povedal *obor*: „Tejto noci ste sa prehrešili proti mne; šliapali ste moju pôdu a ľahli ste si na nej, a preto musíte ist' so mnou.“

A tak boli prinútení ist', lebo *obor* bol mocnejší ako oni. A tiež nevedeli hrube, čo povedať, lebo vedeli, že sa previnili. A tak ich hnal *obor* pred sebou do svôjho hradu, kde ich zatvoril do veľmi tmavého, špinavého a smradutého žalára, a tam ležali od *stredy* rána až do *soboty* do noci bez kúštika chleba a bez kvapky vody a bez svetla, ani sa ich nikto neopýtal, ako sa majú? A tak sa tu nachádzali v zlom položení, ďaleko od priateľov a od známych. Tu mal *Krešťan* dvojnásobný žal, lebo to bolo pre jeho nerozvážne prenáhlenie sa, že sa dostali do toho trápenia.

K tomu ešte mal *obor Zúfalec* ženu, ktorej meno bolo *Nedôvera*. A keď si večer ľahol do posteli, povedal jej, čo urobil, že zajal dvoch väzňov a uvrhol ich do svôjho žalára zato, že prekročili na jeho pozemok. Potom sa jej pýtal, čo by im asi mal ďalej najlepšie urobiť? Na to sa ho ona pýtala, čo sú to akí ľudia, odkiaľ sú a kam idú? A povedal jej. Potom mu radila, aby ich ráno, keď vstane, nabil bez všetkého milosrdenstva. A tak, keď vstal, vzchopil strašnú chabinu z akejsi plánky, sišiel za nimi dolu do žalára, a tam sa najprv na nich vyvadil, ani čo by boli psi, trebárs mu nepovedali na protiveň ani jedného slova, a potom sa na nich vrhnul a tak strašne ich domlátil, že si nevládali pomôzť alebo sa obrátiť na chodbe. Keď to vykonal, odišiel a ich nechal tam kvíliť nad svojím nešťastím a žalostiť v svojom trápení. A tak celý ten deň nič iné nerobili, len vzdychali a horko nariekali.

Keď nasledujúcej noci *Nedôvera* zase o nich hovorila so svojím mužom a vyrozumela, že sú ešte na žive, radila mu, aby ich nahovoril, aby si sami vzali život. A tak keď bolo ráno, odišiel za nimi zase taký nazlostný jako predtým a spozorujúc, že sú veľmi zmorení bitkou, čo ich bol predišlého dňa nabil, povedal im, že nebudaj viac nikdy odtiaľ nevýdu, a tak že im zbýva len jedna cesta, totiž urobiť samým sebe koniec buď nožom buď proväzom buď jedom, lebo načo by

vraj mali voliť život, keď vidia, že je spojený s takým trápením a s takou horkosťou. Ale oni ho žiadali, že by im dal istú. Na to škarede pozrel na nich a tak sa na nich oboril, že by im bez pochyby sám bol urobil koniec, ale práve upadnul do mdloby, ktorá občas prichádza na neho – lebo totiž niekedy za slnečného počasia upadával do nej – a tak nemohol, za čas, vládť svojou rukou. Preto odišiel a nechal ich ako predtým rozmýšľať, čo majú robiť. Vtedy sa radili väzni, čo by ozaj bolo lepšie, či prijať jeho radu a či nie. A takto sa začali shovárať.

Krest'an: „Bratu, čo urobíme? Život, ktorý teraz žijeme, je biedny. Ja z mojej strany naozaj neviem, čo je lepšie – či takto žiť a či na mieste zomreť vlastnou rukou. *Radšie volí moja duša zaškrtenie a smrť radšie ako život* (Job. 7,15.), a hrob je pre mňa znesiteľnejší ako tento žalár. Či máme poslúchnuť radu obra?“

Nádejny: „Ovšem že je naše terajšie polozenie strašné, a smrť by mi bola o mnoho vítanejšia ako byť navždy takto. Avšak uvážme, že Pán krajiny, do ktorej ideme, povedal: „Nezabiješ!“ A keď je prikázané vziať inému život, čím viac je potom nám zakázané prijať jeho radu a spáchať samovraždu! Lebo veď kto zavraždí iného, spácha vraždu len na jeho tele, ale sám seba zavraždiť je toľko, ako zavraždiť naraz telo i dušu. A krome toho, môj brat, hovoríš o úľave v hrobe, ale či si zabudol na peklo kam určite pôjdu vrahovia? Lebo žiaden vrah nemá večného života. A uvážme aj to, že nenie celý zákon v rukách obra *Zúfalca*. Nakoľko vyrozumievam, bol zajaľ aj iných zrovna tak ako nás, a predsa unikli jeho rukám. Kto vie, či Bôh, ktorý stvoril celý svet, to ešte nedá, že obor *Zúfalec* zomre, alebo že nás niekedy zabudne zamknúť, alebo že naskore zase upadne pred nami do mdloby a ztratí vládu nad svojimi údami! A jestli by sa to ešte kedy malo stať, ja z mojej strany som odhodlaný vzmužiť sa a sprobujem všetko možné, aby som sa vymanil z jeho ruky. Bol som blázon, že som sa o to už nepokúsil. Ale nech je už akokoľvek, môj brat, buďme trpezliví a pŕpme za chvíľu: môže prísť čas, ktorý nám donesie svobodu. Samovrahovia nebudeme.“

Týmito slovami *Nádejny* predbežne upokojil myseľ svôjho brata, a tak potom zase len trvali toho dňa, vo tme, v svojom smutnom a boľastnom stave.

No, na večer zase išiel *obor* dolu do väzenia pozreť, či väzni prijali jeho radu. Ale príduc ta, našiel ich na žive, lež pravda to bolo aj všetko, lebo čo preto, že im nik nedával chleba a vody, a čo pre rany, ktoré im zadal, keď ich bil, sotva mohli viac ako dýchať. No, vravím, našiel ich na žive. To ho náramne rozjedovalo, a povedal im, že ponač vidí, že neposlúchli jeho rady, má im byť horšie, ako keby sa nikdy neboli narodili.

Na to sa začali veľmi triasť, a zdá sa mi, že *Krest'an* bol zamdlel, ale keď prišiel zase trochu k sebe, znova započali rozhovor o rade, ktorú im dal *obor*, a čo

vraj by bolo predsa lepšie urobiť – či ju prijať či nie. *Kresťan* sa zase videl byť za to, aby to urobili. Ale *Nádejny* aj po druhej takto odpovedal:

„Môj brat, či sa nepamätáš, aký chrabrý si bol predtým? *Apollyon* ťa nemohol zdrviť, ani ťa nepremohlo všetko to, čo si počul, videl a cítil v doline *Tône Smrti*. Koľko ťažkostí, koľko strachu a koľko hrôz si už prežil, a teraz si samá bázeň? Vidíš, i ja som s tebou vo väzení, ktorý som predsa od prírody o mnoho slabší ako ty. A *obor* ma zrovna tak dobil a zranil ako teba a tiež odňal mojim ústam chlieb a vodu, a žalostím s tebou bez svetla. Budme trochu trpezlivejší. Pamätaj, ak mužný si bol na *Jarmoku Marnosti* a nebál si sa ani reťazi ani kliece, ba ani krvavej smrti, a preto aspoň vyhnime hanbe, ktorá nepristane kresťanovi, a nesme všetko tak trpezlivo, ako len môžeme.“

Zase bola noc. A keď *obor* i jeho žena opäť ležali v posteli, žena sa ho zase pýtala o väzňoch, a či vraj prijali jeho radu? Odpovedal: „To sú krutohlaví lotri; radšie budú znášať všetky možné ťažkosti, ako by mali urobiť svôjmu životu koniec.“ Vtedy ona na to: „Vyved' ich ráno na dvor hradu a ukáž im *kosti a lebky* tých, ktorých si už sniesol zo sveta a nahovor im, že týždeň neminie, čo ich tiež roztrháš na kusy, jako si urobil ich druhom pred nimi.“

A tak keď bolo ráno, zase odišiel *obor* za nimi a pojal ich na nádvorie hradu a ukázal im to, jako mu kázala žena. „Tu, hľa, - riekol – toto boli raz pútnici, ako ste vy, ktorí sa tiež tak prehrešili ako vy, vstúpiac na moju pôdu. A keď som uznal za dobré, a že je na čase, roztrhal som ich na kusy a behom desať dní urobím tak aj vám. Id'te, berte sa do svojej jaskyne!“ A bil ich celou tou cestou, až zase prišli do žalára. A tak zase ležali celý deň v žalostnom stave jako predtým, a to bolo vo *štvrtok*.

A keď prišla noc, a keď pani *Nedôvera* a jej muž *obor* boli odišli do postele, zase sa započali shovárať o svojich väzňoch. A starý *obor* sa divil, že sa mu nepodarilo urobiť im koniec ani svojou bitkou ani radou. Na to odpovedala jeho žena: „Obávam sa, že žijú v nádeji, že niekto príde a vysvobodí ich, alebo že majú u seba pakľúče (ditrichy), pomocou ktorých sa asi nadejú ujsť.“ „Dobre, keď tak hovoríš, moja žena“, riekol *obor*, „budem ráno u nich hľadať.“

No, pútnici započali v sobotu okolo polnoci modliť sa a modlili sa až skoro do samého rána.

A na predodní, niečo prv, ako sa bolo rozodnilo, započal *Kresťan* razom, celý zadivený, horlive hovoriť:

Či som ja len blázon – takto ležať v smradutom žalári, keď môžem chodiť po svobode! Mám za nádrami kľúč, zvaný *zaslúbenie*, ktorý – som presvedčený – otvorí hociktorý zámok na *Hrade pochybovania*,“ „To je dobrá novina, milý brat“, povedal na to *Nádejny*. „Vytiahni ho zppza ňader a sprobuj!“

Vtedy ho vyňal *Krest'an* zpoza náder a sprobúval otvoriť dvere žalára. A jako obrátil kľúčom, zámok hneď povolil, a dvere sa s ľahkosťou otvorily dokorán, a *Krest'an* a *Nádejny* vyšli. Potom išiel k vonkajšej bráne, ktorá vedie do náhradia, a svojím kľúčom otvoril i tú bránu. Potom zase išiel ku železnej bráne, lebo i tú musel otvoriť, no, ten zámok sa veľmi ťažko otváral, ale kľúč ho predsa len otvoril, potom sotili bránu, aby ju otvorili a rýchle utiekli. Ale brána, ako ju otvorili, tak zavrzgala, že to zobudilo *obra Zúfalca*, ktorý vstal rýchle, a chcel prenasledovať svojich väzňov. Ale jeho údy mu razom zolhaly, lebo zase prišla na neho mdloba, tak že nemohol niakým činom ísť za nimi. A tak išli ďalej, a zase prišli na kráľovskú cestu, kde boli bezpeční, lebo ta nesahalo jeho panstvo.

A keď prešli cez priechod, počali rozmýšľať, čo by mali pri ňom urobiť, aby zachránili tých, ktorí po nich prídu, aby neupadli do rúk *obra Zúfalca*, A tak sa uniesli, že tam postaví stĺp, a že naň napíšu: „Cez tento priechod je cesta ku *Hradu Pochybovania*, na ktorom velí *obor Zúfalec*, ktorý opovrhne Kráľom nebeskej krajiny a snaží sa zahubiť jeho svätých pútnikov.“ A tak mnohí z tých, ktorí tade po nich išli, čítali, čo tam bolo napísané a vyhli nebezpečenstvu. A keď to urobili, takto spievali:

„Pravú cestu boli sme opustili,
čo je ísť po zakázanej, zkusili.
Dajte pozor, ktorí po nás idete,
nech pre nepozornosť nepohyniete,
pre pohodlie obor vás neuväzní
v príšernom tom Hrade Pochybovaní!!“

KAPITOLA XV.

Potom putovali, až prišli k *Lúbezným Vrchom*, ktoré to vrchy patria Pánovi brehu, o ktorom sme už v predišlom hovorili. A tak vyšli na vrchy podívať sa na zahrady a sady, na vinice a pramene vôd. Tam sa tiež napili a umyli a jedli smele z viníc, koľko sa im len chcelo. Na temenách vrchov boli pastieri, pasúci svoje stáda a stali po strane kráľovskej cesty. A tak išli pútnici za nimi, a oprúc sa na svoje palice, ako majú obyčaj ustatí pútnici, keď postoja a hovoria s niekym pri ceste, pýtali sa, *čie sú to tie Lúbezné Vrchy*, a čie sú ovce, ktoré sa nich pasú?

Na temenách vrchov boli pastieri.

Pastieri povedali: „Tieto vrchy sú *Emmanuelova zem*, a vidieť ich z jeho sídelného mesta, aj ovce sú jeho, a položil za ne svoj život.“

Krest'an: „Či táto cesta vedie do nebeského mesta?“

Pastieri: „Áno, ste zrovna na nej“.

Krest'an: „Ako ďaleko je to ešte odtiaľto?“

Pastieri: „Veľmi ďaleko, ale nie pre tých, ktorí sa ta skutočne dostanú.“

Krest'an: „Či je cesta bezpečná a či nebezpečná?“

Pastieri: „Bezpečná pre tých, pre ktorých má byť bezpečná, *ale priestupníci na nej padnú!*“ (Ozeáš. 14,9.).

Krest'an: „Či je tu niekde nejaké občerstvenie pre unavených pútnikov a omdlievajúcich na ceste?“

Pastieri: „Pán týchto vrchov nam dal rozkaz, *aby sme nezabúdali na prívetivosť k hosťom.* (Žid. 13,2.). A preto všetko dobré, čo môže poskytnúť toto miesto, je pre vás.“

A taktiež som videl v svojom sne, že keď spozorovali pastieri, že majú pred sebou pútnikov, predložili im rozličné otázky, na ktoré pútnici, tak ako aj inde, odpovedali. A tak na pr. sa ich pýtali pastieri, odkiaľ idú? A jako sa dostali na tú cestu? A jakým činom tak na nej sotrvali? Lebo vraj len málokto z tých, ktorí počali sem ísť, ukázu sa na týchto vrchoch. No, keď pastieri počuli ich odpovedi, ľúbilo sa im to, a veľmi láskave na nich pozerali a riekli: „*Vitajte na Lúbezných vrchoch!*“

Mená pastierov boly: *Známostný, Zkúsený, Bdelý a Úprimný*, ktorí ich pojali za ruky a zaviedli ich do svojich stánov a poskytli im to, čo práve bolo hotové. A tiež im povedali: „Radi by sme boli, keby ste tu trochu pobudli, aby ste sa s nami obznámili a ešte lepšie sa občerstvili dobrými vecami týchto Lúbezných vrchov“. Na to im povedali pútnici, že pristávajú a zostanú. A tak sa aj odobrali tej noci na odpočinok, lebo už bolo veľmi neskoro.

Potom som videl v svojom sne, že nasledujúceho rána pastieri zobudili a vyzvali *Krest'ana* a *Nádejného*, aby šli prejsť sa s nimi po vrchoch. A tak šli s nimi a chodili za chvíľu majúc krásny výhľad na všetky strany. Vtedy sa radili pastieri medzi sebou: „Či máme ukázať týmto pútnikom niektoré divy?“ A keď sa uniesli, že ukážu, pojali ich najprv na vrch istého brehu, ktorý sa volá *Blud*, ktorý bol na druhej strane veľmi strmý, a kázali im pozreť dolu. A tak hľadeli *Krest'an* a *Nádejný* dolu a videli dole pod brehom niekoľko ľudí, dolámaných a roztrieskaných na samé kusy od pádu, čo padli s vrchu brehu. Vtedy povedal *Krest'an*: „Čo to má znamenať?“ Pastieri odpovedali: „Či ste nepočuli o tých, ktorí zablúdili ohľadom viery o zmŕtvychvstaní tela preto, že počúvali *Hymeneusa* a *Filéta*?“ (2. Tim. 2,17-18.). Pútnici odpovedali: „Áno, počuli.“ Vtedy povedali pastieri: „To sú oni, ktorých to hen dole vidíte ležať roztrieskaných na kusy, a nie sú pochovaní až do tohoto dňa, ako vidíte, aby boli výstražným príkladom iným, aby dali pozor a neliezli privysoko alebo neodvažovali sa ísť príliš blízko kraja tohoto vrchu.“

Potom som videl, že ich pojali na temeno iného vrchu, ktorého meno je *Výstraha*, a kázali im hľadeť do diaľky pred seba. A jako hľadeli, spozorovali,

ako sa im zdálo, niekoľko ľudí, ktorí chodili hore-dolu pomedzi hroby, ktoré boli na tom mieste. A spozorovali aj to, že ľudia boli slepí, lebo sa kedy-tedy potýkali na hroby a nemohli sa zpomedi nich dostať.

Vtedy riekol *Kresťan*: „Čo to znamená?“ Pastieri odvetili: „Či ste nevideli kúsok pod týmito vrchami priechod, ktorý viedol na lúku, ktorá je na ľavej strane tejto cesty?“ Odpovedali: „Áno, videli sme.“ Vtedy riekli pastieri: „Od toho priechodu je chodník, ktorý vedie prosto ku *Hradu pochybovania*, v ktorom velí obor *Zúfalec*. A tamtí ľudia (pri ktorých slovách ukázali na tých, ktorí to chodili pomedzi tie hroby) prišli raz na púti, ako vy teraz, až teda po samý ten priechod. A pretože bola pravá cesta na tom mieste drsná, zvolili si výjsť s nej a prejsť na lúku, kde ich zajal obor *Zúfalec* a uvrhol do *Hradu Pochybovania*. Tam ich najprv za čas držal vo väzení a potom im na koniec vykľal oči a zaviedol ich medzi hroby, kde ich nechal potĺkať sa a blúdiť at' do dnešného dňa, aby sa naplnilo slovo múdreho muža, ktorý povedal: „*Človek, ktorý blúdi s cesty rozumnosti, bude odpočívať v shromaždení mrtvých.*“ Pi týchto slovách pozreli na seba *Kresťan* a *Nádejný*, při čom im slzy vyhrkly z očí, avšak pastierom nič nepovedali.

Potom som videl v svojom sne, že ich pojali pastieri na iné miesto, kdesi dole pod vrchom, kde boli dvere na strane brehu. Otvorili dvere a kázali im pozreť dnu. Pozreli tedy a videli, že je tam veľmi tma a dymno. A tiež sa im zdálo, že tam počujú praskot, akoby ohňa, a krik nejakých ľudí, ktorí sa tam mučili, a že cítia zápach síry. Vtedy riekol *Kresťan*: „Čo to znamená?“ Pastieri im povedali: „To je bočná cesta do pekla, cesta, ktorou ta idú pokrytci, menovite takí, ktorí predajú svoje prvorodenstvo jako *Ezav*; ktorí predajú svôjho Pána jako *Judáš*; ktorí sa rúhajú evanjeliu ako *Alexander*, a ktorí luhajú a pretvarujú sa jako *Ananiáš* a jeho žena *Zafíra*“ (Sk. 5,1 nasl.).

Vtedy povedal *Nádejný* pastierom: „Pozorujem, že každý z týchto mal na sebe znaky pútnictva, jako to my máme teraz – či je tak?“

Pastieri: „Áno, a za dlhý čas ich podržali.“

Nádejný: „Ako d'aleko asi boli prišli svôjho času na svojej púti, kým neboli tak mizerne zavrhnutý?“

Pastieri: „Ako ktorí, niektorí d'alej a niektorí nie tak d'aleko jako tieto vrchy.“

Vtedy povedali sebe pútnici: „Bolo by nám treba volať k Silnému o silu.“

Pastieri: „Áno, a tiež vám bude treba, keď ju budete mať.“

A teraz už túžili pútnici isť d'alej, s čím aj pastieri súhlasili, a tak išli spolu až tak asi na koniec vrchov. A tu povedali sebe pastieri: „Ukážme tu pútnikom brány nebeského mesta, jestli sú schopní dívať sa cez náš *d'alekohľad*.“ Pútnici vďačne

prijali nabídnutie, a tak ich vyviedli na vrchol vysokého brehu, zvaného *Jasný*, a podali im ďalekohľad, aby sa pozreli.

Vtedy probovali pozreť, ale spomienka na to, čo im pastieri naposledy ukázali, pôsobila, že sa im triasly ruky, a to im prekážalo, že nemohli pokojne hľadať cez sklo, avšak napriek tomu sa im zdálo, že vidia čosi také jako brána i niektorú slávu toho mesta. A tak potom išli ďalej a takto spievali:

Takto odhalili tajomstvá pastieri skryté,
ktoré všetkým iným ľuďom jednak sú zakryté.
A tak poďte ku pastierom, ak že vidieť chcete
Hlboké a tajuplné veci; mnoho zviete!

A keď sa už mali rozlúčiť, jeden z pastierov im dal *opis cesty*, druhý ich napomínal, aby sa chránili *pochlebníka*, tretí ich vystríhal, aby *dali pozor a nezaspali na začarenej pôde*, a štvrtý im prial *šťastnú cestu*, a aby ich *Bôh sprevádzal*. A tu som sa zobudil zo svôjho sna.

KAPITOLA XVI.

Potom som zase usnul, a snívало sa mi, že vidím tých istých dvoch pútnikov, ako idú cestou dolu vrchami smerom ku nebeskému mestu. A kúsok dolu pod vrchami po ľavej ruke leží kraj *Namyslenosti*, z ktorého kraja vedie do cesty, ktorou išli pútnici, malý, krivoľaký chodník. Tu sa sišli s veľmi čulým mládencom ktorý šiel z toho kraja a ktorého meno bolo *Nevedomý*. A tak sa ho opýtal *Kresťan*, zkadial' ide a kam ide?

Nevedomý: „Narodil som sa v kraji tu neďaleko, tam trochu na ľavú ruku, a idem do nebeského mesta.“

Kresťan: „A jako myslíš dostať sa ta cez bránu? Lebo sa tam môžeš potkať s ťažkosťami.“

Nevedomý: „Ako sa ta dostanú iní dobrí ľudia, tak i ja.“

Kresťan: „Ale, čo ukážeš pri bráne, aby ti ju otvorili?“

Nevedomý: „Znám vôľu svôjho Pána a dobre som žil. Dávam každému, čo mu patrí, modlím sa, postím sa, dávam desiatky, dávam almužny a svôj kraj som opustil za ten, kam idem.“

Kresťan: „Ale ty si nevnišiel cez Tesnú Bránu, ktorá je na začiatku tejto cesty, ale si sem prišiel tam tým krivoľakým chodníkom, a preto sa bojím, akokoľvek aj smýšľaš o sebe, že keď príde deň rátania, povedia ti, že si zlodej a zbojník, namiesto toho, aby ťa pripustili do mesta.“

Nevedomý: „Pánovia, vy ste mi cele cudzí, neznám vás. Vy len tedy žite dľa náboženstva vášho kraja, a ja budem žiť dľa náboženstva svôjho kraja. Nadejem sa, že bude všetko dobre. A čo sa týče brány, o ktorej hovoríte, o tom vie celý svet, že je to velikánsky kus cesty od nášho kraja, a mám za to, že žiaden človek v celom našom kraji nezná ku nej cesty. Ale však či zná či nezná, o to sa mu ani netreba starať, keď že máme, jako vidíte, pekný, príjemný, zelený chodník, ktorým máme z nášho kraja na túto cestu najbližšie.“

Keď tak videl *Kresťan*, že človek je múdry v svojich vlastných očiach a v svojej namyslenosti, pošepтал *Nádejnému*: „*O bláznosvi je viac nádeje ako o ňom.*“ (Prísl. 26,12.). A k tomu ešte doložil: „*Blázon, keď i cestou ide, jeho srdce trpí na nedostatok rozumu, a dáva každému na javo, že je blázon.*“ „Čo povieš, či máme ďalej s ním hovoriť, a či ho hneď dobehnúť a nechať ho rozmýšľať o tom, čo počul, a potom ho zase dočkať a vidieť, či by sme po kuse asi nemohli z neho niečo dobrého urobiť?“

Na to povedal *Nádejný*:

Nevedomému daj trochu rozmýšľať
o tom, čo sa povedalo, by prijať
vedel dobrú radu, aby nezostal
nevedomec, blázna plácu nedostal.
Bôh vraví, že toho, kto je bez umu –
bárs ho stvoril -, nespasí, žiť nedá mu.

A k tomu ešte dodal *Nádejný*: „Myslím, že nenie dobre všetko mu naraz povedať; predídime ho, jestli chceš, a vše mu povieme len toľko, čo bude môžt' zniest'.“

A tak oni dvaja šli popredku, a *Nevedomý* šiel za nimi. A keď ho boli odbehli kúsok cesty, prišli do jakéhosi veľmi tmavého úvozu, kde stretli človeka, ktorého poviažalo sedem diablov sedem silnými proväzmi, a vliekli ho späť ku dverám, ktoré boli videli na stráni brehu (Mat 12,45; Prísl. 5,22.). Tu začal sa milý *Kresťan* triasť i jeho kamarát *Nádejný*. Ake ako tak diabli viedli človeka, predsa len pozrel *Kresťan*, či by ho ozaj nepoznal. A zdálo sa mu, že je to istý *Odvrátený*, ktorý býval meste *Odpadlíctva*, ale nevidel do konale jeho tvári, lebo zvesil hlavu jako zlodej, ktorého pristihli při skutku. Ale keď prešiel popri nich, pozrel za ním *Nájdenný* a spozoroval na jeho chrbáte papier s nápisom: *Rozpustlí vyznavač zatratenia hodný odpadlík.*“

Vtedy riekol *Kresťan* svojmu druhovi: „Teraz sa rozpomínam na to, čo mi bolo povedané, totiž na to, čo sa raz tu kdesi prihodilo istému dobrémučlovekovi. Bolo mu meno *Málovierny*. No, ináč bolčlovek dobrý a býval v meste *Úprimnosti*. Vec sa mala takto: Pri vstupe do tejto úžľabiny priráža na cestu úzka poľná cestica, ktorá vedie hore do *Brány širokej cesty* a volá sa *Cesta mŕtveho*,

ktorá sa tak menuje pre vraždy, ktoré sa obyčajne na nej páchajú. Nuž, *Málovierny* putujúc, ako teraz my, sadnul si ti tam a zaspal. A stalo sa práve v ten čas, že išli dolu *ceticou* od *Brány širokej cesty* traja svalnatí, hrubí trhani, ktorí sa menovali: *Chabý*, *Nedôvera* a *Vina*, traja bratia, a jako zočili *Málovierného*, kde je, cvalom pribehli na neho. Chudák človek sa práve prebudil a vstával, že pôjde ďalej. Ale tí všetci traja prišli k nemu a hrozivou rečou mu kázali *stát'*. Na to zbl'adnul *Málovierny* jako stena a nemal sily ani brániť sa ani utekať. Vtedy zakričal na neho *Chabý*: „Sem tvoje peniaze!“ Ale že sa človek neponáhl'al tak urobiť, lebo, lebo mu bolo ľúto ich utrať, pribehol k nemu *Nedôvera*, vopchal ruku do jeho vačku a vytiahol mešec striebra. Vtedy začal kričať: „Zlodeji, zlodeji!“ Ale v tom ho *Vina* tak ovalil svojím kyjakom, ktorý mal v ruke, po hlave, že sa omráčený rozťahol na zemi, a tam ležal a krvácal, že sa zdálo, ako by mal vykrvacať. Celý ten čas stáli pri ňom zlodeji. Konečne však počujúc, že je ktosi na ceste, a bojac sa, aby to nebol istý *Vel'komilostný*, ktorý bydlí v meste v *Smelej Dôvere*, dali sa v nohy a nechali dobrého človeka, aby sa o seba postaral. Potom o chvíľu prišiel *Málovierny* k sebe a posberajúc sa hľadel liezť ďalej svojou cestou. To je tá udalosť.

Nádejný: „Ale či mu vzali všetko, čo kedy mal?“

Kresťan: „Nevzali. Miesta, kde mal svoje drahokamy, neprehľadali a nevydrncovali, a tak mu tie zostaly. Ale, jako mi bolo povedané, dobrý človek veľmi žialil nad svojou ztratou, lebo mu zlodeji odobrali mnoho peňazí, ktoré mal na vydaj, na cestu. To, čo mu nevzali, - jako som riekol – boly drahokamy (1. Petra 1,4.). No, bolo mu zostalo aj čosi peňazí, ale však len toľko, že mu ledva stačilo, aby sa dostal na koniec svojej cesty, áno, jestli mi dobre povedali, prinútený bol cestou žobrať, aby sa uživil, lebo svoje drahokamy nesmel predať. A tak tedy hoci aj žobral a robil, čo sa dalo, predsa len išiel – ako hovoríme – s hladným žalúdkom väčší kus zbývajúcej mu ešte cesty. (1. Petra 4,18.).

Nádejný: „Ale či to nenie div, že mu nevzali jeho vysvedčenia, skrze ktoré mal dostať dovolenie vstúpiť do nebeskej brány?“

Kresťan: „Ba veru je div; no, nestalo sa to asi pre jeho chytrosť, že mu ho nenašli, lebo súc predesený, keď tak na neho dohrmeli, nemal ani sily ani chytrosti niečo ukryť, ale to bola viac Božia dobrá prozreteľnosť než jeho úsilie, že nenašli dobrej veci.“ (2. Tim. 1,14; Tit. 1,9.).

Nádejný: „Ale mu to muselo byť veľikým potešením, že mu nevzali toho pokladu.“

Kresťan: „To mu mohlo byť potešením a veľikým, keby ho bol použil, ako by bol mal. Ale tí, ktorí mi to rozprávali, povedali, že celú ostatnú cestu to veľmi málo použil a to pre neprestalé zdesenie a zármutok, ktorý ho neopustil, že mu tak vzali jeho peniaze. Aj skutočne tak naň zabudol, že si veľiký kus cesty nezmyslel,

že ho má. A keď si aj potom kedy – tedy naň zmyslel a počal sa ním tešiť, rozpomienka na to, či ztratil, pohltila všetku jeho radosť.“

Nádejný: „Úbohý človek! Muselo mu to pôsobiť veľikú žalosť!“

Krest'an: „Ej ba žalosť, A veľikú. A či by to nebola i nám ktorémukoľvek žalosť, keby sa nám tak bolo povodilo, keby nás tak boli olúpili a k tomu ranili, a to na cudzom mieste, ako bol on?! Je div, že nezomrel od žiaľu, úbohá duša. Povedali mi, že skoro celou ostatnou cestou nič iné nerobil, len boľastne a horko nariekal a tiež každému, kto jeho, alebo koho on dohonil na ceste, rozprával, kde a ako ho orabovali, a kto ho oraboval, a čo ztratil, ako ho zranili, a že ledva uniknul so životom.“

Nádejný: „Ale aj to je div, že ho núdza neprimala *predať* alebo *zastaviť* niektorý ten drahokam, aby si tak mal čím na svojej ceste poľaviť.“

Krest'an: „Hovoríš, ako ten, kto nemá všetkých päť – za čo by ich bol mohol zastaviť? Alebo komu ich mal prediť? V celom tom kraji, kde ho olúpili, nemajú jeho drahokamy ceny, a on si ani nežiadal úľavy, ktorá by mu bola bývala odtiaľto poskytnutá. A okrem toho dobre vedel, že keby mu jeho drahokamy boli chýbaly pri bráne *nebeského mesta*, bol by býval vytvorený z nebeského dedictva, tam prichystaného, a to by mu bolo bývalo horšie, ako keby ho desaťtisíc podlých zlodejov bolo prepadlo.“

Nádejný: „Prečo si taký prísny, môj brat? *Ezav* predal svoje prvorodenstvo z trochu čočovice (Žid. 12,16.), a to prvorodenstvo bolo jeho najdrahším pokladom, a keď to on urobil, prečo by tak nebol mohol urobiť aj *Málovierny*?“

Krest'an: „Je pravda, že *Ezav* predal svoje prvorodenstvo, a tak robia aj mnohí iní, pripravujúc sa tak o najväčšie požehnanie, jako aj ten bedár. Ale musíš robiť rozdiel medzi *Ezavom* a *Máloviernym* a tiež medzi ich imaniami. *Ezavovo* prvorodenstvo bolo obrazné, ale nie tak drahokamy *Málovierneho*. *Ezavovi* bolo jeho brucho bohom, ale nie *Máloviernemu*. *Ezavova* chyba ležala v tom, že mal rád telesné pôžitky, no, nie tak *Málovierny*. A okrem toho *Ezav* ďalej nevidel ani nič iné nemyslel, iba ako by mohol ukojiť svoje žiadosti, a povedal: „*Hľa, idem zomreť, i načo že mi je to prvorodenstvo!*“ (1. Mojž. 25,32.). Ale *Málovierny*, hoci to bol jeho osud mať iba *málo viery*, jeho málo viery ho zdržalo od takých extravagancií a dalo mu vidieť a učilo ho ceniť si svoje drahokamy viac, než by ich bol predal, ako predal *Ezav* svoje prvorodenstvo. Nikde nečítaš, že by *Ezav* bol mal vieru, ba nemal jej ani trochu. A preto niet divu, keď človek, v ktorom vládne len telo, - jako je to u človeka, u ktorého niet *viery* vzdorovať – predá svoje prvorodenstvo, svoju dušu a všetko, a to pekelnému diablu. Lebo taký človek sa podobá divej oslici, *ktorú nezastavíš, keď sa behá*. Keď si takí ľudia raz čosi hriešne zažiadajú, chcú to mať, nech by ich to stálo čokoľvek. Ale *Málovierny* bol iný človek, jeho myseľ išla za božskými vecami, živil a

zapodieval sa duchovnými vecami, vecami s hora. A preto načo by bol mal človek, takého smýšľania, predať svoje drahokamy – i keby ich bol mal kto kúpiť – a naplniť svoje srdce marnosťami?! Či dá človek babku za to, aby naplnil svoje brucho senom? Alebo či nahovoríš hrdličku, aby žrala mrcinu jako vrana? Trebárs ľudia *bez viery* môžu za telesné žiadosti zastaviť, zapísať alebo predať to, čo majú, ba k tomu i svoju vlastnú dušu; ale tí ktorí majú vieru, *spasiteľnú vieru*, hoci by jej aj len málo mali, nemôžu tak urobiť. A tak v tom, môj milý brat, je tvôj omyl.“

Nádejný: „Uznávam to, ale tvoje prísne pokarhanie ma skoro nahnevalo.“

Krest'an: „Nuž čože, ja som ťa len prirovnal istým vtákom čipernejšieho druhu, ktorí budú ešte so škrupinou na hlave sem-tam behať po ušliapanej ceste. Ale však nechaj to a rozmýšľaj o tom, čo sa povedalo, a zase bude všetko medzi nami dobre.“

Nádejný: „Ale som predvedčený, *Krest'an*, že tí traja kamasi sú iba spoločnosť zbabelcov. Lebo čo myslíš, či by ináčce boli tak hneď bežali, jako bežali, počujúc kroky jedného človeka, blížiaceho sa cestou? Prečo sa *Málovierny* lepšie nevzmužil? Ba veru zdá sa mi, že sa mal oddať do nich a poddať sa až vtedy, keď by nebolo bývalo žiadnej pomoci.“

Krest'an: „Že sú zbabelci, to už mnohí povedali, ale málo ich, ktorí to tak v čas zkušky tiež zakúsili. Čo do zmužilosti, *Málovierny* jej nemal. A u teba pozorujem, môj brat, že keby si ty bol býval na jeho mieste, ty by si sa bol len do nich oddal a potom sa poddal. A skutočne, ponevác si ty taká chlapina, práve sú tu na kúsok od nás, ak by sa ti ukázali ako jemu, snád' prídeš na iné myšlienky.

Ale zase pováž i to, že ač sú to len zákerníci, ľudí na ceste olupujúci, stoja v službe kráľa bezodnej priepasti, ktorý, bolo-li by třeba, príde im sám na pomoc, a jeho hlas je *ako revanie leva* (1. Petra 5,8.). I ja sám som bol tak napadnutý jako *Málovierny* a zkusil som, že je to desné. Prepadli ma tí traja lotri, a ja, keď som počal vzdorovať jako *Krest'an*, len zavolali, hneď prišiel ich pán, a ja by som – ako sa hovorí – nebol dal za svôj život ani babky, len že – čo bola Božia vôľa – bol som oblečený v dokázanej zbrani. A predsa, hoci som bol tak obrnený, zkusil som, že je to náramne ťažké, dokázať sa v tom zápase jako muž. Nikto by nevedel povedať, čo sa s nami deje v tom zápase, len ten, ktorý bol sám v tom boji.“

Nádejný: „Dobre tedy, a predsa bežia, jako vidíš, keď len tušia, že je akýsi *Vel'komilostný* na ceste.“

Krest'an: „Pravda je, často utekali, aj oni aj ich pán, keď sa len ukázal *Vel'komilostný*, a nie div, lebo on je *Kráľov zbrojnoš*. Ale nazdám sa, že uznáš, že je trochu rozdiel medzi *Máloviernym* a medzi *Kráľovým zbrojnošom*. Nie všetci poddaní *Kráľovi* sú jeho zbrojnošmi, a tak ani nemôžu, súc zkušaní, dokázať také válečné činy jako on. Či je miestne predpokladať o dieťati, že sa bude borit'

s *Goliášom* ako *Dávid*? Alebo že by v *oriešokovi* malo byť toľko sily, ako jej má *vôl*? Niektorí sú silní, niektorí slabí; niektorí majú veľkú vieru, niektorí malú. Tento človek bol jeden zo slabých, a preto ho premohli.“

Nádejny: „Príal bych si, že by to bol býval na jeho mieste *Veľkomilostný*, pre nich, tých lotrov, samých.“

Krest'an: „I keby to on bol býval, i on by bol mal asi plné ruky roboty. Lebo ti musím povedať, že trebárs *Veľkomilostný* je vynikajúci bojovník a má i môže, dokiaľ drží protivníkov pred sebou pri konci meča, to jest od seba v slušnej vzdialenosti, dosť dobre s nimi zaobchodiť, ale ak sa dostanú k nemu, totiž práve *Chabý*, *Nedôvera* alebo tí druhí, vtedy už beda, potom sotva vyhne tomu, aby ho nebúšili o zem. A vieš, že keď je človek raz na zemi, čo potom môže urobiť?

Ktokoľvek sa dobre pozre *Veľkomilestnému* do tvári, uvidí švíky a rezy, ktoré ľahlo dokážu pravdu toho, čo hovorím. Áno, počul som raz, že vraj povedal, a to vtedy, keď bol práve v zápase, *už sme boli aj o živote pochybovali*. A koľko trápenia spôsobili tí lotri a ich druhovia *Dávidovi* – čo sa navzdychal, nažialil a nakričal! Áno, aj *Hemon* a *Ezechiáš*, trebárs boli v svojom čase zbrojnoši, netak sa museli obracať, keď ich títo napadli, a ešte im aj tak dobre vyprášili ich kabáty. Raz chcel ísť *Peter* zkusiť, čo môže a čo dokáže. No, trebárs dajedni o ňom hovoria, že je kniežaťom apoštolov, toľko mu nakládli, že sa konečne bál ešte len aj úbohej dievčiny. A krem toho ich kráľ im je vždy naporúdzi; nikdy nenie od nich tak ďaleko, aby nepočul ich zahvizdnutia. A jestli by kedy s nimi bolo zle, hneď im príde, jestli je možné, na pomoc. A povedáme je o ňom: „*Meč, stíhajúci ho, nesotojí ani kopia, šíp alebo pancier. Železo považuje za slamu a oceľ za hnilé drevo. Šíp ho nepohne k úteku; kamene z praku sa mu obrátia na strnisko, zbroj vôbec považuje za strnisko a smeje sa šermovaniu s píkou.*“ (Job. 41,18-21.). Nuž, čože potom vykoná človek v takomto prípade?! Je síce pravda, keby mal človek po každej *Jobovho* koňa a bol by tak obratný, žeby vedel na ňom jazdiť a mal k tomu odvahu, mohol by dokázať znamenité veci. Lebo „*jeho šija je odiata hrmotom; nezastavíš ho jako kobyľku; frkot jeho chriapov je strašný; od rujnosti kope jamu a plesá v svojej sile idúc oproti zbrani. Smeje sa strachu, nebojí sa a neustúpi před mečom, alebo keď na neho zahrkoceš túlom alebo zapleskoceš oceľou kopie alebo píky. S hrmotom a hnevom kope zem a neverí, že to zvuk trúby, a na zvuk hojne trúb povie: Ha, ha! Zďaleka cíti boj, hrmot kniežat a bojové pokrikovanie.*“

(Job. 39,19-25.).

Ale takí infanteristi čiže pešiaci, jako si ty a ja, nech si nikdy nežiadajú potkať nepriateľa ani nech sa nechvália, ako čo by to lepšie mohli a vedeli, keď počujú o iných, že boli podľahli, ani nech si nelichotia při pomyslení na svoju zmužilosť, lebo tí obyčajne najhoršie obídu, keď na nich príde zkúška. Dôkazom

toho je *Peter*, ktorého som už spomenul. Vystatoval sa, vystatoval; chcel sa lepšie zastat' svôjho Pána než ktokol'vek, ako ho sviedla vravet' jeho marnomyseľnosť. A koho že tak nabili a olúpili tí lotri jako práve jeho?!

A preto, keď počujeme že také lúpeže dejú sa na *Kráľovej ceste*, predo všetkým nám treba vykonať dvoje: výjsť v zbroji a istotne si vziať so sebou štít. Lebo práve preto, že mu to chýbaloň, nepremohol *Leviatána*, on, ktorý tak rezko a smele udrel na neho. Lebo veru keď nám to chýba, nebojí sa nás vôbec ani mak. A preto ten, ktorý sa vedel borit', povedal: „*Nado všetko uchopte štít viery, ktorým by ste mohli vyhasiť všetky ohnivé šípy toho zlého.*“ (Ef. 6,16.). A tiež je dobre, aby sme požiadali *Kráľa* o kryjúci sprievod, áno, žeby sám šiel s nami. To bolo *Dávidovou* útechou, keď išiel dolinou *Tône Smrti* (Žalm 23.). A *Mojžiš* chcel radšie zomreť na mieste, kde stál, ako urobiť čo len krok bez svôjho Boha (2. Mojž. 33,15.). Ó, môj brat, ak len On pôjde s nami, čo by sme sa potom mali báť i desaťtisícich, ktorí by sa postavili proti nám?! (Ž. 3,7.). Ale bez Neho i hrdí pomocníci *padnú medzi pobitými* (Iz. 10,4.). Ja som už bol v takej pračke. A hoci z dobroty Najlepšieho žijem, ako vidíš, nemôžem sa vystatovať svojou zmužilosťou. Rád budem, keď sa nikdy viac nepotkám s takým náporom. No, bojím sa, že sme ešte neprešli cez všetky nebezpečenstvá. Avšak zase sa tiež nadejem, pretože ma dosiaľ ani lev ani medveď nepohltil, že nás Bôh vysvobodí aj od nasledujúceho neobrezanca *Filisteja*. “ A vtedy spieval *Kresťan*:

Chudák Málovierny! Bol si medzi zlodejmi?
Olúpili ťa, a preto pamätaj že mi:
Ten, kto verí a viac bere viery, zvíťazí
nad tisícmi, ináče jeho zlý svet porazí.

A tak išli ďalej, a *Nevedomý* šiel za nimi. A šli, až prišli na jakési miesto, kde bola cesta, ktorá prirážala k *ich ceste* a ktorá sa zdála byť cele tak rovnou jako tá, ktorou mali ísť. A tu nevedeli, po ktorej by sa mali pustiť, lebo obe sa im zdály rovné. A preto tam stáli a rozmýšľali o ceste, len hľa, prišiel k nim človek čiernej pleti, ktorý však bol odený veľmi svetlým rúchom, a pýtal sa ich, prečo tam stoja? Odpovedali mu, že idú do nebeského mesta, ale že nevedia, ktorou z tých ciest sa pustiť. „Pod'ťe so mnou,“ povedal, „i ja ta idem.“ A tak ho nasledovali cestou, ktorá len teraz vústila do hlavnej cesty, a ktorá sa pomaly točila a točila a ich tak odvracala od mesta, do ktorého si žiadali ísť, že za krátky čas ich tváre boly odvrátené od neho, a len ho nasledovali. Ale po kuse, prv než zbadali, zaviedol ich do sieti, do ktorej sa obidvaja tak zaplietli, že nevedeli, čo majú robiť, a s tým padlo s čierneho človeka biele rúcho. Až vtedy videli, kde sú. A tak tam tedy ležali za nejaký čas kričiac a plačúc, lebo sami sa nemohli ztade vymaniť.

Vtedy povedal *Kresťan* svôjmu druhovi: „Teraz vidím, že som chybil. Či nám nepovedali pastieri, aby sme sa chránili *Pochlebníka*? Dnešného dňa sme to zrovna tak zkusili, jako to povedal múdry muž: „*Človek, ktorý pochlebuje svôjmu priateľovi, rozprestiera jeho nohám sieť.*“ (Prísl. 29,5.).

Nádejný: „Dali nám aj opis cesty, aby sme snadnejšie potrafili. Ale ten sme tiež zabudli čítať a nezdžžali sme sa cesty zhubcu. Tu bol *Dávid* múdrejší ako my, lebo hovorí: „*Čo do skutkov človeka, slovom tvojich rtov som sa vystríhal cesty ukrutníka.*“ (Ž. 17,4.). Tak tedy ležali v sieti a nariekali sami nad sebou. Napokon však zazreli kohosi žiariaceho ist' k sebe s bičom z malých motúzov v ruke. A keď prišiel po nich, pýtal sa ich, odkiaľ idú a čo tu robia? Povedali mu, že sú úbohí pútnici, idúci na *Sion*, ale že ich zaviedol s ich cesty akýsi čierny človek, oblečený v bielom, ktorý ich vraj vyzval, aby ho nasledovali, lebo že aj on ta ide. Vtedy riekol ten s tým bičom: „*To je Pochlebník, falošný apoštol, ktorý sa obrátil na anjela svetlosti.*“ (Prísl. 29,5., Dan. 11,32., 2. Kor. 11,13-14.). A tak roztrhnul sieť a vypustil ich. A potom im povedal: „Pod'ťe za mnou, aby som vás zase dopravil na vašu cestu.“ A tak ich zaviedol späť na cestu, ktorú boli opustili, aby nasledovali *Pochlebníka*. A potom sa ich ešte pýtal: „Kde ste nocovali minulú noc?“ Riekli: „U pastierov na *Lúbezných* vrchoch.“ A ešte sa ich pýtal, či nemajú od pastierov *opisu cesty*? Odvetili: „Áno, máme.“ „Ale či ste ho aj vytiahli a čítali, keď ste boli v rozpakoch zastali?“ Na to odpovedali: „Nie.“ „A prečo?“ pýtal sa. Povedali mu, že zabudli. Ďalej sa ich pýtal, či im pastieri nekázali chrániť sa *Pochlebníka*? Riekli: Áno. Ale sme nepomysleli, že by ten peknoreký človek bol on.“ (Rim. 16,18.).

Potom som videl v svojom sne, že im rozkázal, aby *lahli*, a keď tak urobili, veľmi ich vyobšívaj, aby ich naučil ist' dobrou cestou, ktorou majú ist'. (5. Mojž. 15,2.). A jako ich tak šľahal, povedal: „*Všetkých, ktorých mám rád, káram a trescem. Rozhorli sa tedy a čiň pokánie!*“ (Zj. 3,19.). Potom im kázal ist' svojou cestou a dať dobrý pozor na ostatné úpravy, ktoré dostali od pastierov. A tak sa mu poďakovali za všetku láskavosť a šli pekne pravou cestou a spievali:

Pod'ťe, vidzte, ak sa vedie pútnikom,
ktorí blúdia z cesty za pochlebníkom!
Lapili sa do nebezpečnej siete,
dobrú radu hneď zabudnuvšie deti!
Pravda síce, boli vysvobodení,
ubití však, za príklad vystavení.

Potom o chvíľu spozorovali v diaľke nejakého muža ktorý pomaly kráčal cestou, samotný, a blížil sa ku nim. Vtedy povedal *Kresťan* svôjmu kamarátovi: „Pozri, hen je človek, ktorý je chrbátom obrátený k *Sionu*, a blíži sa k nám.“

Nádejný: „Vidím ho. Dajme si teraz pozor, aby to nebol tiež nejaký *pochlebník*.“ A tak kráčal bližšie a bližšie, až konečne prišiel k nim. Menoval sa *Atheista* alebo po našom mene *Neznabôh*, a pýtal sa ich, kam idú?

Krest'an: „Ideme na vrch *Sion*.“

Na to sa dal *Atheista* do veľikého smiechu.

Krest'an: „Prečo sa tak smejete?“

Atheista: „Smejem sa, že vidím, jak nevedomí ste ľudia, ktorí podnikáte tak obtiažnu cestu, pri čom, jako sa vidí, nebudete mať nič viac za svoju únavu, iba priam svoju cestu.“

Krest'an: „Prečo, človeče? Myslíte, že nás azda neprímu?“

Atheista: „Keď som bol kedysi doma v svojej vlasti, počul som to tiež tvrdiť, ako vy teraz tvrdíte, a preto som vyšiel vidieť a hľadal som to mesto celých týchto dvadsať rokov, ale som zrovna tak nič nenašiel z neho, ako v prvý deň, keď som vyšiel z domu.“ (Jerem. 17,15; 22,12., Kaz. 10,15.).

Krest'an: „My sme obidvaja počuli a veríme, že jestvuje také mesto, a že ho možno najst’.“

Atheista: „Keby som to i ja kedysi doma nebol veril, nebol by som šiel tak ďaleko hľadať. Ale ponač som toho mesta nenašiel, idem späť a chcem sa veseliť tým, čo som vtedy zavrhol za nádej na to, o čom som sa presvedčil, že toho niet. Lebo predsa, keby kdesi bolo také mesto, bol by som ho musel najst’, lebo som ho bol ďalej hľadať ako vy.“

Vtedy vetil *Krest'an Nádejnému*, svôjmu kamarátovi: „Či je to ozaj pravda, čo tento človek povedal?“

Nádejný: „Daj pozor, on je tiež jeden z *pochlebníkov*. Pamätaj, čo nás to už stálo, že sme boli počuli takého chlapa jako tento. A čože? Že by nebolo vrchu *Siona*? Či sme nevideli s *Lúbezných* vrchov brány toho mesta? A či tiež nemáme teraz chodiť skrze vieru? Poďme ďalej“, riekol *Nádejný*, „aby neprišiel zase na nás človek s bičom. (2. Kor. 5,7.). Ty si mal mňa učiť úlohe, ktorú ti ja volám do uší: „*Prestaň, môj syn, prestaň počúvať naučenie, ktoré vedie v blud, svodiac od rozumných rečí*.“ (Prísl. 19,27.). A tak hovorím, nepočúvaj ho, môj brat, a verne tomu, čo spasí dušu.“

Krest'an: „Môj brat, ja som ti nepredložil tej otázky preto, že by som snád bol pochyboval o pravde našej viery, ale abych ťa zkusil a tak dostal od teba ovocie šľachetnosti tvôjho srdca. O tomto človeku viem, že je oslepený bohom tohto sveta. My len poďme, vodiac, že veríme pravde, a „*žiadna lož nenie z pravdy*“. (1. J. 2,21.).;

Nádejný: „*Teraz sa veselím v nádeji na slávu Božiu*.“ (Rím. 5,2.). A tak sa odvrátili od človeka, ktorý smejúc sa im šiel svojou cestou.

Potom som videl v svojom sne, že išli, až prišli do istého kraja, ktorého vzduch mal od prirodzenia vlastnosť, že uspával každého, kto ta prišiel cudzí. A tu počal byť *Nádejny* veľmi unávený a ospalý, tak že klesal, a preto povedal *Krest'anovi*: „Som taký ospalý, že ledva oči otváram; ľahnime si tu a zdriemnime si trochu.“

Krest'an: „Za žiadnu cenu, aby sme nezaspali tak, čo by sme sa nikdy viac neprebudili.“

Nádejny: „Ale prečo, môj brat? Spánok je sladký človeku pracujúcemu, občerstvíme sa, ak si trochu pospíme.“

Krest'an: „Či sa nepamätáš, že jeden z pastierov nám prikazoval, aby sme sa vystríhali začarenej vody? Tým myslel to, aby sme sa vystríhali spánku, a preto *nespíme, jako iní, ale bdejme a budme triezvi.*“ (1. Tes. 5,6.).

Nádejny: „Uznávam, chybil som, a keby som tu bol býval sám, bol by som usnul a tak sa vrhnul do nebezpečenstva smrti. Vidím, že je pravda, čo povedal oný muž, že *vraj dvom je lepšie ako jednému.* (Kaz. 4,9.). Že si bol do teraz so mnou, bola milosť, a ty dostaneš dobrú plácu za svoju prácu.“

Krest'an: „A tedy, aby sme zahnali ospalosť na tomto nebezpečnom mieste, shovárajme sa o niečom dobrom.“

Nádejny: „Zo srdca rád pristávam.“

Krest'an: „Kde započneme?“

Nádejny: „Tam, kde Bôh s nami započal; ale začni ty, prosím ťa.“

Krest'an: „Dobre tedy, ale najprv ti zaspievam túto pieseň:

Svätých, ktorí ospalí sú, pošlite len sem,
nech počujú týchto dvoch pútnikov,
jak sa shovárajú, a prejde im, prejde sen.
Áno, nech sa od nich učia
bdeť, driemoty keď ich mučia.
Svätých obcovanie, snaha z Boha tiekla,
zachová ich bdelych i vzdor nociam pekla.

Krest'an: Vtedy započal *Krest'an* a povedal: „Opýtam sa ťa niečo. Ako vznikla v tebe najprv myšlienka robiť tak, ako teraz robíš?“

Nádejny: „Mieniš to tým, ako som najprv začal hľadať dobro svojej duše?“

Krest'an: „Áno, to myslím.“

Nádejny: „Za dlhý čas som sa kochal vo veciach, ktoré vidieť na našom jarmoku a ktoré sa tam predávajú, veci tie, ktoré by ma boly – ako teraz verím – stiahly do záhuby a do zkažy, keby som bol ešte ďalej v nich sotrval.“

Krest'an: „Aké to boli veci?“

Nádejny: „Boly to všetky poklady a bohatstvo tohto sveta. A tiež som mal veľkú záľubu v hýrení, vo vzbúrach, v pití, v prisahaní, v luhaní, v nečistote,

v znesväcovaní Pánovho dňa, a čo ja už viem, v čom ešte, čo ničí dušu. Ale keď som konečne počul božské veci jak od Teba, tak od milovaného *Verného*, ktorý zomrel násilnou smrťou za svoju vieru a za svoj svätý a bohuľúby život na *Jarmoku Marnosti*, a keď som ich uvážil, shľadal som, že *konec tamtých vecí*, v ktorých som sa ja dovtedy kochal, je *smrť*, a že *pre tie veci prichádza hnev Boží na neposlušné deti*.(Ef. 5,6.).

Krest'an: „A či ťa hneď ovládalo toto tvoje presvedčenie?“

Nádejny: „Neovládalo. Nebol som hneď ochotný poznať zlo hriechu ani zatratenie, ktoré nasleduje, keď spácha človek hriech, ale, keď z počiatku počínalo slovo Božie otriasať mojou myslou, snažil som sa zatvoriť svoje oči pred jeho svetlom.“

Krest'an: „Ale čo bolo príčinou, že si sa znovu tak odpieravo choval oproti pôsobeniu požehnaného Božieho Ducha, keď začal na tebe pôsobiť?“

Nádejny: „Príčinou toho bolo 1. to, že som bol nevedomý, nevedel som, že je to dielo Božie na mne. Nikdy by som nebol myslel, že prvé, čím Bôh započína obrátenie hriešnika, je to, že ho zobudí a ukáže mu jeho hriechy. 2. Že ešte bol hriech veľmi sladký môjmu telu, a mne sa ho nechcelo opustiť. 3. Nevedel som, ako sa rozlúčiť so svojimi vtedajšími kamarátmi, s ktorými som šiel cestou hriechu, a ktorých spoločnosť a skutky mi boly tak veľmi žiadostné. 4. Hodiny, v ktorých som bol usviedčaný o svojich hriechoch, mi boly také trápne, a tak ma desily, že som ich nemohol zniest', ba ani len spomínať na ne.“

Krest'an: „Tedy, jako sa vidí, niekedy si sa bol sprostil svojho trápenia a nepokoja?“

Nádejny: „Skutočne, ale mi to zase len prišlo na myseľ, a vtedy som sa mal zrovna tak zle, ba, čo hovorím, horšie ako predtým.“

Krest'an: „A čo to bolo, čo ťa zase upomenulo na tvoje hriechy?“

Nádejny: „Toho bolo mnoho, tak na prímer
keď som sa len sišiel s dobrým človekom na ulici, alebo
keď som niekoho počul čítať z Biblie, alebo
keď ma začala hlava boieť, alebo
keď som počul, že niektorý môj súseď je nemocný, alebo
keď som počul mŕtvemu zvonit', alebo
keď som pomyslel na svoju vlastnú smrť, alebo
keď som počul, že niekto náhle zomrel;
zvlášte však to, keď som pomyslel, že i ja sám sa musím skoro
postaviť pred súd.“

Krest'an: „A či si sa mohol vždy ľahko zbaviť povedomia viny hriechu, keď kedy prišlo na teba niektorou z týchto ciest?“

Nádejny: „Nie, nemohol, lebo v taký čas sa to pevnejšie chytalo môjho svedomia, a potom, len keď som na to pomyslel, že by som sa mal vrátiť späť do hriechu – hoci moja myseľ bola obrátená po ňom -, pôsobilo mi to dvojnásobné muky.“

Krest'an: „A čo si potom robil?“

Nádejny: „Myslel som, že sa musím snažiť nápraviť svoj život, lebo ináče reku budem istotne zatratený.“

Krest'an: „A či si sa snažil napraviť?“

Nádejny: „Áno, a utekal som nielen pred svojím hriechom, ale i pred hriešnou spoločnosťou a dal som sa konať náboženské povinnosti, jako modliť sa, čítať, plakať nad hriechom, hovoriť svojim susedom pravdu atď. To som robil a ešte mnoho iného, čo tu nemôžem všetko vypočítať.“

Krest'an: „A či si sa už potom dobre cítil?“

Nádejny: „Áno, na chvíľu, ale konečne zase len prišiel na mňa môj nepokoj celou silou a stupil na krk všetkým mojim nápravam.“

Krest'an: „A jako sa to stalo, keď že si už bol napravený?“

Nádejny: „Boly to rôzne veci, ktoré ma nepokojily, zvlášte také výroky jako tieto: *Všetka naša spravodlnosť je jako ohýzdné rúcho.*“ (Iz 64,5.). „*Zo skutkov zákona nebude ospravedlnený žiaden človek.*“ (Gal. 2,16.). „*Keď učiníte všetko, čo vám bolo nariadené, hovorte: Sluhovia neužitoční sme.*“ (Luk. 17,10.), a mnoho tomu podobného. A preto som započal takto uvažovať: Ak je všetka moja spravodlnosť ako ohýzdné rúcho; ak zo skutkov zákona nebude ospravedlnený žiaden človek, a jestli sme aj tak neužitoční, keď sme *všetko* učinili, vtedy je to čiré bláznovstvo myseľ, že by človek dosiahol nebe skutkami zákona. A ďalej som myslel takto: narobí-li niekto u kupca za tisíc korún dlžoby a potom platí za všetko, čo kúpi, jeho drevna dlžoba predsa len stojí v knihe nepretretá, pre ktorú ho kupec môže zažalovať a dať zatvorit', dokial' nezaplatí dlžoby.“

Krest'an: „A jako že si to použil na seba?“

Nádejny: „Nuž, myslel som si takto: svojimi hriechami som sa veľmi zadlžil Bohu, a reku moje terajšie naprávanie sa nezaplatí môjho starého účtu, a že preto mám, pri všetkom svojom terajšom polepšovaní sa, uvažovať, ako by som mohol byť vysvobodený zo zatratenia, ktoré mi hrozí pre moje drevnejšie prestúpenia?“

Krest'an: „To si veľmi dobre použil; lež prosím ťa, pokračuj!“

Nádejny: „Iná vec, ktorá ma nepokojila, a to práve odvtedy, ako som sa započal naprávať, bola tá, že keď som sa dobre prizrel tomu najlepšiemu, čo som robil, i pri tom som ešte vždy videl hriech; nový hriech, ktorý sa premiešaval k najlepším mojim skutkom, tak, že som prinútený súdiť, že odhliadnuc od toho, že som drev rád seba klamal a chybné oceňoval konanie svojich povinností,

spáchal som pri jednej povinnosti toľko hriechu, že by ma Bôh právom bol mohol vrhnúť do pekla, keby aj môj driernejší život bol býval bezvadný:“

Krest'an: „A čo si potom urobil?“

Nádejný: „Hej, čo som urobil. Nevedel som, čo robiť, kým som sa nesveril *Vernému*, lebo my dvaja sme boli dobrí známi. A ten mi povedal, že neobdržím-li spravodlnosti človeka, ktorý nikdy nehrešil, nebude ma môžť spasiť ani moja vlastná ani všetka spravodlnosť celého sveta.“

Krest'an: „A veril si mu, že hovorí pravdu?“

Nádejný: „Keby mi to bol povedal vtedy, keď sa mi ľúbilo moje naprávanie sa, a keď som bol s ním spokojný, bol by som povedal, že je blázon, a to by bol mal za svoje ustávanie sa. Ale potom, keď som videl svoju slabosť a hriech, ktorý sa lepí na moje najlepšie skutky, bol som prinútený byť jeho mienky.“

Krest'an: „Ale či si si to mohol pomysleť, keď ti to zprvu vravel, že sa vôbec najde človek, o ktorom by sa právom mohlo povedať, že nikdy hriechu neučinil?“

Nádejný: „Musím vyznať, že mi tie slová zprvu cudzo znely, ale po ďalšom rozhovore a po ďalšom obcovaní s ním bol som o tom úplne presvedčený.“

Krest'an: „A či si sa ho spýtal, kto je to, a jako by si mal byť ním ospravedlnený?“

Nádejný: „Áno, a povedal mi, že je to Pán Ježiš, ktorý sedí po pravici Najvyššieho (Žid. 10,12.), a tak vraj musím byť Ním ospravedlnený, keď totiž budem veriť tomu a spoľahnem sa na to, čo on skrze samého seba vykonal vo dňoch svôjho tela, a vytrpel, keď visel na kríži (Rím. 4,5., Kol. 1,14.). Ďalej som sa ho aj to opýtal, ako môže mať spravodlnosť toho človeka takú moc, že by mohla iného ospravedlniť pred Bohom? A na to mi povedal, že on bol mocný Bôh a vykonal, čo vykonal, a tiež zomrel, avšak nie za seba, ale za mňa, ktorému jeho skutky a ich hodnota má byť pripočítaná, budem-li v neho veriť.“

Krest'an: „A čo si potom urobil?“

Nádejný: „Namietal som svoje námietky proti svôjmu uvereniu, lebo som myslel, že proti ma nebude chcieť spasiť.“

Krest'an: „A čo ti vtedy povedal *Verný*?“

Nádejný: „Vyzval ma, aby som šiel k nemu a videl (Ján 1,47.). Na to som povedal, že by to bola odvážlivosť. Ale on riekol, že nie, lebo vraj som pozvaný (Mat. 11,28.), aby som prišiel. Potom mi dal knihu, vydanú Ježišom samým, aby ma povzbudil, aby som len tým smelšie prišiel. A o knihe povedal, že každé jóta a každý bod v nej pevnejšie stojí ako nebe a zem (Mat. 5, 18; 24,35.). A potom som sa ho opýtal, čo musím urobiť, keď prídem? A potom som sa ho opýtal, čo musím urobiť, keď prídem? A povedal mi, že musím na kolenách prosiť Otca celým srdcom a celou dušou (Žalm 95,6., Jerem. 29,12-13., Dan. 6,10.), že by mi ho zjavil (Mat. 11,27.). Ďalej som sa ho pýtal, ako ho mám prosiť? Riekol: „Idi a

najdeš ho na tróne milosti, kde sedí čo roka zdĺže, aby udeľoval milosť a odpustenie všetkým, ktorí prídu“ (2. Mojž. 25, 22., Žid. 4,16.). Povedal som mu, že neviem, čo povedať, keď prídem. A kázal mi vravieť asi takto:

„Bože, buď milostivý mne hriešnemu (Luk. 18,13.) a daj mi poznať Ježiša Krista a uveriť v neho, lebo vidím, že keby nebolo jeho spravodlnosti, alebo keby som ja nemal viery v tú spravodlnosť, bol by som cele zavrhnutý a ztratený. Ó, Pane, počul som, že si Ty milosrdný Bôh a že si dal svôjho Syna Ježiša Krista, aby bol Spasiteľom sveta, a nad to, že si ochotný darovať ho i takému biednemu hriešnikovi, ako som ja, a hriešnik som ja skutočne, ó, Pane, a tak vezmi príležitosť a zveleb svoju milosť spasiac moju dušu skrze svôjho Syna Ježiša Krista. Ameň“.

Krest'an: „A či si urobil, ako sa ti kázalo?“

Nádejny: „Urobil, a to znova a znova.“

Krest'an: „A či ti Otec zjavil svôjho Syna?“

Nádejny: „Nie hneď na prvé ani na druhé ani na tretie ani na štvrté ani na piate, ba, ani na šieste.“

Krest'an: „A čo si vtedy urobil?“

Nádejny: „Vtedy som už nevedel, čo robiť.“

Krest'an: „A či ti neprišla myšlienka nechať modlenie?“

Nádejny: „Ba prišla, a to aj sto ráz.“

Krest'an: „A prečo si to neurobil?“

Nádejny: „Veril som, že je to pravda, čo mi bolo povedané, totiž, že bez Kristovej spravodlnosti ma ani celý svet nespasí. A preto som si myslel, že jestli upustím, zomrem, a tak jestli reku mám zomreť, nech zomrem pred trónom milosti. A pri tom pri všetkom prišlo mi aj to na um: „*Jestli by predlievalo, počkaj naň, lebo istotne príde a nebude predlievať.*“ (Ab. 2,3.). A tak som sa len ďalej modlil, až mi Otec ukázal Syna.“

Krest'an: „A jako ti bol zjavený.“

Nádejny: „Nevidel som ho svojimi telesnými očami, ale očami svôjho rozumu (Ef. 1,18.). A bolo to takto: Jedného dňa som bol veľmi smutný a myslím, že smutnejší než kedy v svojom živote, a tento smútok, spôsobilo to, že som znova videl veľkosť a ohavnosť svôjho hriechu. A jako som tak nič nečakal, iba peklo a večné zatratenie svojej duše, razom, ako sa mi zdálo, videl som Pána Ježiša, že hľadá s neba dolu na mňa a hovorí: ‚*Ver v Pána Ježiša a budeš spasený.*‘ (Sk. 16,30-31.). Ale ja som mu odpovedal: ‚Ó, Pane, som veľký, veľmi veľký hriešnik.‘ A on odvetil: ‚*Dosť ti je moja milosť.*‘ (2. Kor. 12,9.). A vtedy som povedal: ‚Ale, Pane, čo je to veriť?‘ A vtedy som videl zo slova: ‚*Ten, kto príde ku mne, nebude nikdy lačneť, a kto verí vo mňa, nebude nikdy smädneť*‘ (Ján 6,35.), že veriť a prísť je jedno, a že ten, kto prišiel, to jest, že ten, kto rozbehol sa

v svojom srdci a v túžbe po spasení skrze Krista, skutočne verí v Krista. Vtedy sa zjavila a stála voda v mojich očiach, a ja som sa ďalej pýtal: „Ale, Pane, či ty skutočne môžeš prijať tak veľkého hriešnika, jako som ja a spasiť ho?“ A na to som počul povedať: „*A toho, kto ku mne príde nevyžením von.*“ (Ján 6,37.). Vtedy som povedal: „Ale jako mám o Tebe myslieť, Pane, idúc k Tebe, aby som správne v Teba veril?“ Vtedy povedal: „*Kristus Ježiš prišiel na svet, aby hriešnych spasil.*“ (I. Tim. 1,15.). „*Konec zákona je Kristus na ospravedlnenie každého, kto verí*“ (Rím. 10,14.). „*Ktorý zomrel za naše hriechy a vstal z mŕtvych za naše ospravedlnenie.*“ (Rím. 4,25.). „*Zamiloval nás a umyl nás od našich hriechov svojou vlastnou krvou*“ (Zjav. 1,15; I. Tim. 2,5.). „*Je prostredník medzi Bohom a medzi nami. A preto môže dokonale spasiť tých, ktorí skrze neho pristupujú k Bohu, žijúc na veky, aby sa za nás prihovárал*“ (Žid. 7,25.). Z toho všetkého som vyrozumel, že musím hľadať spravodnosť v jeho osobe a to zadosť-učinenie za svoje hriechy, ktoré bolo dané skrze jeho krv, a že, čo konal v poslušnosti zákona svojho Otca, a tým, že vzal na seba trest tohože zákona, nebolo pre neho, ale pre toho, kto to prijme na svoje spasenie a bude vďačný. A tu bolo moje srdce plné radosti, moje oči plné slz, a všetky moje city kypely láskou naproti nemu, naproti ľudu a cestám Ježiša Krista.“

Kresťan: „To bol skutočne zjavenie Ježiša Krista tvojej duši. Ale porozprávaj mi do podrobnosti, aký účinok to malo na tvôjho ducha?“

Nádejný: „Videl som, že celý svet i s celou svojou spravodnosťou je v zatratení. Videl som, že Bôh Otec, trebars je spravodlivý, môže právom ospravedlniť prichádzajúceho hriešnika. Veľmi som sa hanbil za ohavnosť svojeho drevnejšieho života, a miatol a zahanboval ma pocit vlastnej nevedomosti. Lebo predtým nikdy nevznikla v mojom srdci myšlienka, ktorá by mi bola tak ukázala krásu Ježiša Krista. Zamiloval som si svätý život a túžil som činiť niečo na česť a slávu mena Pána Ježiša. Áno, myslel som, že keby som mal terat tisíc okoví krvi v svojom tele, ochotne by som ju – keby na to prišlo – vylial za Pána Ježiša.“

KAPITOLA XVII.

Potom som videl v svojom sne, že *Nádejný* sa obzrel a videl *Nevedomého*, ktorého boli odbehli, že ide za nimi. „Hľad, - povedal *Kresťanovi* -, jak ďaleko sa vlečie tamten mládenec za nami!“

Kresťan: „Vidím ho, vidím; nestojí o našu spoločnosť.“

Nádejný: „Ale som istý, že by mu to nebolo škodilo, keby bol s nami držal krok.“

Kresťan: „Máš pravdu, ale ručím ti za to, že on ináč myslí.“

Nádejný: „Verím ti, ale už akokoľvek, dočkajme ho.“ A tak aj urobili.

Vtedy mu povedal *Kresťan*: „Pod' že, človeče, prečo tak zaostávaš?“

Nevedomý: „Ja rád chodím sám, o veľa radšej ako v spoločnosti, krome ak by som ju mal radšie ako svoju samotu.“

Vtedy riekol *Kresťan Nádejnému*, ale potichu: „Či som ti nepovedal, že nestojíš o našu spoločnosť? Ale už akokoľvek, - povedal – len pod' a hovorme s ním, kým pôjdeme touto pustatinou. A potom obrátiac sa k *Nevedomému* vetil: „Pod', jako sa máš? Ako to stojí terat medzi Bohom a medzi tvojou dušou?“

Nevedomý: „Nadejem sa, že dobe, lebo som vždy plný dobrých hnutí a myšlienok, ktoré mi prichádzajú na rozum, aby ma tešili na mojej ceste.“

Kresťan: „Aké sú to dobré hnutia? Povedz nám to, prosím ťa!“

Nevedomý: „Nuž, myslím o Bohu a o nebi.“

Kresťan: „Tak robia i diablovia i zatratené duše.“

Nevedomý: „Ale ja myslím o nich a žiadam si ich.“

Kresťan: „Tak robia mnohí, ktorí ta podľa všetkého neprídu. Duša lenivca žiada a nič nemá.“ (Prísl. 13,4.).

Nevedomý: „Ale ja myslím o tých veciach a opúšť'am všetko za ne.“

Kresťan: „O tom pochybujem, lebo všetko opustiť je ťažká vec, áno, ťažšia, než sa mnohí nazdávajú. Lež prečo myslíš, alebo čo ťa o tom presvedčilo, že si všetko opustil pre Boha a pre nebe?“

Nevedomý: „Moje srdce mi to hovorí.“

Kresťan: „Múdry *Šalamún* hovorí: „*Kto sa nadeje čiže spolieha na svoje srdce – alebo nech ja doložím: kto mu verí – je blázon*“.“ (Prísl. 28,26.).

Nevedomý: „To je rečené o zlom srdci, ale moje srdce je dobré.“

Kresťan: „Ako to dokážeš?“

Nevedomý: „Potešuje ma v nádejách na nebe.“

Kresťan: „To sa môže diať jeho *klamnosťou*. Lebo vlastné srdce človeka môže potešovať nádejami i na takú vec, na ktorú nadejať sa nemá človek predsa žiadnej príčiny.“

Nevedomý: „Ale moje srdce a môj život sa shodujú a tak je moja viera dobre a na dobrom základe založená.“

Kresťan: „Kto ti to povedal, že tvoje srdce a tvôj život sa shodujú?“

Nevedomý: „Moje srdce mi to hovorí.“

Kresťan: „Tvoje srdce ti to hovorí! Vrana vrane oka nevykole. Nesvedčí-li o tejto veci slovo Božie, iné svedoctvo tu nemá žiadnej ceny.“

Nevedomý: „Ale čo to nenie dobré srdce, ktoré má dobré myšlienky? A či to nenie dobrý život, ktorý je dl'a prikázaní Božích?“

Krest'an: „Áno, to je dobré srdce, ktoré má dobré myšlienky, a dobrý je život, ktorý je dľa Božích prikázaní. Ale ovšem iná vec je mať to, a iná iba myslieť, že to mám.“

Nevedomý: „A prosím vás, aké myšlienky vy považujete za dobré a jaký život za život dľa Božích prikázaní?“

Krest'an: „Sú dobré myšlienky rozličného druhu, niektoré z nich sa týkajú nás samých, niektoré Boha, niektoré Krista a niektoré iných vecí.“

Nevedomý: „Ktoré a jaké myšlienky sú dobré, ktoré sa nás týkajú?“

Krest'an: „Také, ktoré sa shodujú so slovom Božím.“

Nevedomý: „Kedy sa shodujú naše myšlienky o nás samých so slovom Božím?“

Krest'an: „Keď tak súdime o sebe, jako o nás súdi Božie slovo. Na príklad – aby som sa jasne vyjadril – slovo Božie hovorí o ľuďoch v prirodzenom t. j. neobrátenom stave: „*Nenie spravedlivého; nenie kto by činil dobré*“ (Rím 3,12.), a tiež hovorí, že „*každý úmysel myšlienok jeho srdca je zlý a len zlý po celý čas jeho života*“ (I. M. 6,5.). A zase: „*Myšlienky srdca človeka sú zlé od jeho mladosti*“ (I. Mojž. 8,21.). A tak tedy jestli tak myslíme sami o sebe a *cítíme* to, vtedy sú naše myšlienky dobré, lebo zodpovedajú slovu Božiemu.“

Nevedomý: „Nikdy neuverím, že by moje srdce bolo také zlé.“

Krest'an: „A preto si tiež nikdy nemal dobrej myšlienky o sebe v svojom živote. Ale dovoľ, aby som pokračoval. Ako súdi slovo Božie naše *srdce*, tak súdi aj naše *cesty*, a jestli naše myšlienky o našom *srdci* a o našich *cestách* shodujú sa so súdom slova Božieho o tom obojom, vtedy sú dobré, lebo zodpovedajú slovu Božiemu.“

Nevedomý: „Vyslovte sa jasne, ako to myslíte.“

Krest'an: „Nuž, slovo Božie hovorí, že cesty človeka sú krivé (Žalm 125,5., Prísl. 2,15.), nie dobré, ale prevrátené. Hovorí, že od prirodzenia idú ľudia ľudia zlou cestou, a že nepoznali cesty pokoja (Rím. 3,17.). A preto keď tak myslí človek o svojich cestách t.j. o svojom živote, keď tak myslí a cíti v pokore srdca, vtedy má dobré myšlienky o svojich cestách, lebo takto sa potom shodujú jeho myšlienky so súdom slova Božieho.“

Nevedomý: „A jaké myšlienky sú dobré myšlienky o Bohu?“

Krest'an: „To, čo som povedal o dobrých myšlienkach, týkajúcich sa nás samých, to isté platí aj o dobrých myšlienkach o Bohu: jestli naše myšlienky o Bohu shodujú sa s tým, čo hovorí o ňom Božie slovo, vtedy sú to dobré myšlienky o Bohu, to jest dobré sú, keď myslíme i jeho bytnosti a o jeho vlastnostiach tak, ako učí slovo, o čom však mi teraz nemožno dopodrobna hovoriť. No, dobré myšlienky o Bohu máme vtedy, keď myslíme a pamätáme na to, že On nás zná lepšie, ako my sami seba známe a že i vtedy vidí pri nás hriech,

keď a kde my nevidíme hriechu v samých sebe; keď myslíme, že vidí aj naše najtajnejšie myšlienky, a že naše srdce i so všetkými jeho hĺbkami je vždy otvorené a odkryté pred jeho očami, a tiež keď myslíme, že všetka naša spravodnosť jemu smrdí, a že preto nemôže vidieť, aby sme pred ním stáli v akejkol'vek sebadôvere a čo by sme sa pritom hneď na všetky svoje najlepšie skutky spoliehali.“

Nevedomý: „A či sa nazdáte, že som taký blázon aby som myslel, že Bôh nevidí ďalej ako ja? Alebo že by som predstúpil pred Boha spoliehajúc sa, čo by hneď bolo aj na svoje najlepšie skutky?“

Kresťan: „Ako teda myslíš o tejto veci?“

Nevedomý: „Nuž, aby som sa krátko vyslovil – myslím tak, že musím veriť v Krista na ospravedlnenie.“

Kresťan: „Čože? Ty veriť v Krista, keď nevidíš, že by ti bol treba?! Ty nevidíš ani svôjho prirodzeného ani skutočného hriechu, ale máš takú mienku o sebe a o tom, čo činíš, z ktorej zrejme vysvitá, že si nikdy nevidel potreby Kristovej spravodnosti, ktorá by ťa ospravedlnila pred Bohom. Nuž, jako potom smieš povedať, že veriš v Krista?“

Nevedomý: „Napriek tomu, čo hovoríte, je moja viera predsa len dosť dobrá.“

Kresťan: „Aká je tvoja viera, čo veriš?“

Nevedomý: „Verím, že Kristus zomrel za hriešnych, a že budem ospravedlnený pred Bohom od kľatby tým, že milostive prijme moju poslušnosť jeho zákonu. *Alebo tak*, že Kristus svojimi zásluhami učiní svôjmu Otcovi príjemným plnenie mojich náboženských povinností, a tak budem ospravedlnený.“

Kresťan: „Dovoľ, aby som ti dal odpoveď na toto vyznanie tvojej viery:

Ty máš *fantastickú*, vymyslenú vieru, ktorú si si sám vymyslel, lebo o takej viere,

jakú máš ty, ničoho nečítame v slove Božom.

Tvoja viera je zlá, *falošná*, lebo odníma ospravedlnenie osobnej spravodnosti

Kristovej a pripočítuje ho tebe.

Ďľa tejto viery neospravedľňuje Kristus tvojej osoby, ale tvoje skutky, a tvoju osobu

ospravedľňuje len pre tvoje skutky a to je blud.

A pre túto príčinu je tvoja viera klamná a to tak, že ťa nechá pod hnevom v deň súdu

všemôžúceho Boha. Lebo pravá ospravedľňujúca viera poháňa dušu, ako cítiacu, že je ztratená skrze zákon, aby sa utiekla ku Kristovej spravodnosti. A

Kristova spravodlnosť nenie skutkom milosti, krorým by učinil tvoju poslušnosť príjemnou Bohu, aby sí tak bol pred Ním ospravedlnený, ale to jeho osobná poslušnosť zákonu Božiemu, ktorou činil a trpel za nás to, čo od nás požadoval tenže zákon. A – jako hovorím – túto spravodlnosť prijme pravá viera, a duša súčnou pokrytá jako rúchom a stojac tak skrze ňu bez poškrvny pre Bohom je príjemná a prostá zatratenia.“

Nevedomý: „Ešte že čo! Či by ste chceli, aby sme sa spoľahli na to, čo Kristus sám bez nás vykonal? Taký blud by povolil úzdu našim žiadostiam a trpel by nám, aby sme žili, ako by sme chceli: čo že na tom, jako žijeme, jestli môžeme byť ospravedlnení Kristovou osobnou spravodlnosťou od všetkého, keď len veríme?!“

Kresťan: „*Nevedomý* je tvoje meno, a jaké je tvoje meno, taký aj si. Práve táto tvoja odpoveď dosvedčuje tomu, čo hovorím. *Nevedomý* si toho, čo je ospravedlňujúca spravodlnosť, a zrovna tak *nevedomý* si aj toho, jako poistiť a zachovať svoju dušu skrze vieru v rečenú spravodlnosť od ťažkého hnevu Božieho. Ba, ani nevieš nič o pravom pôsobení spasiteľnej viery v túto spravodlnosť Krista, ktorá to viera má ten účel, aby v Kristu sohla, podmanila a získala Bohu srdce človeka, aby milovalo jeho meno, jeho slovo, jeho cesty a jeho ľud, a nie aby sotrvávalo v hriechu, jako sa ty v svojej nevedomosti domnievaš.“

Nádejný: „Opýtaj sa ho, či sa mu Kristus kedy zjavil s neba?“

Nevedomý: „Čo že? Vy že veríte v zjavenia? To, čo vy oba a všetci ostatní, vám podobní, hovoríte o tejto veci, ja nepovažujem za nič iné, iba za výplod pomäteného mozgu.“

Nádejný: „Prečo, ó, človeče?!“ Kristus je tak skrytý v Bohu pred prirodzeným pochopom každého tela, že Ho je nemožné niakým činom spasiteľne poznať, len ak by mu ho sám Bôh Otec zjavil“ (Mat. 11,27.).

Nevedomý: „To je vaša viera, ale nie moja, avšak moja viera – nepochybujem o tom – je zrovna tak dobrá ako vaša, trebárs nemám v svojej hlave toľko všeliakých fantázií a podivínství jako vy.“

Kresťan: „Dovoľ mi, aby som ti povedal slovo: nemal by si tak ľahko hovoriť o tejto veci, lebo to ti smele tvrdím, zrovna tak, ako to i môj dobrý kamarát urobil, že nik nemôže poznať Ježiša Krista, len ak by mu ho zjavil Otec (Mat. 11,27.), ba, i viera, ktorou sa duša drží Krista, jestli to ináčé má byť pravá viera, musí byť spôsobená nesmiernou velikosťou jeho premocnej sily (Ef. 1,18-19, 1. Kor. 12,3.). Ale pôsobenie takej viery, tak pozorujem, úbohý *Nevedomý* – je ti neznáme. Prebud' sa tedy a vidz svoju vlastnú biedu a uteč sa k Pánu Ježišovi! A jeho spravodlnosťou, ktorá je spravodlnosťou Božou, lebo on sám je Bôh, budeš vysvobodený zo zatratenia.“

Nevedomý: „Idete mi veľmi rýchle; nemôžem držať s vami krok. Chodte vy napred, ja musím trochu zaostať.“

Vtedy riekli:

Nevedomý, či len predsa dobrou radou,
desať ráz ti ponúkajú, v nerozumne pohrdneš?
Odmietneš-li ju, raz poznáš, akou ztratou
bol ti skutok ten, a jaké zlo na seba uvrhneš,
Zpamätaj sa, ó, človeče, v čas, prosím ťa!
Dobrá rada, príjmeš-li ju, zachráni ťa.
Jestli ňou však predsa zhrdneš;
v večnú záhubu sa vrhneš.

Vtedy *Krest'an* obrátiac sa k svôjmu kamarátovi *Nádejnému* takto mu povedal:

„Nuž, pod' tedy, môj dobrý *Nádejný*, vidím, že my dvaja zase len musíme ísť samotný.“

KAPITOLA XVIII.

A tak som videl v svojom sne, že išli dobrým krokom popredku, a *Nevedomý* pokulhával za nimi. Vtedy povedal *Krest'an* svojmu druhovi: „Veľmi ľutujem toho úbohého človeka, lebo určite viem, že sa mu raz zle povedie.“

Nádejný: „Ach, a takých ľudí je mnoho v našom meste, celé rodiny, áno, celé ulice a to aj pútnikov; no, jestli ich je už mnoho v našom kraji, koľko ich musí byť tam, kde sa on narodil!“

Krest'an: „Skutočne hovorí písmo: „*Oslepil ich oči, aby nevideli.*“ (Iz. 6,9-10, Ján 12,40.). No, teraz sme sami – čo myslíš o takých ľuďoch? Či myslíš, že nie sú nikdy usvedčovaní o hriechu a nasledovne že sa ani neboja, že ich stav je nebezpečný?“

Nádejný: „Na túto otázku odpovedz radšie ty sám, lebo ty si starší.“

Krest'an: „Dobře tedy, odpoviem. Nazdám sa, že niekedy sú usvedčaní o svojich hriechoch a cítia ich ale že sú od prirodzenia nevedomí, nerozumejú, že také usvedčanie zámerí ich dobro, a preto sa ho zúfale snažia udusiť a odvážne si ďalej pochlebujú na ceste svojeho vlastného srdca.“

Nádejný: „Verím, jako hovoríš, že bázeň veľmi slúži ľuďom na dobré a pobáda ich na počiatku vydať sa na púť.“

Krest'an: „Cele iste, jestli je to pravá bázeň, lebo tak hovorí Božie slovo: „*Bázeň Hospodinova je počiatok múdrosti.*““ (Prísl. 1,7., Job 28,28., Žalm 111,10.).

Nádejný: „Jako by si opísal pravú bázeň?“

Krest'an: „Pravú bázeň poznať po troch veciach, a sice:
po jej pôvode – spôsobená je spasiteľným usvedčením o hriechu.
Ženie dušu, aby sa chopila Krista a dosiahla u neho spasenie.

Plodí a udržuje v duši veľikú úctu pred Bohom, pred jeho slovom a pred jeho cestami, udržuje ju nežnú a citlivú a pôsobí, aby sa bála odvrátiť sa od Boha, od jeho slova a od jeho ciest už či napravo či na ľavo, a priľnúť k niečomu, nech by to bolo čokoľvek, čo by zneuctilo Boha, porušilo jej pokoj, zarmútilo Ducha, alebo čo by dalo nepriateľovi príčinu rúhať sa!“

Nádejný: „Dobře si riekol, verím ti, že si pravdu povedal. Ale povedz mi, či sme už skoro na konci začarenej pôdy?“

Krest'an: „A čo že ťa unavuje tento náš rozhovor? Máš ho už dost?“

Nádejný: „Nie, ale by som rád vedel, kde sme.“

Krest'an: „Už nemáme viac ako dve míle ist' po nej. Avšak vráťme sa k svôjmu rozhovoru a k svojej veci. Nuž, nevedomí nevedia, že osvedčenie, ktoré v nich vzbudzuje bázeň, je na ich dobré, a preto sa ho usilujú udusiť.“

Nádejný: „A jako sa ho usilujú udusiť?“

Krest'an: „1. Myslia, že bázeň pôsobí diabol, hoci je isté, že ju Bôh pôsobí. A ponevač tedy tak myslia, vzpierajú sa jej zo všetkej sily, ako veci, ktorá – dl'a ich domnena – smeruje zrovna k ich záhube. 2. A tiež myslia, že tá bázeň chce zničiť ich vieru vôbec (oni, úbožiaci, sa boja o svoju vieru nemajúc žiadnej!), a preto zatvrdzujú proti nej, proti tej bázni, svoje srdce. 3. Namýšľajú si, že nemajú a nesmú sa báť, a preto napriek tomu, že predsa len ide na nich bázeň, viac a viac sa hriešne, odvážne ubezpečujú. 4. Vidia, že taká bázeň im chce odňať ich poľutovania hodnú samosvätosť, a preto sa jej vzpierajú celou svojou silou.“

Nádejný: „O tomto viem i sám niečo z vlastnej zkušnosti, prv než som sa poznal, bolo to i so mnou tak.“

Krest'an: „Nuž, na teraz opustíme svôjho suseda *Nevedomého* samého a hovorme o niečom inom užitočnom.“

Nádejný: „Zo srdca rád pristávam, ale i teraz ty započneš.“

Krest'an: „Dobre tedy. Či si poznal asi před desať rokmi istého *Dočasného* v svojom kraji, ktorý bol vtedy veľmi horlivý v náboženstve?“

Nádejný: „Že či som ho poznal! A dobre. Býval v *Bezmilostnom*, v meste to asi dve míle od mesta *Počestnosti*, a býval v samom susedstve istého *Odvrátenca*.“

Krest'an: „Tak je, býval s ním pod jednou strechou. Človek bol raz veľmi prebudený, a mám za to, že vtedy videl do istej miery svoje hriechy aj odplatu, hodnú za ne.“

Nádejný: „I ja tak myslím, lebo, poveváč môj dom nebol viac ako tri míle od neho, často prichádzal ku mne, a to s mnohými slzami. Skutočne som ho veľmi

ľutoval a mal som o ňom akúsi nádej. Ale človek vidí, že nie každý, kto hovorí: „*Pane, Pane!*“ *vníde do kráľovstva nebeského.*“ (Mat. 7,21.).

Kresťan: „Raz mi povedal, že je rozhodnutý vydať sa na púť, ako sme my teraz; len razom sa ti soznámil s akýmsi *Sámsaspasom* a potom sa mi odcudzil.“

Nádejný: „Keď už raz o ňom hovoríme, pohľadajme trochu príčinu, prečo sa tak razom odvrátil, ako to už aj mnohí iní, jemu podobní, urobili.“

Kresťan: „To, môže byť veľmi prospešné, ale započni ty!“

Nádejný: „Dobre tedy. Dľa môjho súdu sú toho štyri príčiny: 1. Hoci svedomie takých ľuďí je zobudené, ich myseľ predsa len zostala nezmenená; a preto keď ustáva a pomaly sa tratí moc viny, tj. poznanie a povedomie vlastných hriechov, prestáva i moc (tj. bázeň), ktorá ich pohla k pobožnosti, a preto prirodzene zase sa navracajú k svôjmu predišlému spôsobu života, tak, ako to vidíme u chorého psa, ktorý ochorel od toho, čo požral: dokiaľ prevláda jeho nemoc, vracia a napína sa, avšak to nerobí z dobrej vôle a z popudu vlastného rozumu, - jestli vôbec môžeme hovoriť o psom rozumne – ale preto, že mu to v báchore pôsobí muky. Ale akonáhle pomynie jeho nemoc, a jeho báchor prestal boieť, ponevác sa žiadosti jeho vracaním nič nezmenily, zase sa len túla sem a tam a líže, čo príde. A tak je to pravda, čo je napísané: „*Pes sa navráti k svôjmu vývratku*“ (2. Petra 2,22.). A tedy to hovorím, že ponevác len preto sa rozohriali za nebe, že cítia peklo, a boja sa jeho múk, preto aj potom tou mierou, jako ich cítenie pekla a ich bázeň pre zatratením chladne a stydne, stydne aj ich túha po nebi a po spasení, a takým činom sa stáva, že keď pomynie sa povedomie ich viny, ich hriechov, a ich bázeň, zomre aj ich túha po nebi aj ich blaho, a navrátia sa k drievnejšiemu spôsobu svôjho života.

2. Iná príčina je, že majú otrockú bázeň, ktorá ich vždy ovláda. Teraz však hovorím – dobre rozumej – o bázni pred ľuďmi, lebo Písmo hovorí, že *strach človeka kladie mu osídlo.* (Prísl. 29,25.). A tedy hoci sa zdajú byť horúcimi za nebe, dokiaľ im plamene pekla šľahajú kolo uší, keď trochu pomynie zdesenie, prichádzajú na iné myšlienky, totiž, že dobre je byť múdrom a nepostaviť hned všetko – neviem vraj za čo – na kocku, alebo aspoň neuvrhnúť sa do nevyhnutelných a nepotrebných trápení, a tak zase len sa vracajú späť do sveta.

3. Potupa, ktorá sprevádza pravé kresťanstvo, leží tiež ako balvan na ich ceste. Sú pyšní

a vysokomyslní, a náboženstvo čiže kresťanstvo je v ich očiach vecou nízkou a opovrživou. A preto, keď ztratili pocit hrôzy pekla a budúceho hnevu, zase vracajú sa k svôjmu bývalému hriešnemu životu.

Povedomie viny a myseľ na hrôzy pekla im je neznesiteľné; oni neradi vidia svoju

biedu a svoje nešťasie, dokiaľ neprídu do neho, trebárs by snád' zprvu pohľad naň, keby len milovali ten pohľad a zniesli, pohnul ich utiecť sa ta, kde utiekajú sa spravедliví, a mohli by tam tiež byť bezpeční. Ale ponevác, ako som už podotknul, vyhýbajú tedy myšlienkam, ktoré ich upomímajú na ich vinu a na hrôzy pekla, keď sa raz zbavili svôjho prebudenia dotyčne hrôz a hnevu Božieho, radi zatvrdzujú svoje srdce a volia také cesty, ktoré ich zatvrdia viac a viac.“

Krest'an: „Trafil si veľmi blízko cieľa, lebo hlavnou príčinou všetkého toho je, že nezmenila sa dostatočne ich myseľ a vôľa. A preto sú iba jako zločinec, ktorý stojí pred súdcom – čupí a trasie sa, a zdá sa, že kaja sa z celého srdca. Ale príčina všetkého toho je strach, že ho obesia, a nie že by sa mu hnusil jeho zločin, ako sa vidí; lebo nech by len človek zase dostal svoju svobodu, bude kmíniť a darebáčik ako predtým, kdežto keby sa bola zmenila jeho myseľ, bol by iný človek.“

Nádejny: „Nuž, ja som ti ukázal príčinu, prečo sa vracajú zpät' do sveta, a tak mi ty teraz povedz; jako sa to deje.“

Krest'an: „Ochotne: 1. Snažia sa všemožne zahnať rozpomienku na Boha, na smrť a na budúci súd. 2. Potom postupne odvrhujú svoje súkromné povinnosti, ako modlitbu skryte, úzdenia svojich zlých žiadostí, bdenie, žiaľ nad hriechami a podobné. 3. Vyhýbajú spoločnosti živých a vrúcich krest'anov. 4. Chladnú vo verejných svojich povinnostiach, ako je počúvanie a čítanie slova Božieho, nábožný rozhovor a podobné. 5. Začnú niektorým d'ubať diery do kabáta, tj. začnú na niektorých veriacich hľadať všeliaké chyby a nedokonalosti a vytýkať im to a to diabolským úmyslom, len aby mali nejakú príčinu zahodiť bázeň Božiu za svôj chrbát. 6. Začnú sa pridžžať a spolčovať sa s telesnými rozpustilými a chlipnými ľuďmi. 7. Pustia sa tajne do telesného a necudného rozhovoru a sú radi, keď môžu niečo také vidieť na ľuďoch, ktorí sa počítajú za čestných, aby to skrze ich príklad tiež mohli tým smelšie konať. 8. Na to započnú sa hrať s niektorými nepatrnejšími hriechy verejne a konečne. 9. súc zatvrdnutí, ukážu sa cele takí, jakí sú. A keď potom uvrhnutí sú zase do prúdu neprávosti, nezachránili ich mimoriadna milosť Božia, zahynú večne vlastným sebaklamom.“

KAPITOLA XIX.

A tu som videl v svojom sne, že medzi tým časom prešli pútnici začarenou pôdou a vkročili do zemi *Beula*, tj. do Zemi Vydanej¹⁰, ktorej vzduch bol veľmi

¹⁰ **Vydanej**=manželskej. (Iz. 62,4.). Je to tu opísaný stav duše veriaceho človeka, v ktorom je už duša, v zkuškach dokázaná, nevestou, nie, manželkou Kristovou, ktorá je s ním už večnou smlúvou spojená a tak požíva slasť, bohatstvo a slávu svôjho nebeského Ženícha, Krista. Zároveň j to stav dozrievajúcej, večnosti sa blížiacej duše. (*Prekl.*)

príjemný a rozkošný, a že cesta viedla prosto zemou, tešili sa tam za čas. Áno, tu neprestajne počuli spev vtákov a čo deň videli zjavovať sa kvety a zemi a počuli hrdličku hrkútať v zemi (Pieseň 2,10-12.). V tej krajine svieti slnečko deň i noc, lebo je to za *Dolinou tône smrti* i z dosahu obra *Zúfalca*. A odtiaľ už nemohli ani len vidieť hradu *Pochybovania*, lež videli odtiaľ mesto, do ktorého putovali; aj sa tam sišli s niektorými jeho obyvateľmi. Lebo tam v tom kraji sa obyčajne prechádzajú tie *skvejúce sa bytosti*, pretože to bolo na pohraničí neba. Tu v tomto kraji obnovila sa i smlúva medzi Nevestou a Ženíchom. Áno, tu „*radoval sa Bôh medzi nimi, jako sa ženích raduje svojej neveste*“. (Iz. 62,5.). Tu už nemali nedostatku zbožia a vína, lebo tu v tomto kraji našli hojne všetkého, čo hľadali na celej svojej púti. (Iz. 62,8.). Tu počuli hlasy z mesta, hlasné hlasy, ktoré vravely: „*Povedzte dcére sionskej, hľa, tvoje spasenie ide!*“ „*Hľa, jeho odplata s ním. Hľa, jeho dielo pred ním!*“ (Iz. 40,10.). Tu ich všetci obyvatelia tej krajiny menovali: „*Svätý ľud*“, „*vykúpení Hospodinovi*“, „*vyhľadání*“ a podobne.

A kráčajúc krajinou zažívali viac radosti ako v krajoch, odľahlejších od kráľovstva, do ktorého sa uberali – putovali. A čím viac sa blížili k mestu, tým lepší a krásnejší výhľad mali naň. Vystavené bolo z periel a z drahého kameňa, i jeho ulice boli vydláždené zlatom, tak že *Krest'an* od prirodzenej slávy mesta a od blesku slnečných lúčov, ktoré sa na ňom odrážaly, túžbou ochorel. I *Nádejného* napadla niekoľko rás tá istá nemoc. A preto tam, ňou premožení, chvíľu ležali a kričali od boľasti: „*Najdete-li môjho milého, povedzte mu, že som chorá od lásky*“. (Pie. 5,8.).

No, zmocnejúc trochu a súc schopnejší niest' svoju nemoc, šli ďalej svojou cestou a blížili sa mestu viac a viac. A tam byly ovocné sady, vinice a zahrady, ktorých brány byly otvorené na kráľovskú cestu. A jako prišli na miesto, hľa, záhradník stál na ceste, ktorého sa pýtali pútnici: „*Čie sú to také krásne vinice a zahrady?*“ Záhradník odpovedal: „*Kráľove, a posadené sú tu pre jeho vlastnú rozkoš ako aj na obveselenie pútnikov*“. (5. Mojž. 23,24.). A tak ich pojal záhradník a zaviedol do viníc a povedal im, aby sa občerstvili lahôdkami. A ukázal im tam aj Kráľove chodníky a besiedky, kde sa rád bavil. A tam pobudli a usnuli.

A videl som v svojom sne, že tu pútnici viac hovorili zo spania než v bdelom stave vôbec na celej svojej ceste. A keď som sa tomu divil, povedal mi záhradník: „*Čo sa tomu divíš? Je to vlastnosť ovocia, hrozna týchto viníc, že tak hladko klzá dolu hrdlom, že od neho hovoria i ústa spiacich*“.

A tak som videl, že keď sa prebudili, pobrali sa ďalej na cestu hore do mesta. Ale jako som povedal, blesk slnca, ktorý sa na meste odrážal, - lebo mesto bolo zo samého číreho zlata (Zjav. 21,18.) – bol tak nesmierne slávny, že teraz

nemohli otvorenými očami prosto naň hľadeť, ale iba cez istý nástroj, na to shotovený. (2. Kor. 3,18.).

A tak som videl, že ako tak šli, stretli ich dvaja mužovia v rúchu, ktoré sa skvelo jako zlato, aj ich tváre žiarili jako svetlo. Títo mužovia sa pýtali pútnikov, odkiaľ idú? A povedali im. A taktiež sa ich pýtali, kde nocovali, jaké ťažkosti a nebezpečenstvá ich potkaly na ceste, a jaké potešenia, pôžitky a rozkoše na nej zažili? Aj to im porozprávali. A potom im povedali mužovia: „Teraz sa už potkáte len s dvoma ťažkosťami a potom ste už v meste.“

A potom ich žiadal *Krest'an* a jeho druh, že by šli s nimi, a oni im riekli, že pôjdu. Ale vraj to musia dosiahnuť svojou vlastnou vierou. A tak potom som videl, že šli spolu až uvideli bránu mesta. A ďalej som videl, že medzi nimi a medzi bránou bola *rieka*¹¹, ale nebolo cez ňu mosta, po ktorom by sa mohlo prejsť, a rieka bola veľmi hlboká. Keď uvideli pútnici rieku, veľmi sa zľakli. Ale mužovia, ktorí šli s nimi, im povedali: „Musíte cez rieku, lebo ináče sa nedostanete ku bráne“. Tu sa začali pútnici vypytovať, či tam niet inej cesty ku bráne? Mužovia odvetili: „Áno, ale tou nebolo svobodno nikomu ísť od založenia sveta, len dvom, totiž *Enochovi* a *Eliášovi*, ani ňou nebude nikto smieť ísť, dokiaľ nezatrúbi posledná trúba. (1. Kor. 15, 51-52.). Vtedy si počali pútnici zúfať, zvlášte *Krest'an*, a pozerali na tú i na onú stranu, ale darmo, nenašli inej cesty, ktorou by mohli prejsť cez rieku, a tak jej unikli. Na to sa pýtali mužov, či je voda všade jednak hlboká? „Nie je“; - povedali – „avšak v tejto veci vám nemôžeme pomôzť. Lebo ju najdete buď hlbšiu buď plytšiu, podľa toho, jako veríte v Kráľa toho mesta.“

A tak sa pustili do vody, a *Krest'an* vstúpiac do nej počal tonúť a vykriknul na svojho dobrého priateľa *Nádejného* a povedal: „Klesám do hlbokých vôd; vlny mi vystupujú nad hlavu, všetky vlny idú ponad mňa. Selah.“ (Jon. 2,4.).

Vtedy povedal *Nádejný*: „Neboj sa, môj brat, ja cítim pod nohami dno, a dobre je.“ Vtedy riekol *Krest'an*: „Ó, môj priateľ, úzkosti smrti ma obkľúčili, a nevidím krajiny, kde tečie mlieko a mäd.“ A v tom pripadla na *Krest'ana* veľiká mrákava a hrôza, tak že nevidel pred seba. I svoje mysly tu ztratil do velikej miery, tak že sa nemohol ani rozpamätať na žiadne z tých sladkých občerstvení, ktoré nachádzal na ceste svojej púti, a tak prirodzene ani nemohol poriadne o nich hovoriť. No, predsa len všetky slová, ktoré vravel, prejavovaly, že sa v mysli desil a v srdci bál toho, aby nezomrel v rieke¹², a tak sa nestalo, že by neobsiahol vstupu cez bránu. Tam ho tiež, ako tam stojací pozorovali, veľmi trápily myšlienky, ktoré mu prišli na pamäť, hriechy, ktoré popáchal ak predtým, ako sa stal pútnikom, tak i potom. A tiež bolo pozorovať, že ho trápia zjavenia príšer a

¹¹ **Rieka** = smrť, priechod to z časnosti do večnosti.

¹² Aby ešte v smrti, na prahu večnosti, neodpadnul od Boha.

zlých duchov, lebo občas to dával na javo svojimi slovami. A tak tu mal *Nádejny* mnoho roboty, aby udržal bratovi hlavu nad vodou, áno, niekoľko ráz sa zdálo, že cele utonie, a vtedy sa teprv za chvíľu vynoril polomrtvý. A *Nádejny* sa tiež snažil potešiť ho a vravel: „Môj brat, vidím bránu i ľudí stáť pri nej, aby nás privítali.“ Ale *Kreštan* odpovedal: „To teba, teba čakajú; ty si bol *nádejny*, od kedy ťa poznám.“ „A taký si bol aj ty“, povedal *Kreštanovi*. „Ó, môj brat, keby som bol býval ako třeba, - povedal *Kreštan* – istotne že by teraz vstal a pomohol mi, ale pre moje hriechy ma uviedol do osídla a opustil ma.“ Vtedy vetil *Nádejny*: „Môj brat, ty si cele zabudol na slovo, ktoré hovorí o bezbožných: *‘Nemajú žiadnych trápení do svojej smrti, a ich brucho je veľmi vytučené, ani útrap ako iný smrteľný človek nemajú a nie sú bití ako iný obyčajný človek’*. (Ž. 73, 4-5.). Trápenia a súženie, ktorými ideš v týchto vodách, nie sú znamením, že by ťa Bôh bol opustil, ale sú poslané na to, aby ťa zkusily, či sa rozepamätáš na to, čo si doteraz obdržal z jeho dobrotivosti, a či sa v svojich útrapách spoľahneš na neho a sotrváš.“

Potom som videl v svojom sne, že sa *Kreštan* videl chvíľu, jako by rozmýšľal, ktorému *Nádejny* tiež dodal: „*Dúfaj, Ježiš Kristus ťa uzdravuje*.“ A v tom vypukol *Kreštan* v hlasitý výkrik a vravel: „Ó, zase Ho vidím! A hovorí mi: *Keby si išiel cez vodu, budem s tebou, a cez rieky, nezatopia ťa*.“ (Iz. 43,2.). A tak sa oba posmelili, a na to tak umlknul nepriateľ ako kameň, až prešli. Lebo *Kreštan* potom hneď našiel pôdu pod nohami, a tak sa stalo, že im bol ostatok rieky plytký a tedy tak prešli. Tam na druhom brehu rieky zase uvideli tých dvoch žiariacich, skvejúcich sa mužov, ktorí ich tam čakali. A tak keď vystúpili z rieky, pozdravili ich a riekli: „*My sme slúžobní duchovia, vyslaní slúžiť tým, ktorí majú zdediť spasenie*.“ (Žid. 1,14.). A tak išli spolu ku bráne. Ale teraz treba vedieť, že mesto ležalo na vysokom, ozrutnom vrchu. No, pútnici teraz už išli hore vrchom s ľahkosťou, lebo mali tých dvoch mužov za sprievodcov, ktorí ich hore viedli za ruky. A tiež boli složili v rieke a zanechali svoje smrteľné rúcho. Lebo hoci v ňom vnišly do rieky, vyšli z nej bez neho. A tak šli hore veľmi snadne a rýchle, trebárs základy, na ktorých bolo založené mesto, boly vyššie ako oblaky. A tak šli vzdušnými oblaťami mile a ľubezne sa shovárajú a tešiac sa, že šťastne prebrodili sa cez riekku a že mali so sebou tak slávnych spoločníkov, aby ich sprevádzali.

Rozhovor, ktorý viedli s tým skvejúcimi sa osobami, točil sa okolo slávy mesta, a povedali im, že jeho krása a sláva je nevysloviteľná. Tam je vraj vrch *Sion, nebeský Jeruzalem, bezčtetné vojsko anjelov a duchovia spravdivých ľudí dokonalých* (Žid. 12,22-24.). „Teraz idete – povedali – do raja Božieho, kde uvidíte *strom života* a budete jesť z jeho večne sviežeho ovocia. A keď ta prídete, dostanete biele rúcho a každý deň budete chodiť a hovoriť s Kráľom a to po celú

večnosť. Tam už nevidíte takých vecí, aké ste videli, kým ste boli v nižších oblastiach na zemi, jako starosti, nemoci, trápenie a smrť, lebo *drievne veci pominuly* (Zjav. 2,7; 22,3-5., Iz 65,16-17.). Idete k *Abrahámovi, Izákovi, Jakobovi* a k prorokom, k ľuďom to, ktorých vzal Bôh a zachránil od budúceho zlého, a ktorí teraz odpočívajú na svojich ložiach a chodia jeden každý z nich v svojej spravodlnosti (Iz. 57, 1-2.).

A vtedy sa pýtali mužovia: „A čože máme robiť na tom svätom mieste?“ A dalo sa im za odpoveď: „Tam dostanete potešenie za všetky svoje útrapy a radosť za všetko svoje súženie, tam budete žať, čo ste siali, t. j. ovocie všetkých svojich modlitieb a slz a utrpenia za Kráľa na ceste (Gal. 6,7.). Tam v tom meste poniesiete zlaté koruny a budete sa radovať, že budete neprestajne vidieť *Svätého, lebo tam ho budete vidieť, ako je* (1. Jána 3,2.); a tam mu tiež neprestajne budete slúžiť s chválou, s plesaním, s ďakovaním, tomu, ktorému ste si žiadali slúžiť na svete, hoci to bolo spojené s mnohými ťažkosťami pre slabosti vášho tela. Tam sa budú kochať vaše oči vidiac Všemôžúceho, i vaše uši, počujúc jeho milý hlas. Tam sa budete zase radovať svojim priateľom, ktorí vás tu predišli, a tam tiež s radosťou prijmete a uvítate jedného každého, ktorý po vás bude nasledovať do toho vášho mesta. Tam tiež budete odiami slávou a veličenstvom a sadnete do ekvipáže súci výjsť a voziť sa s *Kráľom Slávy*. A keď príde so zvukom trúby na oblakoch sťa na krídlach vetra, tiež prídete s ním. A keď bude sedieť na tróne a súdiť, budete s ním sedieť, ba, keď vynesie výrok nad všetkými činiteľmi neprávosti, už či to budú anjeli a či ľudia, vy tiež budete mať slovo v súde, lebo sú to Jeho i vaši nepriatelia. A keď potom zase pôjde späť do mesta, i vy pôjdete so zvukom trúby a budete s ním na veky.“ (Jud. 14., Dan. 7,9-10., 2. Kor. 6,2-3., 1. Tes. 4,13-17.).

A jako tak shovárajú sa šli bližšie a bližšie ku bráne, hľa, zástup nebešťanov im vyšiel v ústrety, ktorým tamtí dvaja skvejúci sa povedali: „Toto sú tí mužovia, ktorí milovali nášeho Pána, kým boli na svete, a ktorí opustili všetko pre jeho sväté meno. A On nás poslal, aby sme šli po nich, ktorí sme ich aj až sem doprevadili na ich želanej ceste, aby vnišli a pozreli svojemu Vykupiteľovi do tvári s radosťou. Vtedy veľkým hlasom zajasali nebešťania a riekli: „*Blahoslavení, ktorí sú pozvaní na svatbu Bäránkovu.*“ (Zjav. 19,9.). A v ten istý čas im vyšlo v ústrety aj niekoľko Kráľových trubačov, ktorí boli oblečení v biele a skvejúce sa rúcho, ktorí 9melodicky krásne a zvučne trúbili, tak, že sa im až nebe ozývalo. Títo trubači tisíc rás pozdravili *Krestana* a jeho druha: „Vitajte, vitajte zo sveta!“ A vítali ich hlasite jasajúc a trúbiac na svoje trúby.

A keď ich takto uvítali, obstúpili ich zo všetkých strán, a tak išli jedni pred nimi, druhí za nimi, a niektorí z prava a iní z ľava (ani čo by ich boli mali strážiť cestou cez vyššie oblasti) ustavične hlasite cestou jasajúc a melodicky, krásne

pejúc výsostnými nápevy, tak že tomu, kto to videl, zdálo sa už toto, jako by samo nebe bolo sostúpilo im v ústrety. A tak šli spolu. A jako tak šli, trubači znova a znova hneď jasotom, hneď zase hudbou, pohľadom a posunkami dávali *Kresťanovi* a jeho bratovi na javo, ako veľmi sú vítaní v ich spoločnosti, a s akou radosťou im vyšli v ústrety. A mužom to bolo, jako by boli v nebi, prv než vnišli do neho. Boli jako vo vytržení vidiac anjelov a počujúc ich krásny spev. A tu už jasne videli i samo mesto, a zdálo sa im, že počujú na svoje uvítanie zvonit' na všetky zvony. Ale nado všetko ich blažila radostná myšlienka, že oni sami budú bývať v takej prekrásnej spoločnosti a to na veky vekov. Ó, kde ktorý jazyk by vedel vysloviť ich slávnú radosť, alebo len ktoré pero by to vedelo opísať?! A tak prišli ku bráne.

A keď k nej prišli, videli nad ňou napísané zlatými literami: „*Blahoslavení, ktorí činia jeho prikázania, aby mali právo ku stromu života a aby bránami vnišli do mesta.*“ (Zjav. 22,14.). Potom som videl v svojom sne, že skvejúci sa mužovia im kázali zavolať pri bráne. A keď tak urobili, niektorí pozreli von ponad bránu, boli to *Enoch, Mojžiš a Eliáš* a ešte iní, ktorým sa rieklo: „Títo pútnici idú z mesta *Zkazy*, z lásky, ktorú majú ku Kráľovi tohoto mesta; a potom im pútnici oddali každý svoje svedoctvo, ktoré boli dostali na počiatku svojej cesty. A tak vzali svedoctvá a zanesli dnu Kráľovi. A keď ich prečítal, opýtal sa: „Kde sú tí mužovia?“ A odpovedali mu: „Stoja vonku pri bráne.“ Vtedy rozkázal Kráľ otvoriť povediac: „*Otvorte bránu, nech vnúde národ spravедlivý, ostríhajúc vernosť.*“ (Iz. 26,2.).

Potom som videl v svojom sne, že tí dvaja mužovia vnišli do brány, a hľa, ako vstúpili, v tom okamžení boli premenení a mali oblečené rúcho, ktoré sa lesklo jako zlato. A tu im tiež prišli niektorí v ústrety s harfami a s korunami a dali im ich, harfy na to, aby na nich hrali na chválu, a koruny na dôkaz cti.

A potom som počul v svojom sne, že zase od radosti zahlaholily všetky zvony mesta, a že povedali pútnikom: „*Vnúdite do radosti svojeho Pána!*“ A počul som aj ich samých hlasite spievať: „*Sediacemu na tróne i Bäránkovi požehnanie, česť a sláva i moc na veky vekov!*“ (Zj. 5,13.).

A práve, keď sa otvorily brány, aby sa dal mužom vstup, pozrel som za nimi a videl som, že mesto sa skvelo jako slnce, aj ulice boly vydláždené zlatom, a po nich chodilo mnoho ľudí s korunami na hlave, s palmami v rukách a so zlatými harfami hrajúc a spievajúc na chválu a slávu.

Boli tam aj takí, ktorí mali krýdla, ktorí si bez prestania na vzájom privolávali: „*Svätý, svätý, svätý Hospodin!*“ (Zjav. 4,8.). A potom zatvorili bránu, a ja vidiac to sám som si prial byť medzi nimi.

A kým som tak žasnúc na to hľadel, obzrel som sa späť a videl som *Nevedomého*, že ide smerom ku rieke, a ten sa skoro prebrodil, a to ani

s polovicou ťažkostí, ktoré prekonali tamtí dvaja. Lebo sa prihodilo, že práve vtedy tam bol istý *Marná Nádej*, prievozník, ktorý mu svojím člnom pomohol na druhú stranu. A videl som, že jako tamtí, tak aj on išiel hore brehom smerom ku bráne, len že on išiel samotný. Ani mu nikto neprišiel ani len s najmenším povzbudením naproti. A keď prišiel ku bráne, pozrel na písmo, ktoré bolo nad ňou napísané, a potom započal klepať domnievajúc sa, že mu skoro otvoria a vpustia ho dnu. Ale mužovia, ktorí pozreli ponad bránu, sa ho opýtali, odkiaľ ide a čo chce? Človek odpovedal: „Jedol som a pil pred kráľom, a učil na našich uliciach.“ Na to sa ho opýtali, kde má svoje svedoctvo, aby ho zanesli a ukázali Kráľovi. A tak hľadal a hľadal v svojom lone a makal, ale nič nenašiel. A tak sa ho spýtali: „Či nemáš svedoctva?“ Ale človek už viac neodpovedal ani slova. A tak to povedali Kráľovi; ale ten nechcel sísť a vidieť ho, lež dal povel tým dvom skvejúcim sa mužom, ktorí sprevádzali *Kreťana* a *Nádejného* do mesta, aby vyšli von a poviazali mu ruky a nohy a odpratali ho. A tak ho vzchopili a odniesli vzduchom ku dverám, ktoré som videl, na stráni brehu, a tam ho uvrhli. A vtedy som videl, že ešte aj od samej brány neba vedie cesta do pekla, zrovna tak, jako z mesta *Zkazy*.

V tom som sa prebudil, a hľa, bol to sen.